

Zsoldos Péter
A FELADAT

ZSOLDOS PÉTER

A feladat

*Tudományos-
fantasztikus
regény*

BUDAPEST, 1987

HARMADIK KIADÁS

A fedél Korga György festményének felhasználásával készült

ISBN 963 500 483 4

© ZSOLDOS PÉTER, 1987

1.

Felrántotta az ajtót, a forróság ráugrott, mellbe taszította. Egy pillanatig arra gondolt, visszamenekül a liftbe, azután meglátta Normant. A padlón feküdt, a tizenharmadik szintre vezető zsilip mellett. Félretolta Normant, és ki akarta nyitni a zsilipet, hogy lejjebb menjen a többiekért, de a zsilip nem engedett. A szinteket elválasztó falon keresztül is érezte a maximális teljesítménnyel dolgozó hűtőberendezés remegését, a hőség mégis elviselhetetlen volt. Innen képtelen megakadályozni, hogy a Galateia automatikája erre a szintre is rákapcsolja a hűtést, és akkor...

Fölemelte Normant, behúzta a liftbe – érezte, a forróság ide is követi –, azután repültek fölfelé. Azok négyen mindörökre ott maradnak, formátlanná égett fekete halmokat emelget a lassan hűlő falak közt a vastag sugarakban beáramló szénsav. Tudta, ő is csak haladékokat kapott, rá másfajta, sokkal kínosabb pusztulás vár.

A vezérlőteremben Normant nem a saját ülésére fektette, hanem a hajtóművek pultja elé, Jarvi helyére. Hozzákezdett, hogy a cafatokra égett ruhát lefejtse róla, de egy idő után abbahagyta. Normannak, ha ugyaa magához tér, fájdalomcsillapítón kívül nem lesz másra szüksége. Lebotorkált az orvosi szobába, az égési sérülésekhez használt permetet kereste, és fájdalomcsillapítót, koffeint, fortfert. Kettőt rögtön be is kapott, és a nyelvével szétnyomkodta a tablettákat. Előírás szerint egy fortfernél többet egyszerre tilos bevenni, de Gill ezúttal fütyült az előírásra. Éber akart maradni, és jól akarta érezni magát – amíg lehet. Azután letette a dobozokat az asztalra, és a zubbonya zsebébe nyúlt. Elővette a borítékot, föltépte. A lapocska kicsúszott a kezéből, utánakapott, és a lámpa elé tartotta. Fekete volt, mint a szélén futó ellenőrző csík legutolsó kockája. Meghajlította, és hagyta, hogy kipattanjon ujjai közül. Töprengve nézte, hogyan száll pörögve a padlóra. Vérképet kell készítenie. Persze később.

Mikor visszafelé indult, megszédült. Nem, nem jöhet még ilyen korán, gondolta, ez csak az izgalom, a fáradtság. A fortfernek nemsokára hatni kell.

A pneuma tartályát teleszívta fájdalomcsillapítóval, és koffeint tett hozzá. Letépte Norman combjáról a nadrágot, és egy aránylag ép bőrfelületet kéreset. A pneuma halkan szisszent,

ujjaival gondosan eldörzsölte azt a kis púpot, ami Norman bőre alatt támadt. Az arcára és nyakára ignisolt permetezett; ha gyógyítani már nem tudja, legalább ne szenvedjen fölöslegesen. Így is éppen elég lesz. Azután leült és várt. Órákig eltarthat, míg Norman magához tér. Neki persze jobb volna, ha nem. Maxim, Sid, Jarvi és Eddie halottak, és nemsokára ők is. A Galatea már nem emelkedhet fel erről a bolygóról, hogy hazatérjen.

Megpróbálta elképzelni, hogyan történhetett a szerencsétlenség. Mielőtt meghal, ezt, az utolsó jelentést be kell diktálnia az Agy memóriaegységébe.

Ő az orvosi szobában volt, mikor Jarvi a reaktorok szintjéről az általános kapcsoláson Maximot és Sidet hívta. A neutronfluxus emelkedéséről magyarázott nekik valamit, de nem nagyon figyelt oda, ez a mérnökök dolga. Nem sokkal később Eddie kérte a liftet az alsó légsziliphez, mert éppen visszatért kintről. Maxim leküldte neki a reaktorok szintjéről, és azt mondta, ha már jön, szálljon ki náluk, mert nem akarnak a robotokkal dolgozni. Ezt csak azért mondhatta, mert a sugárzás erős volt, és a robotok önvédelmi biztosítékainak kikapcsolásához, hogy ne féljenek a sugárzástól, idő kell. Azután már csak Jarvi hangjára emlékezett, aki ordítva hívta Normant. Ő is felugrott, de késve ért a lifthez, Norman már elindult vele. Meg kellett várnia, míg visszaér. A tizenötödik szint gombját nyomta be, de a lift a tizenkettediken nagyot zökkenve megállt. Az automanka addigra már rákapcsolta a hűtést a következő három szintre, ahol a reaktorokban – ki tudja, miért – elszabadult a pokol. Ennyit tud. Talán az Agyból még kiszedheti a többi.

Az Agy csak annyit vallott, a saját, görbékben és számokban létező nyelvén – Gill fölöslegesen tartotta, hogy ezért verbális kapcsolatra állítsa át –; hogy Jarvi valamit meg akart nézni a kettes reaktor köpenye alatt, ezért leállította. A moderátorok reléi azonban, nem tudni, miért, nem működtek, ugyanakkor a jelzés mégis megjelent, és Jarvi hozzáfogott a köpeny kinyitásához. Közben észrevette a sugárzás emelkedését, ami eleinte még lassú volt. Akkor hívta Maximot és Sidet a robotok helyett. Eddie odaérkezéséről az Agy természetesen nem tudhatott. A moderátorokat – ezúttal már mind a négy reaktorba – a második, biztonsági rendszer lökte be az Agy közvetlen parancsára, és ugyanez a rendszer kapcsolta rá a maximális hűtést is a szintekre. Gill tudta, ilyen esetekben az Agy úgy viselkedik, akár egy élőlény, védi a Galatea és a saját biztonságát, nem törődve többé azzal, van-e valaki, akinek ezzel árthat. Az első rendszer reléi persze elégték, mint minden ott lent. Már soha nem lehet pontosan megállapítani, mi volt az az apró hiba, ami miatt Jarvi hamis jelzést kapott.

A reaktorok most mindenesetre állnak, és a további hűtés is fölösleges. Gill kikapcsolta. Hozzáértő mechanikusok néhány heti munkájával a kár helyrehozható. Megdöbbsen, mikor erre gondolt. Elfelejtéd, Gill, hogy *ahhoz* a munkához neked már semmi közöd. Különös, vagy inkább nagyon is érthető, hogy az ember igyekszik kidobni magából a gondolatot, hogy halálraítélte. Pedig az vagy, Gill.

Norman nyöszörögni kezdett, de Gill hiába szólt hozzá, nem felelt. A szempillák göndörré pörkölődött csonkjain bizonytalan remegés futott végig, a vezérlőterem lámpáinak fényében a puffadt, feszülő álarc, ami nemrég még Norman vonásait viselte, vörösen ragyogott az ignisol permete alatt. Norman. Gyűlölték egymást, és gyűlöletük oka ugyanaz a fél lépés volt. Norman azért, mert Gill ennyire mindig a sarkában taposott; Gill pedig, hogy nem éri utol. Fogcsikorgatva ismerték el egymás kiválóságait, de békét soha nem köthettek. Ha két évvel hamarabb hagyom ott Beanst, gondolta mindig Gill, mikor szembekerült Norman tapasztalatokra támaszkodó és nagyon is éreztetett fölényével, és Norman... Nem tudta elképzelni, Norman hogyan fogalmazta volna meg ilyen általánosan. Ha Norman belekötött, az mindig tényekre épült. Azután a vezérlőterem közepére váratlanul beúszott Andronov íróasztala, és mögötte ott ült maga Andronov is, félig kopaszon, pislogva. Miért éppen Norman, hallotta saját hangját több mint másfél évtized mélyéből. Miért éppen ő? Öntelt, lélektelen, fogalma sincs, hogyan kell bánni az emberekkel! Ezt mint pszichológus állítom!

Nem vállalhatok felelősséget ezért az útért Norman parancsnoksága alatt! Tehát visszalép, morogta Andronov, szándékosan ostobának mutatva magát. Nem, de értse meg... Azután kifáradt, és hagyta, hogy Andronov meggyőzze. Norman minősítése kifogástalan, első osztályú csillaghajós még akkor is, ha a modora, hm, kissé kemény. Már éppen újra közbe akart szólni, mikor Andronov taktikát változtatott. Keserves arccal panaszolta, milyen nehéz az ő koordináló feladata. Állandóan tekintettel lenni az intersztelláris kutatásban részt vevő országok arányára, amivel végül soha senki sines utólag megelégedve, mármint azok, akik a start után a Földön maradnak. Hogy kívülálló és hozzá nem értő emberek beleszólnak nehéz és felelősségteljes munkájába, már megszokta; de éppen neki, Gillnek nem volna szabad figyelmen kívül hagyni... Nem Gill leváltását fogja kérni, hanem a sajátját, mert úgy látszik, már nem képes ellátni munkáját.

– De te ott maradtál – vicsorgott Gill a látomásra, ami ijedten szertefoszlott. – Én meg eljöttem, és most meghalok.

Azután legyintett. Nincs és nem is lehet összefüggés Norman parancsnoksága és a szerencsétlenség között. Legfeljebb szeretted volna, Gill, hogy legyen. A halál közelsége, úgy látszik, aljassá teszi az embert. Még szerencse, hogy őszintévé is.

Megfogalmazta a jelentést, és az Agyat verbális kapcsolatra állítva, elmondta. Az utolsó mondatokat Norman zihálása kísérte.

A vörös álarcot az erőfeszítés és az eszmélettel együtt feltámadó fájdalom ráncossá gyűrte, Gilt az újszülöttekre emlékeztette. Az élővé válás utolsó, legnagyobb erőpróbája, az első lélegzetvételt megelőző másodpercek görcse ilyen, a hideg és megfoghatatlanul félelmes világra megnyugtató választ hiába kereső reflexek riadója. A csecsemő végül is kiordítja ezt a halálos feszültséget, és ez az életbe segíti. De Norman...

A fájdalom első kiáltásai sokáig visszhangzottak a vezérlőterem falai között, míg végre szavakká formálta őket Norman akarata.

– Inni... inni...

– Várj, hozom.

Rohant a konyhába. Az italt olyan rugalmas körtébe töltötte, amit a súlytalanságban használtak, és a vékony csövet vigyázva érintette Norman felduzzadt ajkához.

– Óvatosan, Norman...

Az első kortyok után Norman megnyugodott.

– Még...

Gill újra az ajkához tartotta a csövet, de Norman elrántotta a fejét.

– Még... mennyi... időm...

– Nem tudom.

Nem tudott hazudni.

– A... jelentés...

– Már az Agyban van.

– ...az ok...

– Időszakos hiba az első biztonsági rendszer reléiben. A relék elégték, utólag többet nem lehet megállapítani.

Norman biccentett, pihent. Azután a váladékózó szemhéjak résnnyire szétnyíltak. Gill tudta, hogy ezért az apró mozdulatért milyen fájdalommal fizet Norman. És azt is, hogy hiába.

– Miért... van... sötét?...

Gill nem tudott mit mondani. Norman újra lehunyta a szemét.

– Értem... megvakultam... Gill... az adatok...

Folytatni akarta még, a rátámadó görcsös köhögés nem engedte. A köhögést fuldoklás követte, még msszabb, mint az előző roham, és Norman újra elvesztette az eszméletét. Gill az ernyedtt csuklón riadtan lüktető ütőeret tapintva várt. Még él. A vezérlőterem képernyőin a

növényzet harsogó zöldje lassan feketére tompult, alkonyodott. Ha itt lesz az ideje, gondolta, kimegyek. Nem tudta megmagyarázni, miért nem akar a Galateiában meghalni, csak érezte, hogy kimegy, elindul a bokrok között, még egyszer odatartja az arcát a napsugaraknak, de az sem baj, ha esőcseppeket érez.

De addig még sok mindent kell tennie. A másodlagos sugárzás harminc-negyven év alatt a reaktorok szintjéről végigkúszik a Galateia egész testén, azután elenyészik. Egy időre az ő csontjai is radioaktívak lesznek. Csak az Agy védelme képes dacolni vele. Az expedíció eddig elért összes eredményét be kell táplálnia az Agyba. Azoknak, akik utánuk jönnek, ne kelljen mindent előlről kezdeni.

Sid és Maxim anyagával, a csillagászati és geológiai adatok mikrofilmjeivel már majdnem végzett, mikor érezte, hogy a fortfer hatása gyengülni kezd, fáradt volt és kábult. Új tablettát kotort elő a zsebéből, de ahogy a szájához emelte, hányinger fogta el. Az órára nézett, és az émelygés ellenére furcsa nyugalom öntötte el. Az iniciális fázis. Gyengeség, émelygés, rossz közérzet. Itt van.

A szédülés erősödött, hátra kellett dőlnie az ülésen, ha nem akarta kockáztatni a hányást, fejét a fájdalom abroncsa szorította, majd belülről kalapálni kezdte. Nem kell komolyan venni, ez még elmúlik. Néhány óra alatt kiheveri, és jobban lesz. Kényszerítette magát, hogy az átvitel automatikáját figyelje. Igaz, ha elfogy Maxim anyaga, magától leáll... A világítás hirtelen gyengült, ijedten fordult a tápegység műszerei felé. A normális feszültséget mutatták, de már nem mert hinni nekik. Jarvit is becsapták... a műszerfalon színes karikák ugráltak, vakító csillagok nyíltak, a vezérlőterem padlója hullámszerűen kezdett...

Norman nyögése térítette magához. Körülbelül félórát lehetett eszméletlen. Kábultsága elmúlt, fejét tisztának érezte. Norman nem tudta megmondani, mióta kiabált, és arra sem válaszolt, vannak-e fájdalmai. Megint inni akart, és türelmetlen volt, összeégett ujjaival a körte felé nyúlt, majd elkapta Gill kezét, és a körtével együtt összeszorította. Az ital a szájába fröccsent, fuldokló köhögés következett.

Most is csecsemőre emlékeztette Gillt, türelmetlen, mohó, akaratos csecsemőre.

A cseppek lassan mégis benedvesítették Norman nyelvét és torkát.

– Adjak fájdalomcsillapítót?

Norman a fejét ingatta.

– Az adatok...

Gill az átvitel felső átlátszó dobozára pillantott. Üres volt.

– Sid és Maxim jelentése már benne van.

– A többit is... Gyorsan! Eddie... Eddie anyaga... a legfontosabb... miért nem azzal kezdted, hát nem érted?

Értette és elismerte, Normannak igaza van. Eddie anyaga az egész út legfontosabb eredménye.

– A legapróbb töredéket is... – Normannak a düh erőt adott – mindegy, hogy te fontosnak tartod-e... ennyire nincs fantáziád?

Gill nem felelt. Mondja azt, hogy éppen te akartad kiölni belőlem? Értelmetlen.

– Leviszel a fölkémbe... – folytatta Norman – és te sem maradhatsz itt. A radioaktivitás... és a liftet is küldd azonnal vissza.

Gill a kapcsolóhoz nyúlt.

– Leküldtem.

– Te, aki olyan kiváló orvos és biológus vagy, és kibernetikus is, hogy nem gondoltál éppen erre... – dühöngött Norman.

Orvos vagy, mormogta magában Gill, és ez egy haldokló. Nem te és Norman, csak orvos és haldokló. Addig vagy több nála, míg ezt tudod.

– Ellenőrizd a légkondicionálást... – Norman suttogása, akárhogy is erőlködött, egyre halkult. – Nehogy valami aktív szemetet fújjon ide... és ne... ne felejtse el... nem halhatsz meg... addig és itt...

A folytatást már nem tudta leolvasni a hangtalanul mozgó ajkáról.

Eddie anyagát nem volt könnyű összeszedni. Két héttel leszállásuk után bukkant az első emberi csontvázra, és egy nappal később már nagylelkűen átengedte Gillnek, mert megtalálta a bolygó élő embereit. Attól kezdve Eddie, az antropológus számára csak két állapot létezett, a lelkesedés és a kétségbeesés. A bolygó embere félénk volt, gyanakvó. Eddie rohant utánuk, kezében a consociator egyszerűsített, hordozható típusával, ami még így is nehezebb volt tíz kilónál, Gill pedig mellette futott, és vigyázott rá, hogy baja ne essék. Nagy sokára sikerült csak sarokba szorítani három embert. Rettenetesen féltek, ám amikor látták, hogy nincs más választásuk, a mosolyogva közeledő Eddie-re emelték bunkójukat. Gill az infrapisztollyal elkábította őket, és Eddie remegő izgalommal illesztette a legöregebb koponyájára a készülék egyik félgömbjét. Ha Gill nem makacskodik, hogy kötözzék meg, a magához térő ember egyetlen csapással agyonüti Eddie-t, zömök testükben hihetetlen erő rejtőzött. A másik kettőt Gill messzire vezette abban a félig kábult állapotban, ami az infrahang energiájának csökkentésével egy igen keskeny sávban bekövetkezik. Nem homogén terek esetében – homogén teret pedig pisztollyal nem lehet előállítani – nagy gyakorlat és ügyesség kell hozzá, mert akit vezetni akarunk, vagy újra összeesik, vagy kikerül a hatás alól. Mielőtt magukra hagyta őket, egy pillanatra megnövelte az energiát, a két imbolygó alak összecsucsklott. Amikor néhány perc múlva magukhoz térnek, nem emlékeznek majd semmire.

Eddie, fején a másik félgömbbel, a vergődő ember mellett térdelt, aki megfeszített izmokkal, kétségbeesetten igyekezett szabadulni a kötelékektől.

– Semmi, Gill, semmi! Csak félelem és menekülési vágy!

– Szavak, fogalmak?

– Vannak, de ebben a felindult állapotban...

– Add ide, majd én!

Ahogy a sisakot a fejére illesztette, iszonyú félelem öntötte el. Menekülj, menekülj – ordította minden benne és körülötte, izmai összerándultak. Eddie aggódva figyelte.

– Változtatni kell a relatív arányt. Jó, hogy világgá nem rohantál, Eddie!

De Gill sem ért el sokkal jobb eredményt. Talált, helyesebben érzett szavakat, fa, bokor, enni, futni... Ami azonban a legfontosabb lett volna, a *kapcsolat* felvétele, az nem sikerült sem akkor, sem később. Eddie-nek be kellett érnie, hogy rejtett kamerákkal és mikrofonokkal dolgozzon, azután a felvételeket elemezve hónapokig gyötörte magát egy szótár összeállításával. Kipróbálására nem nyílt lehetőség, az ősemberek Eddie kirándulásainak következményeként egyre nagyobb ívben kerülték a Galateiát. Eddie helikopterrel ment utánuk, de a motor zaja még jobban elijesztette őket. Ekkor héliummal töltött ballonnal kezdett kísérletezni. A ballont a szél összevissza sodorta, és ha hangtalanul lebegett is az erdő felett, a kötelek végén lógó Eddie bizonyos távolságból apró fekete pókként kapálódzott – látványnak elég ijesztő volt. Mégis a ballonnak köszönhette, hogy valamivel több mint kétszáz kilométerre a Galateiától fölfedezte azt a fejlettebb törzset. A kapcsolat felvétele ugyan azokkal sem sikerült, de Eddie újra filmezhetett, mikrofonokat dughatott minden sziklahasadékba, és új szójegyzéket készített. A filmek, rögzítések, feljegyzések folyton növekvő tömege elárasztotta kabinját, a film- és hanglabort és végül a mikrofilmek szentélyét is, melynek ajtaján a sokszázados hagyomány tiszteletének jelképeként még mindig a „Könyvtár” szó díszelgett.

Gill megrántotta a vállát. Ezt az anyagot rendezni reménytelen. Az elején figyelmeztetem őket, gondolta, bár még ez is fölösleges, hamar rájönnek, hogy ez a feladat nekik maradt. Nem tudott különösebb rokonszenvet érezni azok iránt, akik utánuk érkeznek erre a bolygóra.

Élők lesznek, ő halott; koponyája, ha megtalálják, az elmúltak engesztelhetetlen gyűlöletével vicсорog majd rájuk. Láta, hogyan lépkednek végig aggodalmas pillantásokkal a Galateia folyosóin, meghatott tekintetükbe önmaguk előtt is titkolt öröm vegyül, hogy szerencsésebbek voltak – legalábbis *addig* a pillanatig.

Az egymásra tornyozott filmdobozokat óvatosan egyensúlyozva hordta a vezérlőterembe. Az átvitelt újra normális sebességre állította, hogy ellenőrizhesse a filmek minőségét.

Az egyik tekerics Eddie legutolsó remeklései közül való volt – ezzel kezdte. A fejlettebb törzs tanyahelyén készült. A ferdén lógó sziklapárkány alól füst vékony, kékesszürke csíkja kanyargott az ég felé. Az ember gyújtotta tűz kövekkel védett fészke körül asszonyok guggoltak, derékig érő hajukon kívül csak kis kötény takarta meztelenségüket. Gyerekek ugráltak a párkánytól induló lejtőn, a horda férfiai messzebb, a bozót szélénél heverték. Határozottan idillikus így, gondolta Gill, hogy a képernyő nem közvetíti a hozzájuk tartozó illatot. De ami nekem bűz, nekik védelem. A megpörkölődött csontok, rothadó irhák elviselhetetlen szaga a ragadozóknak rég összekapcsolódott a tűz, a közjük hajított lángoló ágak, a bundájukat perzselő szikrák rémületével. Negyvenezer évvel ezelőtt az én őseim ugyanilyen bűdösek voltak, ősanóim ugyanilyen messze voltak attól, ami számunkra a nő... Bár el kellett ismerni, sokkal emberibbek, mint azok a szőrös lények, akik itt bujkáltak a Galateia körüli erdőségekben, míg Eddie lelkesedése el nem riasztotta őket. Ezek biztos kézzel pattintják a követ, a csontot már csiszolják, néhány évezred, és a követ is megpróbálják majd... Egészen rendes fickók, az utánuk érkezőknek sok örömük lesz bennük, talán akkor a kapcsolat is sikerül. De ő mit ér vele?

Az eszméletlen Norman felé fordult, és elöntötte a kétségbeesés. Értelmetlen minden perc, ami még hátra van. Az élet igazsága egyedül az élő sejt igazsága, az eredmény nélküle – helyeseben megszűnte után – kancsal, önámító vigasz. Amit az Agy megőriz, az halott, még ha az emberiség számára fontos is. Hacsak...

Megfeszített derékka ül a székben, mintha a következő másodpercben eddig soha nem tapasztalt nagyságrendű erőpróba várna rá. Az ötlet megcsillant, s máris követte árnyéka: a bosszúság. Ha nem jut eszembe, gondolta, békésen meghalhattam volna. Ugyanakkor tudta, nem térhet ki előle, végig kell mennie azon az úton, amit ez a gondolat megszületése pillanatában kijelölt. A részletek ugyan még nem világosak, gondolkozni, számolni, küzdeni kell... És az idő kevés. Ha innen fölkel, dolgozhat, míg össze nem csuklik. De akkor is megteszi!

Csak most vette észre, hogy míg gondolkozott, Normant bámulta anélkül, hogy tudomást vett volna róla. Nem, nem mondom meg neki, pedig végső soron ez volna a legszebb, az egyetlen győzelem felette. Igaz, az utolsó is. Vajon mit mondana? Hogy ő is? Nem értené meg, hogy vele már nem lehet. A fantáziátlan jelzőt az önző követné. Pedig ezután már soha senki nem mondhatja...

A gondolat, ami eddig úgy szorította, mint a polip karjai, különvált tőle. Gill kritikus alaposággal vizsgálta. Megvalósítható. Csak az idő akadályozhatja meg... És ebben a versenyfutásban a haldokló Norman – és még inkább az egykori Norman – jelentéktelenné zsugorodott.

Fölugrott, kikapcsolta az átvitelt, azután az Agyhoz lépett. Sorra vette a szabad szektorokat, és egy csomó feleslegesnek ítélt anyagot letörölt. Azután eszébe jutott, hogy erre ráér később is, és az orvosi szobába rohant. Ne kapkodj, szidta magát. Ügyetlenül szúrt, a tú fájdalom váratlanul erős volt. Igyekezz normális maradni. Normális? Milyen módszerrel győződhatsz meg arról, hogy valóban az vagy? Nem tudom, morogta, míg a tárgylemezzel bajlódott, de ez az én kockázatom.

A mikroszkóp négyzetekre osztott látóterében a megszokott kép fogadta. A lymphocytákat háromszor is megsámolta. De még minden rendben volt, legalábbis itt, a tárgylemezen. Hat

óra múlva megismétli, és akkor talán többet tud. Gondosan felírta a vérkép adatait, azután másik, tiszta papírt húzott maga elé.

A kapcsolási rajz vázlatával percek alatt elkészült. Persze ez így egyszerű, de a szerelés? Nem cipelheti föl innen a beépített műszereket a vezérlőterembe. Kábelek kellene, azután forraszthat, köthet óraszám. Fortfert pedig egy darabig nem használhat. A fortfer okozta élenkséget ugyan nem lehet abnormis állapotnak nevezni, de vigyáznia kell.

Az Agy bemenő csatlakozóival nem volt baja, engedelmesen befogadták a kábelek széles elosztófejeit. Annál körülményesebb volt a folyosókon végighátrálva legombolyítani a dobokról a kábeleket, vigyázva, hogy a padló és a fal szögletébe simuljanak, különben a következőnél beléjük botlik. Az orvosi szobában kevés volt a hely, az asztalt kicsavarozta, és az ajtó elé tolta. Igaz, kénytelen lesz minden alkalommal átmászni rajta, de így jobban hozzáférhet a műszerszekrényekhez. Itt már nem tudta megúszni a forrasztást. Egy darabig térdelve dolgozott, később hasra kellett feküdnie. Szidta a tervezőket, miközben a szorosban egymás mellett levő kivezetésekkel bíbelődött; azután eszébe jutott, igazságtalanul bántja őket. Ilyen kapcsolásra igazán nem gondolhattak.

Mikor végzett és fölállt, úgy érezte, egyetlen csontja sem maradt a helyén, mégis elégedetten nézte a teljesen szétdúlt szobát. Végül leszerelte a nagy consociator sisakját; ki kell cserélnie a vezérlőteremben függő két sisak egyikével. Ezeket a Galateia optimista megalkotói a „más civilizációk értelmes képviselőivel való érintkezés” magasztos céljából tervezték oda. Eddig mindenkinek csak útjában voltak, és ha nem Norman a parancsnok, már rég valamelyik raktárban vannak.

Nem sokkal éjfél előtt nagyot sóhajtva próbára kapcsolt, miközben fél szemmel megint a vezérlőterem órájára pillantott. Az intézetben annak idején az egyszerűbb változat ellenőrzése hónapokig tartott. Most ha harminc percig simán működik, hozzákezd. Kifut az időből.

Norman még mindig csendesen feküdt, de Gill nem akart kockáztatni, hátha éppen a kritikus időpontban ébred fel? Nagy adag nyugtatót szívott a pneumába, és a kis csillogó szerkezetet Norman alsókarjához nyomta. Norman összerezent.

– Gill! Mit...

Gill kezében, mintha csak véletlenül történne, megbillent a pneuma. Csöve a bőr alatt futó véna felé fordult. Norman még motyogott valamit, azután feje oldalra csuklott. Odahaza ezért elvonnék a diplomádat, Gill. Pedig nem öltem meg, még magához térhet. És ő is ugyanezt tette volna az én helyemben.

Bízott benne, hogy a próba sikerül, és akkor azonnal hozzáfoghat a munka legfontosabb részéhez, ezért leszaladt, hogy új vérképet készítsen.

Húsz százalékkal kevesebb lymphocytát talált. Elhúzta a száját. Túl gyorsan megy. De ha most megrémül, rosszabb. Úgy kell dolgoznia, mintha a hat órával korábbi vérképet látta volna.

Visszament, és még egyszer ellenőrizte a rendszert. Huszonnyolc perce kifogástalanul működik. Ez elég. Az automata pilóta operátorát rákapcsolta a berendezésre. Dicsérte magát ezért az ötletért; ha nem jut eszébe, most törhetné a fejét, hogyan irányíthatná azt a programot, melynek eredménye éppen az ő teljes nyugalmán múlik.

Sokáig fészkelődött, míg félig fekvé megtalálta azt a helyzetet, amelyről feltételezte, hogy negyedóráig moccanás nélkül kibírja. Kényelmes volt, túlságosan is az. Ha szemét is be kell hunyia, biztosan elalszik. Halassza reggelre? Akkor pihentebb lesz. De a szerencsétlenség óta eltelt nyolc óra alatt a lymphocyták száma húsz százalékkal csökkent. Ha most elalszik, amilyen fáradt, újabb nyolc óra, míg összeszedi magát. Nem! Most kell!

Lehunyt a szemét, ujjai az ülés karfáján megkeresték az operátor gombját. Összeszedte minden erejét, hogy világosan maga elé képzelje a következő tizenöt percet, és megnyomta a gombot.

Nem tudta ellenőrizni, meddig követte a programot, de egyszerre érezte, nem bírja tovább. A szavak és képek értelmetlenül kavargtak benne, és elöntötte a félelem, hogy ostobaságot művel. De a félelem a legnagyobb ostobaság. Inkább a zavaros képek, azok a lélek valamelyik rejtett szintjén még logikus sorra rendeződhetnek. Csak a félelem nem tiszteli a játékszabályokat. Félni a kudarctól ebben az esetben *maga* a kudarcc. Ellazította izmait, és mint kaleidoszkópba bámuló gyerek, nézte a képeket. Csak nagyon óvatosan gondolt arra közben, hogy otthoni képek legyenek, a Föld emlékei, mindegy, hogy az intézet egyik unalmas folyosója, a kísérleti állatok ketrecci, nyüzsgő utcarészlet, emberek arca közlő, akik hozzá beszélnek vagy egymáshoz. Vitatkoznak, még a hangjukat is hallja, igen, ez Herzer és a drága öreg Laurens! Jó, nagyon jó! Ha rájuk gondol, az talán visszavezeti. Lassan megnyugodott, izgy érezte, képes folytatni a programot. A logikai összefüggések hosszú láncá újra engedelmesen csúszott elő a semmiből, és Gillt elöntötte a boldogság. Mindegy, hogy meghal, még az, hogy sikerül-e, amiért fölládozza rövid életének szűken mért nyugalma. A gondolat: hatalom a világ fölött. Olyan egyszerű, és mégis csak most látja ilyen világosan. Az operátor halk bűgással jelezte, hogy befejezte a programot, de Gill nem nyitotta fel a szemét. A megtalált boldogság örömevel siklott az álom egyre sötétedő boltívei alatt.

2.

Eszébe jutott Norman, a nyugtató, és ettől azonnal felébredt. Norman ugyanúgy feküdt, mint az este, de nehezen, kapkodva lélegzett. Amikor kifújta a levegőt, bugyborékoló hanggal habos vér vékony csíkja indult el a szája sarkából, vörös foltja a fejpárnán lassan, állhatatosan terjedt. Rákapcsolta az ülés hevedereit Normanra, és félig ülő helyzetbe emelte. Így könnyebb lesz a légzés. Gyógyszert nem adott neki, csak az értelmetlen szenvedést hosszabbítaná meg. De most nem is szenved, csak ha eszméletre tértené. Rábízta a sorsra, hogy ez magától bekövetkezik-e vagy sem.

A program alapos ellenőrzése több ember hetekig tartó munkája lenne. Elhatározta, hogy találomra kiemel hat szekvenciát, azok átnézése éppen egy óra. Többre nem futja. Hibát nem talált, de nem tudott örülni. Kilenc órát aludt, mégis fáradt volt, gyomra összeszorult. Enni kellene, de az étel gondolatára émelygés fogta el. Szétrágott egy fortifert, és türelmetlenül várta, hogy megszabadítsa a fejét szorító tompa zúgástól. Úgy kell csoportosítania a munkát, hogy ami testi erőfeszítést igényel, azt még ma végezze el. Sajnos, ebben a robotoknak semmi hasznát nem veheti. Jobb is, ha ott maradnak, ahol vannak, a raktárban, kikapcsolva. A másodlagos sugárzás, ha elér hozzájuk, megzavarhatja elektronikus agyuk működését. Bolond robotok egy halott űrhajóban – regényíróknak való téma, köszöni, nem kér belőle.

Először ahhoz kezdett, amit a Galateián kívül kellett elvégeznie. Sokáig csúszkált az űrhajó sima törzsén kapaszkodótól kapaszkodóig. Gyengének érezte magát, szédült, ha lenézett. A magasság a fákat bokrokká zsugorította. Boldog volt, mikor visszamászhatott a légszilipen keresztül az alsó vízszintes folyosóba. Azután egész délelőtt kábeleket húzgált végig a lépcsőkön egészen eddig a folyosóig. A terv kibernetikai modellje voltaképpen egyszerű szakaszos vezérlés; ahhoz képest, amit az automata pilótától repülés közben követelnek, ez igazán nem bonyolult feladat. Beállította a szakaszok hosszát, azután még egyszer kiment a Galateiából, hogy ellenőrizze a rendszer működését. Az eredménnyel meg volt elégedve, de a próba kifárasztotta. Húsz perc pihenőt engedélyezett a vezérlőterem egyik ülésén. Persze nem

bírta ki. Már dél volt, aggódott, hogy később még gyengébb lesz. Fölugrott, és Eddie tekerceiért indult.

Válogatás nélkül kapkodta össze, amit a laborban és a könyvtárban talált. Majd ha mindet fölvitte, ráér keresgélni közöttük. Amikor harmadszor vagy negyedszer fordult, különös érzés fogta el. Valami megváltozott, más, mint korábban... De micsoda? Hiába kereste, a kínzó bizonytalanság türelmetlenné tette. Ha máris képzeld, jobb, ha abbahagyod az egészet, morogta, és indult vissza a könyvtárba.

Ott, mikor az első tekercs után nyúlt, rájött, mi történt. Norman. A vezérlőteremben csend volt. Már fordult, hogy rohanjon, azután megtorpant, újra a polchoz lépett. Nincs joga hozzá, hogy üres kézzel menjen föl. Energiájának minden morzsájával a terv rendelkezik; a siker lehetőségét csökkenti, ha pazarolja. Míg végigment a folyosón, arra gondolt, hogy Norman is így tenne. De minek keres mentséget? Ő ugyanolyan halott már, mint Norman. Csak az a különbség, hogy ami belőle megmaradt, nem szűnhet meg cselekedni, gondolkodni, míg a feladatnak erre szüksége van.

A tekerceket a többihez tette, az átvitel mellé, és csak azután lépett Normanhoz. Norman feje előrebukott, nem láthatta az arcát. Le kell vinnie. Az összeégett bőr még forró volt, a test ernyed. Ahogy átnyalábolta és a vállára émelte, ez a közömbös hajlékonyság megnövelte Norman súlyát. Lihegett, a lakófülkékhez vezető hosszú folyosón már faltól falig tántorgott.

Sid fülkéje az első, nem Normané, de ez mindegy. Belökte az ajtót, és Normannal együtt a keskeny ágyra zuhant. Fáradt volt, olyan fáradt, hogy azt hitte, azonnal elalszik. Azután a nyakán nedvességet érzett, Norman véréét. Felállt, kivett egy törülközőt a faliszekrényből, letörölte, a zsebébe nyúlt, előkotort egy fortfert, és szétrágtta. Leült, és a kis írópolc feletti képet bámulta. Sima, ezüstsínű keretből a nagy Albert nézett vele farkasszemet. A híres öregkori kép, a hatalmas íróasztal rendetlen papírtömege és a reménytelenül lógó ruhadarabok fölött a fehér haj glóriaként övezi a tépelődő – vagy csalódott? – vonásokkal barázdált arcot. A technika remeke, hogy annyi idő után ilyen pompás másolatokat készítettek az eredetiről. De mi köze ennek a képnek Sidhez? Vagy ahhoz, hogy Sid, azután Norman és végül én is meghalok? A nagy Albert tekintetét határozottan tanácsalannak látta. De hiszen nem is engem néz, Normant se, keresztülnéz rajtunk, a kabin falán, a Galateia külső burkolatának kettős páncélján, a zöld fákon, a dombokon... Hová?

Fölkelt, hátat fordított a képnek. Előkereste Sid kemény kis fejpárnáját, és Norman feje alá igazította, azután az ágy végében levő takarót vigyázva, hogy egyetlen gyűrődés ne essen rajta, Norman válláig húzta. Egy pillanatig tétovázott, azután mégis visszahajtotta a takaró végét. A vörös álarc, ami tizenhét órával korábban még Norman arca volt, fedetlen maradt. Hátha mégis Normant nézi a nagy Albert, vagy Norman akar tőle kérdezni valamit... Bolond vagy, Gill.

A fortfer hatni kezdett, becsukta az ajtót, sietett vissza a vezérlőterembe.

3.

Este kilenckor érezte, hogy lázas. Pulzusa száz fölött volt, értelme és a külvilág közé tompa fejfájás tolakodott. Éjfélig bírta, akkor megadta magát, kikapcsolta az átvitelt. Szeretett volna az eddigi anyagból próbát venni, legalább kettőt-hármat, de a keze reszketett, nem merte kockáztatni, hogy a visszakeresés során elront valamit. Az Agy nem törődik azzal, hogy ő beteg-e vagy sem, a kapott utasítások ilyen korrekciója ismeretlen számára. Hátradőlt az ülésen, a szédülés gonoszul a legkellemetlenebb irányt választotta, a tarkója alatt nyílt meg az eszméletlenség sötét aknája. Zuhant, zuhant, magával rántotta az Agyat, a vezérlőtermet, a Galateiát, a bolygót. Azután csak a félelem maradt egyetlen társa a végtelen zuhanásban,

kísérte öntudatlan létezését másnapig, s kapott új tartalmat, mikor ébredés után rájött: a bal lába megbénult.

Miért éppen ez, gondolta elkeseredetten, mikor annyi más változat lehetséges? A torkát makacs, kaparó viszketés kínozta, köhögött, émelygett; erre számított. De ha a bénulás tovább terjed, nem tud dolgozni. Az átvitel dobozát telerakta annyi tekerccsel, amennyi csak belefért, azután négykézláb elindult a raktárak felé. A robotok segíthetnek. Egy robot is elég, csak eljusson odáig. Norman ostoba volt, mikor visszaküldette vele a liftet, és ő is, hogy engedelmeskedett. Elég lett volna a nyolcadik vagy a tizedik szintig eresztetni, nem a reaktorok közvetlen szomszédságába. Azóta ott annyi sugárzást kapott, hogy most már tényleg nem engedheti a filmekkel teli vezérlőterem közelébe sem. Az első három szint lépcsőivel még valahogy boldogult, a negyediktől kezdve már gurult, és ha sikerült, a kezével tartotta magát.

Visszafelé Ványa zömök vállába csimpaszkodva utazott, és elégedetten figyelte, milyen óvatos szakszerűséggel kapaszkodik fel a robot a lépcsőkön. Ványa Maximé volt, ő adta neki ezt a nevet. Ha nem is a legokosabb, kétségtelenül a Galateia legmegbízhatóbb robotja. De akármilyen megbízható, Ványát is ki kell kapcsolni, ha végzett.

Másnap délutánig minden rendben ment. Ványa sorra odavitte hozzá a tekerceket, és ő kiválogatta, melyek kerüljenek az átvitelbe. Akkor köhögni kezdett, képtelen volt abbahagyni. Ványa többször is türelmesen megkérte Gillt, ismételje meg az utasítást. De ő csak hadonászott, arca elkékült a fuldoklástól. A robot csiszolt szemlencséi figyelmesen nézték.

– Állj! – hörögte végre úgy, hogy Ványa is megértette. Engedelmesen megmerevedett, Gill pedig elájult.

Mikor magához tért, tudta, nincs sok hátra. A bénulás baloldalt elérte a csípőjét, a tüdejék minden lélegzetnél tízezer tű szúrása gyötörte, érezte, hogy a szája sarkából a nyakába szivárog valami. Az erek lüktető dobolása kegyetlen kalapácsütésekkel igyekezett szétverni a fejét.

Lehunyta a szemét, és megpróbált gondolkozni. A programok általános modelljei már mind az Agyban vannak. Végző soron az Agy annyi kiegészítő információval is képes lesz megoldani, amit eddig az átviteltől kapott.

Nem tudja tovább folytatni, de hát ezzel a kockázattal már az elején számolt. Most idehívja Ványát, hogy vigye el innen... Ez az egyetlen könnyelműség, amire nem gondolt idejében. Hogy nem maradhat itt. Ványa ugyan nem képes levinni a lépcsőn, mert ahhoz már gyenge, hogy olyan sokáig a nyakába kapaszkodjon, de legalább minél távolabb az Agytól. De hogyan fog beszélni? Ványa már délután sem értette.

Óvatosan, nehogy újra köhögni kezdjen, megpróbálta dagadt nyelvvel kilökni szájából az összegyűlt vért. Végigfolyt az állán, nyitott ingén át a mellére csurgott.

– Ványa...

A robot ott volt az átvitel mellett, ahol délután megállította. Megkockáztatta, hogy több levegőt szívjon be. Ha köhögni kezd...

– Ványa...

– Igen!

– Gyere...

Ványa megindult, megkerülte a vezérlőpult sarkát, és megállt az ülés mellett. Érezte, rögtön jön a köhögés.

– Hajolj le!

Ványa feje a zubbonya fölé ért.

– Állj...

Karja kétszer is lecsúszott a robotról, de visszatartotta a lélegzetét, és tovább küzdött.

– Föl!

Lába az ülésben lógott, nem tudta már fölhúzni, de mindegy.

– Hátra!

A robot hátrált, kihúzta az ülésből, Gill sarka nagyot koppant a padlón. Ványa újra megkerülte a pultot, és továbbvonszolta. Rettenetesen fáj, de a köhögés réme mintha megfeledezett volna róla. Így a fal mellett talán még a rádióteleszkóp előtti ülésig is kibírja.

– Balra...

A hat méter, pedig Ványa elég gyorsan mozgott, örökkévalóságig tartott. Gill szorítása meglazult, izmai megtagadták a parancsot.

– Állj...

Az ülés mellé zuhant, fejét beleverte a karfába, elkábult. Ettől még a köhögésnél is jobban félt: ha nem tudja Ványát kikapcsolni... A vezérlőterem világítása gyengülni kezdett, hatalmas forró hullám kapta a hátára Gilt.

– Hajolj le – suttogta –, hajolj le!

Ványa széles mellkasa lassan ereszkedett föléje. Gill a hullám hátán ringatózva hol közelebb, hol távolabb került tőle a növekvő sötétségben. Türelmesen várta, hogy egyszer egészen közel lendüljön, tudta, már csak egyetlen mozdulatra van ereje. Akkor ujjai rátapadtak a kapcsolóra, és Ványa törzsében valami halkán kattant.

A robot túlságosan mélyre hajolt, és a kikapcsolás mozgás közben érte. Elvesztette egyensúlyát, hárommázsás teste megbillent, és az alatta fekvő emberre dőlt. Gill, öntudatának utolsó fellobbanásával, hálás volt ezért Ványának.

4.

Vai abban a különös és fontos korban élt, mikor Az megnémult. Füle gyermekkorából őrizte még Az üvöltését, a fenyegető, éles hangot, ami végigvágott az erdőn, azután elhalkult, hörögve, mint a haldokló állat a bunkók esapásai alatt. Akkor – ha a Fényes még elég világosságot lopott a tömött lombok alá – a horda felnőtt férfiai, az apák, széles orrlyukaikat még tágabbra feszítve, hogy felfogják a zsákmány gyenge szagát, óvatos sompolgással a bozótba furakodtak. Mert Az akkor üvöltött csak, ha ölt; az üvöltés után bizonyosan ott hevert a bokrok között, mozdulatlan testében az alig eltávozott élet melegével a vadon valamelyik lakója. Hús, ami arra való, hogy megtöltse gyomrukát. Hogy milyen oksági összefüggés van Az üvöltése és az elpusztult állatok között, ezen a horda már csak azért sem töprenghetett, mert nem tudta, mi az az oksági összefüggés, mint ahogyan Vai azt is képtelen lett volna elmagyarázni fiatalabb testvéreinek, hogy volt idő, mikor Az üvöltött. Vai népe a szavak teremtésének roppant erőfeszítésével elsősorban a való világ jelenét igyekezett meghódítani, a „volt” az érzékek és izmok emlékezetében, a „lesz” a homályos, sürgető vágyakban szunnyadt a jelen bizonytalan folytatásaként. Így Vai és hordatársai azt sem tudták, hogy négy generációval előttük Az soha nem üvöltött, azt pedig még kevésbé, hogy korábban Az egyáltalán nem létezett.

Néha Az – nem gyakran – becsapta őket, az üvöltés után hiába kutatták át a bozótot. A csalódást azonban hamar elmosta a megerősített bizonyosság, amikor a zsákmány megint ott feküdt.

A horda Az jóvoltából soha nem éhezett, de ez nem puhította el őket. A húst meg kellett védeni a vadkutyáktól és a többi apró ragadozótól. Mert Az – ezt megfigyelték, de közölni megint csak képtelenek voltak egymással – csupán a náluk nagyobb állatokat gyilkolta válogatás nélkül. A Kétszarvú mellett a zöld péppé zúzott bokrokon ott hevert üldözője, az Ölö, fehér hasát mutatva a közömbös égnek. Ujjnyi hosszú karmait már vörösre festette a

Kétszarvú vére, ahogy utolsó ugrásával a hátára pattant. De Az egy pillanattal később lesújtott rá is. A parányi, pörkölt szélű lyuk apró volt, eltűnt az Ölö tömött sárga bundájában, a Kétszarvú vastag bőrének valamelyik redőjében. Csak az égés szaga vegyült a széttaposott növények, a Kétszarvú zuhanásától feltúrt föld illatába.

Amikor ez a szag az orrukba csapott, két emléket is ébresztett bennük: a tűz és a villám emlékét. A horda már ismerte, bár nem uralta a tüzet. Az erdő villámcsapástól kigyújtott fatörzseiről lopta, s őrizte aggódó, ám sikertelen igyekezettel, hogy örökre az övé maradjon. Vagy a következő eső oltotta el, vagy észrevétlenül kihunyt egy csendes éjszakán, mikor nem riadtak fel idejében, hogy új táplálékkal hosszabbítsák meg életét. Ahol Az gyilkolt, nem volt tűz, mennydörgés sem kísérte rettenetes erejű csapását, amivel a Kétszarvú hústömegét is képes volt a földre sújtani. A villámtól féltek, áldozatokat szedett a fák tövében meglapuló hordából. Ilyesmit Az sohasem tett, s ezért nem is rettegtek tőle, legalábbis akkor még nem. Üvöltött, ölt, és ők megkeresték a zsákmányt, harcoltak érte a vadkutyákkal, amíg érdemes volt. Azután Az újra üvöltött, és megint kerestek. Örök rend volt ez.

Mikor Az nem üvöltött többé, Vai képtelen volt arra, hogy szorongását megossza társaival, akiket bizonyosan ugyanolyan megmagyarázhatatlan nyugtalansággal töltött el ez a némaság. Várták a hangot, de az őserdő csendes maradt. Leszállt az éjszaka, azután a következő is, és szorongásukat az üres gyomor követelőzése egyre kínzóbbá fokozta. Amikor a Fényes harmadszor öntött világosságot a földre, a legbátrabbak közelebb merészkedtek a nagy, lapos völgy közepéhez, ahol Az magasan kiemelkedve a fák közül, fürdette csillogó testét a Fényes sugaraiban. Nesztelen léptekkel lopakodtak, éhség ösztökélte bátorságuk anélkül, hogy észrevették volna, túlvitte őket azon a területen, ahol eddig Az áldozatait keresték. A bokrok jó ideig eltakarták Az csillogó testét, azután ritkásabb helyre értek, és szembetalálták magukat vele. Hatalmas volt, hatalmasabb mindennél, amit valaha láttak vagy el tudtak képzelni. Tekintetük bizonytalanul csúszkált egyre feljebb vakító fényességén, sima vonalain, amit semmihez sem tudtak hasonlítani. Néma volt, mozdulatlan, és ezért Vai népe, aki a világot olyannak tanulta, hogy csak a mozgás jelent életet – amit vagy birtokba kell venni, vagy menekülni előle, nehogy zsákmányává tegyen –, közelebb merészkedett.

A széles orrkagylók reménykedve és mohón szippantották be a friss reggeli levegőt, a mélyen ülő szemek hunyorogva védekeztek az Azból áradó fény ellen, térdben kissé megtört, görbe, de erős lábuk türelmetlenül feszült, hogy az áhított szag megérzése utáni pillanatban a hús felé rohanjon. Éhesek voltak, nagyon éhesek, és a hús üzenete egyre késlekedett.

Helyette váratlanul oly szörnyűség tört rájuk – Vai életének kevés emlékét őrizte ilyen kénytelen élességgel –, melyben az volt a legborzasztóbb, hogy nem is tudták, mi történt. A külső valóságnak abban a darabjában, ami körülvette őket, egy levél sem rezzent, egy gallyacska sem roppant, a félelem belülről jött, saját testükből. Fuss, fuss, menekülj – ordította bennük egy rettenetes hang, és Vai népe futott, menekült. Átgázoltak a bokrokon olyan csörtetéssel, mint mikor egy csorda Kétszarvút riaszt fel az Ölö – pedig Vai népe mind között a legcsendesebben tud mozogni a vadonban –, a hang, ami csontig átjárta őket, rekedt kiáltásokkal szakadt ki a torkukból.

A domb peremén kifulladásra roskadtak a földre. Ha az Ölö aznap éppen arra jár, kedvére szétmargolhatta volna őket, mert a félelem annyi erőt sem hagyott izmaikban, hogy a legközelebbi fáig vánszorogjanak. Sokáig feküdtek így, néma, rémült pillantásokkal fürkészve egymást, a bozótot, rettegve, hogy újra rájuk tör ez a valami, és nincs erejük engedelmeskedni neki. Azután újra hangot hallottak, de azt már a külvilág küldte. Ismerős volt, és a szájukban összefutott a nyál. Mert a vadkutya csak akkor vinnyog így – ó, eszmélésük első pillánata óta kísérte mindannyiuk életét ez a hang! –, mikor a hús mellől zavarják el, és ők megindultak a hang irányába.

A félelem mögöttük maradt, s emlékét tilalommal csiszolták az évek. A völgy közepe felé mutató kar – és hozzá a rémület arckifejezése – néhány évig a személyes tapasztalat átadása volt a fiatalabb nemzedéknek, majd azok játszották el ugyanezt a színhátékot fiaiknak, anélkül, hogy értelmét, jelentését ismerték és kutatták volna. Mire Vait első meglazuló foga és – ami ennél sokkal fájdalmasabb volt – a fiatalabbak önző tülekedése a zsákmány körül figyelmeztette, hogy már nem sokáig tartozik a tekintélyes apák közé, a tilalom törvényé izmosodott. Kutasd a zsákmányt, amit bizonyosan megtalálsz a bozótban, de Az felé, a domb alján túl, ne közelíts soha! Rettenetes dolog vár rád, ha továbbmerészkedsz!

Nem ez a törvény okozta Vai népének pusztulását. Csak gyorsabbá, egyszerűbbé tette. Mert olyan erős volt, hogy amikor a Vadászok Népe – akik persze magukat nevezték így, mert a hordának arra sem maradt ideje, hogy nevet keressen az észak felől támadó halálnak –, mit sem tudva Az létezéséről, véletlenül úgy kapta félkörbe Vai népét, hogy az a tiltott völgy felé szorult, egy sem merte átlépni a határt, melyet egész életében félni tanult. Ott gyilkolták meg valamennyit a domb tövében, és Dau, az Első, komor elégedettséggel nézte vadászai mészárlását.

Daunak minden sikerült azóta, hogy sok évvel ezelőtt egy rettenetes verekedés végén eltörte elődje, az akkori Első nyakcsigolyáját, és ezzel a vadászok vezére lett. Azóta ő az Első, Aki A Zsákmányból Vesz, vagy rövidebben és általánosabb érvényben: az Első. Övé a legízesebb falat, a legkívánatosabb asszony, esőben a legjobban védő fa lombosátora, nincs is értelme felsorolni, meghatározni, mikor és miben első, mert azt úgyis ő dönti el, az adott pillanat vágya, indulata szerint. Egy idő óta azonban az a sejtés is bizonyossággá vált benne – bár ezt az aggodalmát óvakodott bárkivel megosztani –, hogy ez addig lesz így, míg valaki ugyanezt nem teszi vele.

Bírni a hatalmat, vagy bírni és féltetni – az élet két nagyon különböző lépcsőfoka. Dau kegyetlenséggel és mohósággal próbálta megkötni aggodalmát, ami egyre jobban gyötörte. Érezte, hogy ott van már vadászai között a következő Első, aki talán még maga sem tudja, hogy ő lesz az. És eljön az a bizonyos nap, ez ugyanolyan törvény, mint az évszakok váltakozása, melyek egyre közelebb hozzák. A Vadászok Népe számára az idő korántsem volt olyan megfoghatatlan, a szavak is engedelmesen szolgálták őket – szerettek is fecsegni, mert a beszéddel uralható világ folyton megújuló gyönyörűséget jelentett –, így Dau elgondolkozhatott azon, hogy ez a félelem miért nem fogta el korábban. Hiszen győzelme pillanatában tudta, tudnia kellett, hogy egyszer legyőzött lesz! Erre azonban nem talált magyarázatot, és az eredménytelenség még komorabbá tette.

Zsákmányt akart, és mikor elérte, még többet. Tudta, míg a vadászokat nem teszi ingerültté a éhezés, nem fordulnak ellene. És a harcokban talán elpusztul az is, aki őutána következik. Nem vett észre az ellentmondást, hogy mindenképpen lesz Első, aki őt követi. Azon sem töprengett, félelméből fakadó nyugtalansága milyen mértékben felelős csapata évek óta tartó vándorlásáért. Vezetni a csapatot vadászterületről vadászterületre, minden új küzdelemben bebizonyítani harcosainak legyőzhetetlenségét; míg ezt hajszolta, Dau megszabadult saját jövődjének sorsának nyomasztó gondolataitól.

Kitörtek abból a zónából, ahol apáik a hasonló fejlettségű törzsekkel marakodtak, és az erdősebb vidéken hamar rábukkantak Vai népének testvéreire. A következő lépés az a felismerés volt, hogy a fejlődésben hátrább cammogó rokonaik húsa a legkönnyebben megszerezhető, kiadós zsákmány. Kőhegyű dárdáikkal szemben mit sem értek Vai népének nehéz bunkói, és minden legyilkolt horda után elégedettebben gondoltak arra, hogy több húst ehetnek, mint amennyit az északon maradt vadászok elképzelni is képesek. Valószínűleg évekkel később más északi vadásztörzsek is erre az ösvényre lépnek, más megoldást nem találva az egyre szorosabb és ezért életveszélyesebb szomszédságtól való szabadulásra. De

Dau már csak azért is megérdemelte nevét, mert elsőként ő vezette csapatát – már tudjuk, milyen okból – délnek.

Ez a tömegmészárlás a természetes kiválasztódás ritkán egyenes útjának egyik különlegesen sötét, bár szükségszerű szakasza volt. A több hús erősebbé tette a vadászokat, és erősebbé a vágyat, hogy újra ugyanannyit, de ha lehet, még több húst egyenek, és a legyőzöttek koponyájából kiszűröszt agyvelő éppen azt az anyagot szolgáltatva számukra, amire a legnagyobb szükségük volt. Sötét és kegyetlen szakasz, a Vadászok Népének csak az szolgál megmentésére, hogy fogalmuk sem lehetett, mennyire sötét és kegyetlen. Ők csak a vágyról tudtak, az hajtotta végig őket pusztítva az őserdő húsz-harminc kilométer széles sávján, új győzelmek, új lakomák felé.

És ez az utolsó minden eddiginél nagyobb volt. Négy nap, négy éjszaka lobogtak a máglyák, szinte az eszméletlenségig teleették magukat. Dau komorsága is megenyhült, miközben a tűz fénye körül nyújtózó vadászait nézte. Erősek, ó, milyen erősek! És legyőzhetetlenek, egyetlen horda sem képes ellenállni nekik! Ha most visszafordulna velük apáik földje felé, azokat is mind legyőznék, akik ott marad-tak! Azután lelkesedő boldogsága kellős közepén alattomosan, akár a bozót tüskéje, beleszúrt az eltemetettnek vélt félelem.

Melyik lesz az?

Mad, az Erős, Oro, a Ravasz, vagy Eor, a Kő embere? Mad erős, de ostoba, Oro ravasz, de gyenge, Eor pedig szelíd, ő készíti a legjobb szerszámokat, és ő találja ki a legfurfangosabb terveket egy-egy vadászat alkalmából; ha megszólal, a vadászok mind oda figyelnek. Ez baj, nagy baj! Eor lesz az!

Mégse...

Eort csak a kövek érdeklik, ha meg éppen nem pattintja, formálja a dárdahegyeket, akkor csak ül, szeme messzire néz...

Vagy Re, a Vad? Erős, mint Mad, ügyes a szerszámkészítésben, akár Eor, de féktelen, kapkodó, amit elkezd, félbehagyja. A harcban rettenetes, elsőnek ugrik az ellenség közé, és a gyilkolás örömeiben kiáltozik, de ugyanúgy ugrik saját törzsbelije torkának is hirtelen támadó indulatában. Nem, a vadászok nem túrnék, hogy Re legyen az Első; ha kihívná, hogy megverekedjen az elsőségért, Mad, Oro és a többiek megölnék még a párviadal megkezdése előtt. De hát akkor kicsoda? Haim, Re egy anyától való öccse talán még a Vadnál is félelmesebb lesz. Szívós, vékony, és a szeme olyan, akár a Sárga Gyilkosé. Egyelőre azonban Dau markának egyetlen közepes erejű szorításával el tudja intézni. A tűznél Haim mellett Nug kuporgott, és Tiak, néhány év múlva majd nagy vadászok...

Tiak eszébe juttatta Umut, a Sántát, és ettől Daut, mint mindig, most is előntötte a düh. Umu annak az Elsőnek a fia volt, igaz, apja halála idején még névtelen kölyök, akár az öccse, Tiak, a néhai vezér utolsó életben maradt porontya. Amikor Első lett, a legyőzött asszonyai közül Tamát, Umu anyját választotta magának. La ugyan fiatalabb és kívánatosabb volt, de La magához szorítva a szorítás erejétől visító Tiakot, az erdőbe futott. Soha többé nem került vissza, és mikor Dau egy idő után Eor azóta meghalt asszonya, Jada gyermekei között felismerte az éppen járnai kezdő Tiakot, méltóságán alulinak tartotta, hogy magyarázatot követeljen. Akkor Tama már tőle való fiát, Kót szoptatta, és Umu is túl volt az első, figyelmeztető veréseken, amiből, ha esze van, megtanulhatta volna, csak Tama kedvéért túri el. Nem, a lábát csak később törte el, és ez az emlék még jobban felbőszítette. A Vadászok Népe nem őrzött különösebben érzelmes emlékeket a meghalt Első uralkodásának éveiből, egész egyszerűen ostobaságnak, szégyennek tartották, hogy Dau agyonverjen egy kölyköt, akiből egyszer még a törzs jó vadásza lehet. Attól is féltek, ha Dau rákap erre a mulatságra, saját gyermekeik is sorra kerülnek. Mikor Umu már élettelenül lógott Dau kezei között, a törzs – először és utoljára – ellene fordult, és Dau, ha vállalja is, hogy egyenként megverekszik a vadászokkal, tehetetlen volt az egy tömegben rátámadó asszonyokkal

szemben. Közéjük vágta Umu meggyötört testét, és fenyegető kiáltásokkal a bozót felé hátrált. Umot is Jada vette pártfogásába – ugyanúgy első az asszonyok, mint ő a férfiak között –, öreg, okos és rettenthetetlen, aki két párját túlélve, nem sokkal Umu fölépülése előtt fogadta kegyeibe a nála sokkal fiatalabb Eort. Akkoriban ez félelmes szövetségnek ígérkezett, Eor, Umu és Tiak a nagy Jada védőszárnyai alatt, de azután Jada meghalt anélkül, hogy gyermeket szült volna Eornak, és Eor új asszonyának, Beknek szerencsére első dolga volt, hogy Umot és Tiakot, akikre féltékeny volt, elmarja Eor mellől. A szövetség így szertefoszlott, mielőtt létrejött volna, de Umu élt, és élni is fog, mert nyomorékra, amíg nem túl mohó vagy szemtelen, senki nem emel kezét. Ő sem teheti, túrnie kell, pedig ha csak meglátja, emlékezteti a szégyenteljes pillanatra, mikor az asszonyok...

Igaz, ritkán kerül a szeme elé. A legkisebb tűz és a sötétség határán imbolyog, ha csak egyet lép arrafelé, a bicegő árnyékot elnyeli az éjszaka. Nappal a bokrok között bujkál, távolabb a törzs egy csomóba verődő tömegétől; Dau nem is érti, hogy nem kapta el még a Sárga Gyilkos, annyi egészséges élet kioltója. Vagy olyan nyomorult, hogy még neki sem kell? Dau tudta, hogy nem így van. Umu sánta, de éppen azért akarta agyonverni, mert már kölyöknek is más volt, mint a többi. Nem tért ki az útjából, ami pedig minden poronty egyetlen kötelessége, ha az Első közeledik. Ott maradt, ahol volt, és ránézett Daura. Ő pedig mindig úgy érezte, hogy a gyerek meleg barna szeme apja gyilkosát nézi, nem gyűlölettel – ezt még megértette volna –, hanem... Itt azonban vége volt Dau szavakkal befogható világának. Érezte, hogy ettől a tekintettől viszketni kezd a bőre talpától a feje búbjáig, hogy ordítani és ütni kell, hogy ne lássa soha többé. És most már akkor is ezt érzi, ha csak gondol rá...

Fölállt a tűz mellől.

Megöli. A vadászok lusták a mérhetetlen zabálástól, és elégedettek az új dicsőséggel. Ma éjszaka senki nem kéri tőle számon.

De az árnyék, alig pillantotta meg a legutolsó tűz fénykörének peremén, eltűnt, a sötétség befogadta határtalan testébe. És Dau, az Első, nem merte követni.

5.

Az első Kétszarvút Umu találta. Ők ugyan Rőfögő Ostobának nevezték – elég pontosan ítélve meg értelmi képességeit –, vagy röviden Rőfögőnek. Még meleg volt, és Umu emlékezett is rá, hogy az éjszaka, mikor a tűz mellől elfutva azon a fán várta ki a hajnalt, hallotta az esés robaját, az összetörő bokrok recsegését. Üvöltés, hörgés vagy más áruló zaj azonban nem kísérte, így Umu megfosztva a füllel való nyomozás további lehetőségétől, nem gondolt rá többet. A vadkutya már gyülekeztek, és nagyon rossz néven vették, mikor az általuk addig biztonságosnak vélt távolságban maradván Umu dárdája átverte egyikük bordáit. Vai népe sohasem tett ilyesmit, és méltatlankodásukat a szelíden úszó felhők felé üvöltve tovább hátráltak. Umu tudta, nem futhat el előlük, ezért még hármat megölt, hogy azután figyelmét zavartalanul a Rőfögőnek szentelhesse. A kis, pörkölt szélű lyukat ugyanolyan tanácstalanul bámulta, mint azok, akiknek húsát az elmúlt négy napon át Tiak jóvoltából ehetette, mert Tiak jó testvér volt, különösen a bőség idején. A hús akkor is hús, ha éppen tele van minden gyomor, és a Vadászok Népe már ismerte a módját, hogyan lehet füstöléssel megóvni a romlástól. Egy Rőfögő húsa pedig sokkal több Szőrösével felér, mint ahány ujj van a kezén. Megtámadni ugyan a Rőfögőt nem érdemes, a kockázat sokkal nagyobb minden ostobasága ellenére, mint a bunkóikkal hadonászó Szőrösöket dárdával eltalálni, de ha már...

Megakadt. Ki volt, és hol van?

Újra a seb fölé hajolt, gondosan megszimatozta, azután dárdáját dobásra emelve figyelt. A környék az acsarkodó vadkutyaiktól eltekintve néma volt, és Umu félni kezdett. Aki a

Röfögőt így megölte, mit árthat annak ő a dárdával? De még ennél is rosszabb volt – mert érthetetlen –, hogy itt hagyta a zsákmányát. Ilyet nem tesz a vadon egyetlen ragadozója sem. A törzs öregjei – kevesen voltak, mert sorra elpusztultak a kíméletlen iramú vándorlás éve alatt – beszéltek néha arról, hogy a halottak itt élnek tovább közöttük. Sebezhetetlenek, mert egyszer meghaltak már...

Umu összeborzongott. Ő is látta sokszor apját vagy Jadát, s kereste, hívta ébredése után őket, olyan elevenen élők voltak. Arra is emlékezett, hogyan nyögtek rémületükben az alvó vadászok, s mikor fölrázták őket, dárdájuk után kaptak, folytatni a harcot a szellemmel, aki meggyötörte őket. De miért ölte meg a halott a Röfögőt, mikor nincs szüksége a húsrá? Umu mindenképp jobban tudta, hogy a halottak számára a zsákmányból kimetszett első falat, amit messze a bokrok közé hajítanak, kinek a gyomrába vándorol. Kölyökkorában eleget marakodott érte a törzset kísérő sakálokkal. Később megértve, kiknek a jogos tulajdonát ette, sok éjszakán át remegett, hogy a holtak visszakövetelik tőle, ami nekik járt. De nem történt semmi, és Umu hallgatott erről.

De ha nem azért ölte meg, hogy megegye... Gondolatai jó ideig körben forogtak, míg végre elfogadható magyarázatra jutott: *nekik* ölte meg. Életében is a törzsnek vadászott, holta után sem tehet mást. S ahogyan apja képes arra, hogy épen keresse fel – pedig jól emlékszik a mozdulatra, hallja a roppanást, látja eltorzult arcát és fölötte Dau diadalmas tekintetét –, ugyanígy lehetséges az is, hogy a halott egymaga ölje meg a Röfögőt.

Umu körüljárta az élettelen hústömeget, de nem talált több sebet. Egyetlen dárda végzett a Röfögővel. Zavarában vakarózni kezdett. A dárda nem lehet vastagabb, mint a seb, amit ejt! Ez a lyuk pedig olyan kicsi, hogy az ujjá sem fér bele! És kiben van akkora erő, hogy dobása átfúrja a Röfögő vastag koponyacsontját akár a legnehezebb, legvastagabb dárdával is? És miért pörkölt a seb széle? Minden vadász tudja, hogy a dárdákat óvni kell a tűztől, mert ha lassan is, de porhanyóssá teszi a kőhegyet. De hogyan jut a halott a tűzhöz? Kevés dolog olyan árulkodó a vadonban, mint a tűz, füstjét, fényét messziről észrevenni. Határozottan tudta, hogy az elmúlt éjjel nem lángolt idegen tűz a közelben. A fáról látta volna.

Umu a törzs legbölcsebb vadászának Eort tartotta. Bicegve sietett, hogy a zsákmány hírével együtt a kínzó kérdések gondját is megossa vele.

Eor a legyőzhetetlen vadászokkal együtt horkolt az összeroskadt, haldoklásukban egyre vékonyabb füstkarokat nyújtogató máglyák, szétdobált csontok, fegyverek, álmukban egymásba fonódó testek zűrzavarában. Ki merte volna megzavarni a Vadászok Népének pihenését? Régen, a vándorlás előtt ilyenkor örök vigyáztak, nehogy váratlan támadás érje a törzset, de itt, délen, a tűzzel és a dárdával ők voltak a vadon urai.

Umu sántasága ellenére ügyesen és nesztelenül lépkedett köztük, míg végre Eorhoz ért. A rángatásra Eor nagyot horkant, félálomban karjával a levegőbe sújtott, Umunak alig maradt ideje elkapni a fejét. Bambán, azután egyre dühösebben meredt Umura.

– Röfögő fekszik a bozótban!

– Vadászni? Röfögőre? Most? – Eor hangja fenyegető volt. Soha nem tartotta ekkora ostobaságra képesnek Umut.

– Nem vadászni. Valaki már megölte! Hajnalban.

– Valaki?

Eor öt-hat évvel idősebb volt. Több eleven, véres emléket őrzött az egyenrangú harcias szomszédokról. Azonnal rájuk gondolt, és még fektében dárdája után nyúlt.

– Nem, nem vadászok! – próbálta nyugtatni gyorsan Umu, mert Eor már kiáltani készült. – Egy, egyvalaki... Egy seb van a Röfögőn...

Eor álomtól zavaros fejében vad harcot vívott a hallottak lehetetlensége a sokéves meggyőződéssel, hogy a Sánta okos, okosabb a legtöbb törzsbelinél, és nem mond olyat, ami nincs.

- Mondd még egyszer!
- Rőfögő fecszik a bozótban. Még meleg. Egy seb van rajta... a fején...
- A Sárga? – kérdezte Eor, de maga se hitte. A Sárga nem hagyja ott a friss zsákmányt.
- Neeem! Kis seb. Az ujjam sem fér bele...

Eor úgy nézte Umot, mintha életében először látná. Azután csendben feltápászkodott. Ha fellármázza a vadászokat, és a Sánta hazudott, agyonverik. Így csak ő döngeti el, és Eor szerette Umot. Hang nélkül osontak a bokrok közé.

Eor tekintélyes vadász volt és a legjobb szerszámkészítő, Eornak hinni kellett. A nap még alig kapaszkodott a fák csúcsa fölé, mikor a vadászok ott tolongtak a Rőfögő körül. Megcsodálták az apró sebet, mindegyik elmondta a maga tekintélyes véleményét, azután a véleménykülönbségek ellenére nagy egyetértéssel láttak hozzá a Rőfögő feldarabolásához. Umu távolabb állt, egy lépésre a bokrok szélétől, Dau így is vetett feléje egy gyűlölködő pillantást. Ha tudja, hogy a Rőfögőt a Sánta találta, dühében talán rárohan, de a zsákmányról Eor beszélt a vadászoknak.

Mikor ez az első Rőfögő az ölükbe hullott, tele volt a gyomruk, csak az előrelátás bírhatta rá őket, hogy hússal betelve újra csak hússal foglalkozzanak. A környéken nem maradt életben egyetlen Szőrös sem, ki tudja, hány napba telik, míg új tanyahelyet foghatnak körbe dárdaikkal, és a vadászok már régen nem tudtak lemondani a húsevésről.

Nem Umu volt az egyetlen, aki a törzs halottaira gondolt, de róluk beszélni veszélyes vállalkozás, csak az öregek engedhetik meg maguknak, akik már úgyis oly közel vannak ehhez az állapothoz. Ha ismerik a fogalmat: véletlen, talán ezzel zárják le a meddő vitákat, de erre már nem kerülhetett sor. Másnap hajnalban Umu megismételte azt, amit előző nap, illetve a sors újra játszatta szereplőivel az egész jelenetet. A következő reggelen pedig a megmagyarázhatatlantól remegve húzta újra maga után Eort a bozótba.

A második Rőfögő mehökkentette a vadászokat, a harmadiknál pedig Eor bölcsessége nem bírta el az izgató rejtély súlyát; mindhárom Rőfögőt Umu találta! Sajnos, maga Eor sem volt elég okos ahhoz, hogy rájöjjön, ez egyszerűen a Sánta helyzetéből következett. Umu az, aki a legtöbbet kalandozik el a többiektől, ha Dau negyven lépéssel arrább feléje fordul, neki indulni kell, hogy elég előnye legyen...

Eor hosszan mesélt. Elidőzött a részleteknél, ő is, mint egész fajtája rajongott a szavakkal újratereztés varázsáért. A tűz körül guggoló vadászok szeme figyelmesen csüngött rajta, csak néha pillantottak Umura, aki most is a tisztás szélén állt. Fecsegése akkor is bajt hozott volna Urriura, ha Eor képes pontosan megmagyarázni az összefüggéseket, s mert ez lehetetlen volt, még nagyobb vihart kavart. A Vadászok Népe az erőt tisztelte fenntartás nélkül, az erőnek azt a megnyilvánulását, mely a legtöbb ételmezt biztosítja, és ugyanakkor a leghatékonyabban pusztítja el az ellene támadókat. Ennek a megtestesítője volt számukra Dau, ezért lehetett ő az Első. Erőszakossága, kíméletlensége, mohósága csak annyiban különbözött attól, ami bennük szunnyadt, hogy az ő nagyobb ereje nem engedte kibomlani, és így Dau egy rejtett, de a látható világ külső valóságával egyenértékű területen is Első volt. Rajta, mint a lencse fókuszán, futottak keresztül az egyes agyvelők, idegek, nedvek, zsigerek vágyai a beteljesülés felé. A vadászok az élet egészét az Elsőn keresztül élték, a világ harmóniáját ez a szavakkal meg nem nevezhető állapot jelentette számukra. Ezt zavarta meg akkor régen Dau, amikor egy egészséges kölyköt akart agyonverni, és ez bomlott meg most is, különös módon újra Umu miatt. Ha Eor találja a zsákmányt, nincs baj. Eor a legkiválóbb vadászok egyike. Helye az Első tüze mellett van, nyilvánvaló, hogy Dau hatalma rájuk sugárzik a legerősebben. Közülük kerül majd ki a következő Első – ez a dolgok rendje. Eor szavai nyomán azonban a vadászok koponyáiban lassanként nem is egy, hanem egyszerre két ellentmondás kezdett mind kényelmetlenebb feszültséget okozva mocorogni: nem elég, hogy a Rőfögők elejtőjének személyéhez egy lépéssel sem jutottak közelebb, de határozott

kapcsolat van a törzs megtúrt nyomorékja és a rejtélyes valaki között, aki a Rőfögőket öldösi vékony tüzes dárdájával...

A szájalom feltétele a közvetlen életveszély hiánya és a tele has. Még néhány év, több ezer Szőrös legyilkolása, és bizonyosan nevet kap ez az érzés, több fogatlan öreg marad életben, és a harcban reménytelenül súlyos sebet kapott harcost tovább etetik. A törzs ereje, a táplálék bősége ezt már most is lehetővé tenné. Bármelyik nap bekövetkezhet a véletleneknek az a bizonyos összjátéka, mikor az adott helyzetben egy vagy több törzsbeli érzése, majd viselkedése egy másikkal szemben a gyakorlatban ezt jelenti, jóval a szó és a fogalom előtt. Umu azonban korán született ehhez. Életét azután, hogy kikerült Jada szeretetének oltalma alól, saját ügyességének köszönhette.

Persze durva egyszerűsítés ügyességnek nevezni azt a hallatlanul bonyolult folyamatot, hogy az adott helyzetek soha nem haladták meg alkalmazkodóképességének határait, és ugyanakkor mindig elég terhelést, feldolgozandó tapasztalatot jelentettek, hogy továbbfejlesszék. Szerencse is, de ugyanakkor vele született és szerzett tulajdonságok is, véletlenek néha kedvező, néha hátrányos, de sohasem végzetes fordulatai. Jada feltétlen és Tiak ingatag ragaszkodása, az izgága Re kötekedései, aki szerette kínozni a nála gyengébbeket, ha büntetlenül tehetné, saját anyja, Tama végtelen közömbössége és nem utolsósorban Dau gyűlölete. Ezek együtt – Umura és közben egymásra is hatva – még mindig töredékei voltak csupán a körülmények és okok összességének, melyek Umurát olyanná formálták, hogy sántasága ellenére életben maradjon.

Az összes komponens feldolgozására a világegyetemnek ebben a jelentéktelen részében egyedül a Galatea elektronikus Agya lett volna képes – ha éppen ezt a feladatot bízzák rá. De az Agy nem kaphatott olyan utasítást Giltől, hogy egy Umu névre hallgató, a fejlettebb bolygólakók törzséhez tartozó sánta vadember életét elemezze. Gill halála és Umu születése között az erdő fái jóval több mint száz évgyűrű mögé rejtették a sebet, amit a Galatea reaktoraiból áradó sugárzás égetett kergükbe. Nem, az Agy mással volt elfoglalva. Eddig pontosan végrehajtotta a programot. Igaz, nem is volt különösebben nehéz. Egy kilométeren belül minden száz kilón felüli tömegű mozgó tárgy esetén sziréna, majd hatvan másodperc után lézersugár. (Gill rosszul becsülte meg a Kétszarvúak reakcióidejét, vagyis nem gondolta, hogy valóban annyira ostobák. Ez okozta a sziréna ellenére annyi Kétszarvú pusztulását, és juttatta terített asztalhoz Vai népét.) A program további lépésére aránylag ritkán került sor; a mozgó tömeg súlyától függetlenül ötven méteren belül infrahang, azon a frekvencián – az Agy persze nem tudta, hogy ez az a frekvencia –, ami a legtöbb élőlényben félelmet gerjeszt. Amikor a radioaktivitás szintje a Gill által meghatározott érték alá süllyedt, a program két pontja módosult. Az Agy kikapcsolta a szirénát, és a belső, ötvenméteres kört figyelő receptorok jelzései egy másik, bonyolultabb rendszerbe futottak. Az Agy olyan értelemben, ahogyan programjának megalkotója, Gill, természetesen nem tudta, mi a célja tevékenységének. Számára a beválások és megfelelések tűréshatárai és variációi adták a parancsot a következő akció indításához.

A cél egy részizagságát furcsa módon az értelmileg legfejletlenebbek ismerték fel: Vai népe. Az üvölt és gyilkol, majd nem üvölt, de gyilkol, és nem szabad a közelébe menni. Ezt a keveset sem hozhatták azonban a vadászok tudomására, mért azok egészen más formában kívánták birtokolni Vai és testvérei agyvelejét. Pedig ez a vékonyka és távolról sem világos összefüggés talán megváltoztatta volna nemcsak Umurát, hanem egész törzsének sorsát.

Umu érezte, baj van. Úgy állt, ahogyan Jada halála óta megszokta. Testének súlya ép lábán, bal válla érzi a bokor leveleinek csiklandozását. Egyetlen gyanús mozdulat a tűz mellett, sánta lába egy pillanatra átveszi az ép terhét, egy villanás, és már a bokor ágai sem rezegnek utána.

Eor mind hevesebb kézmozdulatokkal kísérte szavait. Dau dühös volt már azóta, hogy Eor először kiejtette Umu nevét, és a vadászok is egyre izgatottabbak lettek. Mindenki csak annyira tűnhet ki valamelyik tetteivel, hogy az ne sértse a tekintélyben előtte állókat. A tekintélyek sorrendjének megváltoztatására pedig két lehetőség van: a harci dicsőség vagy a személyes párviadal. Mindkét esetben Dau dönt, ő jelöli ki a győzelmi lakomán a harcosok helyét az első két tűz körül, illetve ő választja szét a verekedőket, mielőtt akkora kárt tennének egymásban, hogy az már a horda érdekeit sértene. Mert életre-halálra csak az első helyért lehet verekedni. Akit győztesnek tart, kegyesen átöleli a vállát, a másik pedig iszkol, mert tudja, a következő pillanatban ellenfele és Dau együtt rontanak neki. Véletlenül mindenki találhat egyszer zsákmányt, sőt olyan tekintélyes vadász, mint Eor, akár tízszer egymás után. Ez legfeljebb Eor esélyeit javítja, és Dau hangulatát rontja. De hogy éppen Umu?

A Vadászok Népe nem volt ostoba. Az élet egy bizonyos pontig nagyon is logikus gondolkodásra nevelte őket; éppen ezért zavarta meg őket annyira, mikor eljutottak a logikus gondolkodásnak behódolni semmiképpen sem akaró tények felismeréséhez. Aki a Rőfögőket öldösi – akárki is az –, roppant erős. A Rőfögő ostoba és vaksi, ha cserkészés közben belebotlasz, igazán nem nehéz kitérni előle. De bőre vastag, a dárda csak közről sebz meg, mielőtt elesik, jó néhány vadászt agyontaposhat. Dau népe, amióta rákapott a Szőrösök vadászatára, békén hagyta a nagy emlősöket.

És most...

Milyen kapcsolat lehet Umu és a Rőfögők legyőzője között? A Rőfögők még melegek voltak, mikor Eor elvezette hozzájuk a vadászokat. Umu ennél korábban látta... Látta azt is, aki megölte őket? És ha látta, akkor az is látta Umut, és mégsem bántotta. A lehetőség, hogy egy ilyen hatalom és Umu között szövetség van, felfoghatatlan és ijesztő volt, gondolkodásuk mégsem találhatott más utat. Ha ez a szövetség az első vagy akár a második tűznél ülő vadászok egyikével jön létre, erősíti a törzset. Néhány helycsere, Dau elismerő dörmögése, vagy ha ez nem elég, párviadal Dauval az elsőségért, és az új Első szövetségese annak a titokzatosnak. Rajta keresztül már nem árthat a törzsnek. De Umu, aki a tekintélyek sorában olyan hátul van, hogy voltaképpen nincs is benne ebben a sorban... Mi lesz, ha az ő szövetségese a hatalmas?

Így történt, hogy Umu élete során először Dau és a vadászok indulatai közös pontban találkoztak: a Sántának pusztulnia kell! Indulat és nem következtetés, mert akkor arra is gondolnak, hogy a titokzatos esetleg megbosszulja Umu halálát.

Dau felugrott, és egy szempillantással később már az egész horda a bokor felé rohant, amelyik mögött Umu eltűnt. Ölni, ölni, megszabadulni a rejtélyes és ezért veszélyes Sántától, ez hajtotta őket Umu nyomán, akit most annyira gyűlöltek, mint amennyire eddig semmibe sem vették. Ha a Sánta dárdával a hátában, széttárt karral a földre bukik, ez egyben a kínzó gondolatok halálát is jelenti.

Az első dühödt rohanás nem hozta meg a sikert – Umu ezúttal is jól számította ki, mikor tűnjön el –, ezért szétszóródtak, ahogyan a menekülő Szőrösök üldözésénél. Hosszú, laza lánc, két előrehajló végén a fiatal, jól futó vadászokkal. Két vadász között a távolság nem több, mint ameddig az elhajított dárda még ölni képes. Minden élő fennakad ezen a láncon, s ha elég gyorsan mozog, a legfürgébb Szőröst is kifárasztja. A Sánta pedig lassúbb náluk, nemsokára felhangzik majd a lánc valamelyik pontjáról a diadalmas kiáltás. És akkor mindnyájan odarohannak, mert egy dárdáról sem hiányozhat a Sánta vére!

A vadászok szaglása korántsem volt olyan tökéletes, mint Vai népéé. Megrontotta a füst – csekély fizetség azért a hatalomért, amit a tűz állandó birtoklása jelentett –, de a vadászatnak ez a formája nem is igényelte. Az üldözöttet előbb-utóbb úgyis bekerítik, és kétségbeesett menekülésében addig is világosan felismerhető jeleket hagy. A leszakított levelek, a rohanó

lábak nyoma a tisztások fűvén vagy a bokrok alján, ahol nedves a csupasz föld, néhány szál vörösbarna szőr egy túske vagy száraz ágacska végén, ez mindig elég volt ahhoz, hogy a Szőrösöket követni tudják. Umu azonban közülük való volt, ismerte a vadászok láncát. Amikor bírta, maga is részt vett benne, lehetőleg a szélén. Ott ugyan gyorsabban kellett szaladni, de távolabb volt Dautól.

Megpihent egy lélegzetvételnyi időre, és közben fülelt. Ha gyorsan üldözik, nem tudnak csendben maradni, a bozót zörgése elárulja, hol a lánc két vége. Középen nem tud áttörni, Dau körül a legjobban dobó vadászok vannak. A szélén a fiatalok gyorsabbak, mint ő, de tapasztalatlanok. Ha meglapul, és csendben kivárja, míg egészen közel érnek, talán át tud siklani észrevétlenül közöttük. De ha meglátják és elhibázzák, akkor is időt nyer, mert az egész láncot meg kell fordítani, és míg a túlsó vége újra felzárkózik...

Balról a szélső vadászok csörtetését valamivel közelebről hallotta. Magányossága több önuralomra nevelte, mint bármelyik testvérét, ez olyan előnye volt, amiről nem is tudott. Félt, de mégis arrafelé indult. A félkörnek ez a része lemaradt, a túloldalról már a háta mögött hallotta a zörgést. Ezek itt most sietnek, mert Dau rögtön bömbölni kezd dühében, kilép a láncból, iderohan, és jaj annak, akit a lemaradók közt talál...

A legközelebbi vadász már alig húszlépésnyire tőle tördelte az ágakat. Umu összegörnyedt, és minden igyekezetével hasonlóvá próbált válni a bokorhoz, aminek a tővében lapult. Ágak a karjai, a hátát csiklandozó levelek belőle sarjadnak, lába a törzs, ami mozdulatlanul folytatódik az erős gyökerekben. Bokor vagyok, és a vadász szeme is bokornak lát, zöld leveleket ringató bokornak...

Majdnem sikerült.

Haim meglepetésében először felkiáltott, mikor a bokor előtte Umuvá változott, és csak késve vágta dárdáját a bicegő alak után. Umu karját végighasította a kőpenge, de a rohanás lendülete egy ideig még elnyomta a fájdalmat. Futott, bár tudta, hiába, vére nyomát nem tévesztik el. Mégis futott, mert a dárdákra gondolt, a többire, azok is ugyanilyen, egyre könyörtelenebbül növekvő fájdalommal fúródnak majd a húsába.

A kiáltásokból megértette, hogy a lánc még nem fordult meg. De az előny, amit szerzett, most már csak azt jelentette, hogy a dárdák valamivel később érik el.

Egy tisztás közepén hirtelen megtorpant, olyasfélét érzett, mintha ág csapott volna az arcába. Fölnézett, a Galateia ragyogása elvakította. Behunyta a szemét, de a ragyogás oda is követte, hiába szorította a kezét az arcára. Vonakodva nyöszörgött, meg akart állni, és mégis ment, ment egyre közelebb, vakon botladozva a ragyogás felé...

Mikor a Galateia fénye az üldözők szemébe villant, megtorpantak. Az idősebbek, akik emlékeztek a rég elhagyott északi vadászterületekre, sok hegyes sziklatúvel találkoztak azon a vidéken. Egy sem volt ilyen fényes, de a környéke mindnek hemzsegett a kígyóktól, hideg, pikkelyes testüket a napsütötte sziklákon melegítették. A Vadászok Népe távoli ősöktől hordozta csontjaiban a hullóktól való rettegést, de Umu vérnyoma éppen a szikla felé vezetett.

Dau dühösen fújt, azután megindult. A vadászok több-kevesebb lelkesedéssel követték egészen addig, míg kezükben a dárda remegni nem kezdett. A kígyók, gondolta Dau; a kígyók, gondolták az idősebbek, de a fiatalok is reszkettek, pedig soha nem láttak kígyók lakta sziklákat. Mikor Dau úgy érezte, ha még egyet lép, meghal a félelemtől, végre megfordult, szétlökte a mögötte állókat, és nem törődve méltóságával, futni kezdett visszafelé.

Nemsokára az egész csapat ott kuporgott fáradtan és komoran a tűz körül, ahonnan az előbb olyan gyilkolni vágyó dühvel rohantak a bozótba. Egyik sem mert beszélni arról, ami történt – nem is értették –, és az Első mindannyiuk vágyát öntötte szavakba, mikor hosszú hallgatás után azt dörmögte, másnap új vadászterületre indulnak.

Hajnalban azonban Eor rábukkant a negyedik Rőfögőre, nem messze az utolsótól, amit Umu talált. A vadászok megnyugodtak. A titokzatos Umu nélkül is létezik, sőt éppen Eort választotta! Egyedül Dau rettegése növekedett, a nap, mikor meg kell küzdenie, hogy Első maradjon, nincs messze. Eljön, mielőtt új vadászterületet keresnének. Mert a vadászok már nem gondoltak arra, hogy elinduljanak. Újra felszították a tüzeket, hogy a Rőfögő szívéből, májából és agyvelejéből lakomázzanak, mielőtt hozzáfognak a füstölésre szánt hússzeletek előkészítésének hasznos, ám fárasztó munkájához.

Dau tévedett. Az elsőségért folytatott gyilkos harc helyett az a nap jött el – nagyon hamar –, mikor soha többé nem félt attól, hogy legyőzik. Haláláig egy új, titokzatosabb és kegyetlenebb rettegés tartotta hatalmában.

6.

Az ellenőrzés egyetlen lehetősége az emlékezés, a fegyelmezett, módszeres emlékezés. S közben az is kiderül, mennyire képes fegyelmezni gondolatait. Igen; a fegyelem a legfontosabb, mert az emlékezés hiányait kitöltheti a munka, amit a fegyelem irányít. A vágy, hogy kinyissa a szemét, kínlón erős volt, vonaglott tőle, izmai megfeszültek.

Nem. Amíg itt *belül* nincs minden rendben, nem nyitja ki a szemét. Az emlékek úgy sorakoznak, mint egymásba fonódó végtelen kettős lépcsősor, akár a DNS spirálisai. A kettő között lebeg, pedig az egyikhez kell tartoznia, csak az egyikhez. Azt is tudja, melyikhez. Ez is fegyelem kérdése. A fájdalom legyőzése is. *Ahhoz* a lépcsősorhoz kell tapadnia, *onnan* kell majd szemlélnie a másikat, fájdalmaival, rémületével, vágyaival együtt. Nem az övé, de hozzá tartozik, nélküle nem létezhet. De akkor is csak eszköze, kiszolgálója annak, amit ő akar. Ha a fájdalomtól ordít, ő csak hallja, és megpróbálja elérni, hogy ne ordítson. Igen, fegyelem kell, uralom a test felett, a célhoz vezető út a feltétlen uralkodáson át vezet. Ha ezt elérte, ha sikerült tökéletesen ehhez a lépcsőhöz simulni – most egyszerre úgy érezte, nagyon közel van hozzá, rögtön elkapja, és többé nem ereszti el –, akkor majd lehet, sőt kell emlékezni. S ha azzal is végez, kinyithatja a szemét.

Majdnem elérte a lépcsőt, mikor a fájdalom durván visszarántotta. Megint a két spirális között lebegett és ordított. Kezdheti előlről.

Más stratégia kell.

Előbb elintézi a fájdalmat.

Pontosan a helyére rakja – a másik spirális lépcsőjére –, azután nyugodtan, megfontoltan közeledik ehhez. Ha elkapja, soha többé nem engedi el.

Tehát a fájdalom. A bal felkar laterális felszínén – titokban végtelen boldogság öntötte el, mert az ismerős szavak a kívánt spirális felé lendítették – égető és ugyanakkor befelé nyilalló fájdalom. Ha centrális eredetű – mi más lehetne? –, akkor figyelembe véve az afferens pályák...

Hiba volt, hogy olyan erősen erre gondolt. Jobb karja átnyúlt a törzse előtt, és megérintette a fájó részt. A fájdalom megszokozódott, ordítani kellett. A szemének sem tudott parancsolni, kinyílt, hogy lássa, mi az, ami olyan elviselhetetlenül fáj. Az egész szépen induló terv a spirális megközelítésére összeomlott.

És mégis, abban a pillanatban, ahogy meglátta a vérző sebet, ahelyett hogy összezavarodott volna, minden szépen és egyszerűen a helyére került.

– Hülye vagy, Gill! – Ahogy kimondta, egyszerre boldogan azonosult az emlékek áhított spirálisával. – Be kell kötni, mert elvérzel!

Bizonytalanul felállt, meztelen talpa megcsúszott a vezérlőterem padlóján.

Az ülés, ahol Norman feküdt, üres, és hogy kerül ide Ványa? Miért borult fel, és mi az...

Nem.

Először a seb. Ha nem vigyáz erre a testre, ki tudja, mikor sikerül újra. Umu ott kuporgott a másik spirálison, vagyis Umu maga a másik végtelen emléksor, ami az övé is. Egészen addig a pillanatig, hogy Haim dárdája fölhasította a karját. Kár, hogy a vezető infrahang néhány óras retrográd amnéziát okoz, így sohasem tudhatja meg az út részleteit, Haim dárdájától a vezérlőterem üléséig, a nagy consociator sisakja alá.

Csak a lépcsőn vette észre, hogy sánta. Ezen nem tud segíteni. Igaz, rosszabbul is járhatott volna, félkarú vagy beteg test... A receptoroktól és az Agytól sok mindent követelhetett, de ilyen szelektivitás elképzelhetetlen. Egyetlen mozgó tárgy képét összehasonlítani Eddie filmjeivel, és akkor – csakis akkor – beindítani a programot, ha az egybevetésnek megfelelő tárgy egyedül van, ez teljesíthető feladat. Persze azt is jó volna tudni, hány éves. Fialat – Umu úgy érezte –, de ez bizonytalan meghatározás. És pontosan kellene ismerni a törzsbeliek átlagos életkorát is. Addig nem tudja, mennyire számíthat...

Lehet, hogy ez ugyanolyan versenyfutás lesz az idővel, mint amikor a terv megszületett?

Az orvosi szoba feldúlt képe most is elégedettséggel töltötte el. Vigyázni kell a kábelekre, a forrasztásokra, és megbékélt a sántasággal. Ha Umu nem nyomorék, soha nem tanul meg ilyen óvatosan mozogni. A berendezésre pedig még szüksége lesz.

Az ujjak ügyetlenebbek voltak, mint az irányító akarat, sokáig bajlódott, míg végre a fertőtlenítés után elállította a vérzést. A kolloidhártyát a seb két szélén átbökték a durvább szőrök, de ahol kellett, jól tapadt. Fájdalomcsillapítót is keresett, de a szokásos adagnak csak a negyedét merte bevenni. Legalább huszonöt kilóval könnyebb, és ezt az idegrendszer soha nem érte még ilyen hatás. Inkább fájjon, mint hogy megmérgezze. Fortferről pedig szó sem lehet. Vágyakozva forgatta a tablettát a kezében, emlékezett a gondolatok tisztaságára és a gyorsaságra... De a fortfer a formatio reticularison keresztül hat. Onnan egy lépés a thalamus és a limbikus rendszer. A limbikus rendszert pedig akár úgy is hívhatja: Umu. Veszélyes kísérlet.

A zuhányozóba indult. Nyakig véres volt, és remélte, hogy a hideg és meleg víz legalább egy töredékét kiváltja annak, amit nem kaphat meg a fortfertől.

Hiába készült rá már a folyosón, visszahőkölt a tükörtől, és kétségbeesett. Vézna, inas test, a csupaszság és a ritka szőrzet Umu számára egyedül megszokott, de neki visszataszító váltakozásával, nyomorék lába jó öt centivel rövidebb. A szőrtelen arc ráncai matuzsálemi kort sejtettek a sűrű hajjal benőtt, alacsony homlok alatt. Csak a szemekben talált vigasztalást. A szokatlanul erős fényben a pupillák túhegynyire szűkültek, de a sötétbarna szempár még ebben a lehetetlen pillanatban sem veszítette el élénkségét.

Értelmes, gondolta reménykedve, és még értelmesebb lesz. Biztatón rávigyorgott a tükörképre, hogy azonnal elrémüljön a fintortól. Ezt még tanulni kell. Az izmok innervációja nem változik meg egyik pillanatról a másikra, ez az otthoni kísérleteknél is időbe telt. És most tudja csak – a felismerés indulatától egyszerre elállt a lélegzete –, érzi a saját bőrén, ami ez esetben egyúttal, sőt elsősorban nem is az övé, hogy a nagy Beans csaló volt, világhírű kísérletsorozata kudarcok halmaza! Nem is csaló, hanem gyáva. Etikáról, morálról, humánumról fecsegett – és ő, de nemcsak ő, mindenki hitt neki! Mihelyt az a szerencsétlen felmondta a leckét, vagyis felmérték, hogy az elektronikus agyban tárolt emberi személyiséget milyen mértékben fogadta be a consociator hullámaival emberré váltott majomkoponya, Beans kegyesen intett.

Fájdalom nélküli elmúlás volt, ez igaz, Beans nem viselte volna el, ha azoknak valami fáj. De miért nem gondoltak soha arra, hogy a kiválasztottak, akik hozzájárultak, hogy elkészítsék agyuk reprogramját, pontosan tudták azt is – éppen az etikai megfontolások miatt –, mi lesz a majommásolatok sorsa?

A majom tehát nemcsak vizsgáztatható volt – sőt ő maga is képes lett volna vizsgáztatni –, hanem azt is pontosan tudta, mi a kísérlet vége.

Beans szomorú tekintettel mindig a mennyezetre bámult, miközben az a szerencsétlen a tiltakozás rövid – és egyáltalán nem emberi – ordítása után elcsendesedett a kényelmes fotelban. Nem, az érzelmi szférák befolyásolása még Beans egyébként kiváló módszerével sem volt sikeres. Akkor a majom ordított mindig, nem az ember... De a fotel kényelmes, a halál fájdalommentes és gyors volt, mert Beans humánuma... Mint ahogy azt is Beans érző lelkének köszönheték, hogy mind azt hitte, nem akkor, hanem később kerül rá sor, ez is ugyanolyan beszélgetés lesz csupán, mint a többi. És soha nem mondták meg nekik, hogy nem – most rögtön...

Ha Beans csak egyszer, csak egyetlen percre érezné, mennyire lehet, nem, mennyire *kell* ragaszkodni ehhez a testhez, ehhez az élethez, akkor tudná, hogy milyen ostoba és gyáva kontár volt! Az igazi, nagyszerű kísérlet csak akkor kezdődött volna, amikor ők mindet, kivétel nélkül, befejezték! A klinika kertjében hátul, már az őserdő szélénél, a krematórium kéménye felett megrezdült a levegő a trópusok szellőjénél is forróbb hullámtól – átlátszó volt, a kémény szűrői a legapróbb részecskét is visszatartották –, az etika, a morál és a humánus nevében...

De hiszen megteheti... öt évig dolgozott Beans mellett, rajongott érte, a gondolatát is kitalálta, kevés ember ismerte úgy, mint ő...

Megrázta a fejét, és a meleg vízszugár alá bújt. Beansnek itt semmi hasznát nem veszi. Sid kell, Maxim és Jarvi. Igen, ez a sorrend. A navigátor és a mérnökök. Azután jöhet Eddie... És Norman? Megakadt. Nem, Norman nem kell. Vagyis kellene, de... Azt is hazudhatná saját magának, hogy olyan személyiség leképezése, akivel szemben... de minek? Egyszerűen nem. Érezte, hogy Umu ott a másik spirálison helyesli ezt a döntést. Umunak éppen annyira ellenszenves Norman, mint ahogyan ő fél Dautól. Összerezzent. Félt? Hiszen ennek semmi értelme! Kimegy az infrapisztollyal, és olyan játékot rendez!

Boldogan kinyújtózott, azután egyszerre ingerülten rácsapott a gombra, a vízszugár ijedten csöpögéssé vékonyodva megszűnt.

Leült a nedves rácsra, és tenyerébe hajtotta a fejét. Az isten verje meg Beanst csodálatos klinikája kellős közepén, ott Afrikában, a Kibo tövében! Félt Dautól. Ez azt jelenti, hogy Umu erős. És ha később még erősebb lesz? Soha nem várták meg, gyengül-e az emberi személyiség, egy sem élt tovább három-négy hétnél. Ennyi elég volt az ellenőrző kísérletekhez, tesztekhez, az utolsó beszélgetésig Beans szobájában. Neki pedig hónapok, évek kellene! Beülhet ugyan újra a consociator félgömbje alá, amíg Umu el nem kezd félni attól is... És még egyszer verje meg az isten Beanst, hogy nem csináltak egyetlen olyan kísérletet sem, mi történik ismételt behatás esetén!

– Mindegy – mondta hangosan –, ezt tudtad, mikor belefogtál, mégse féltél tőle. Igen, mert élni akartam – felelt rögtön –, bebizonyítani, van jobb megoldás, mint amit Norman parancsolt. Hogy megmutassam, van fantáziám! Hogy én, én, én vissza tudom vinni a Galateiát a Földre! Nem kell megvárni, hogy...

A hangja jobban megijesztette, mint a tükör, szavai rikácsolássá torzultak. Umu. Ott ül a másik spirálison, és csak arra vár, hogy szóhoz juthasson. Akármilyen kis lehetőség elég neki.

Ha így beszél, az automaták egyszerűen nem értik.

Nem szabad pánikba esni. Elfelejtette, amivel kezdte: fegyelem. Az első nap kritikus, még klinikai körülmények közt is az volt. Hamarabb is eszébe juthatott volna. Az első órák sikere után ez visszaesés, még ő számolta ki a görbéjét, dolgozatot is írt róla. A relatív regressziós fázis tünetcsoportjának értékelése és összefüggései a transzplantált személyiség típusával. Beans nem engedte publikálni – azt, hogy egyáltalán van regressziós fázis és mindjárt az

elején, magyarázta, ellenünk fordíthatják –, de a további kísérleteknél számoltak vele. Nagyon óvatosan adagolt nyugtató, ingerszegény környezet, kerülni mindent, ami emóciót válthat ki, a sikerélményt kivéve... Nos, Gill, óvakodj Umutól, és örülj, hogy ennyire vagy, legyen sikerélményed...

Fölállt, megeresztette a hideg sugarat, és addig maradt alatta, míg reszketni nem kezdett. Lássuk csak, Umu, meddig bírod? Itt mindig meleg van, ha ez a hideg víz nem bolondít meg, egészen rendes fiú vagy.

Kibírta ordítás nélkül, de úgy elgyöngült, azt hitte, a szárító meleg levegő fölkapja és megpörgeti. Érezte, leragad a szeme. Igen, aludni fog. Nyugtató nélkül. Majd holnap folytatja.

Föl akart még menni a vezérlőterembe, kíváncsi volt, hogyan került oda Ványa. Ki kell deríteni... De olyan fáradt volt, hogy mégis a lakófülkék folyosója felé fordult.

Szegény Sid, gondolta, mikor belökte az első ajtót; azután a múmiává aszalódott Norman vigyorától sikoltozva rohant végig a folyosón.

Umu tombolt. Leugrott a lépcsőről, összekuszálta a spirálisokat, a falak fénylő börtöne megsokszorozta sikoltásait, az eszeveszett rohanás ütődéseinek fájalmát, a bezártság szörnyű félelmét.

– Nem tudtam... nem tudhattam... – zokogta még akkor is, mikor jóval később Eddie kabinjában reszketve kuporgott az ágyon, és a takarót tömte a szájába, nehogy újra kezdődjön.

A megváltó álm késett, előbb végig kellett szenvednie a rend, a spirálisok és a fegyelem elvesztésének az eszméletlenség felé hulló félelmét. Csak ott, már az öntudat határán túl simította ki görcsbe rándult reszkető izmait. A nagy darab sült hús Eor kezében a legkívánatosabb falat volt, amit valaha is látott. Itt-ott még szivárgott nyers belsejéből a vér, a kiálló részek viszont barnásfeketére pörkölődtek. A kétféle íz a harapásban egyesül, boldogító és ugyanakkor az ismétlés mohó vágyát szülő harmóniában, Umu nagyot nyelt. Eor mindig adott neki húst, de ezt az igazán gyönyörűséges darabot...

Mit csináljon? Ha feléje nyúl, Eor esetleg dühösen elrántja; amit más kíván, egyszerre nekünk is kívánatosabb – Umu csodálkozott, hogy ilyen világos gondolatai lehetnek, mikor ott van az orra előtt ez a csodálatos hús –, de ha úgy tesz, mintha nem érdekelné, az is baj lehet. Eor azt hiheti, nem éhes, és maga harap bele; nem, ez elviselhetetlen! Újra nagyot nyelt, és mintha csak véletlenül tenné, közelebb húzódott Eorhoz, a húshoz. De Eor nem figyel rá, másfelé néz. Umu nem látja, hogy hova, ő csak a húst bámulja, ami egyszerre megnő és közeledik. Már nincs se tűz, se Eor, a halványpiros csíkokat izzadó barnásfekete falat a szája felé lebeg, nem, ő maga emeli a szájához, beleharap...

Beans intézetében keveset törődtek a nem embertől származó álmképekkel, mert a majmok fogságban született példányok voltak. Ez még akkor is torzító környezet, fejtegette Beans, ha ők nem érzik annak. Tartalmában tehát ez használhatatlan anyag, egyedül az intenzitását kell figyelembe vennünk. Ha eltér az átlagtól, vagy a behatás körülményeiben van valahol rejtett hiba, vagy az egyéni komponensek különleges egymásra hatásával van dolgunk...

– Köpök a magyarázataidra, Beans – morogta Gill –, torkig vagyok velük, és éhen halok.

Letépte a következő konzerv fóliáját. A doboz engedelmesen nagyot pukkant – ez Umut nagyon szórakoztatta még a tizediknél is –, és kitérta belsejét. Bizalmatlanul beleszagolt, azután elfintorította az orrát. Másra emlékszik, mint amit érez, és ugyanakkor állandóan Eor jár a fejében és az a darab hús a halványpiros csíkokkal... Az a hús soha nem lehetett az övé, mert felébredt, az utolsó falatot pedig tegnapelőtt ette a tűz mellett. Igaz, korántsem volt olyan szép darab, mint amilyennél az álm kínozta, de ha most itt lenne...

Az algatelepet elpusztította a radioaktív sugárzás, erre számított. Majd kitenyészte egy másik törzset, ez rutinmunka, csak idő kell hozzá, konzerv pedig annyi van, akár fél évig is... de

éppen itt van a baj! Mikor az elsőbe belekóstolt, gyomra azonnal tiltakozni kezdett. Nem, nem romlottak meg, a sugárzás sem árthatott nekik, nem a konzervekkel van baj, hanem Umuval. És ha erőlteti? Kockáztassa meg, hogy kihányja? Vagy elrontja a gyomrát? A másik spirálison végigtapogatódzva világosan tudta, Umu soha életében nem evett meg olyasmit, ami undort keltett benne. Lehet, hogy lassan megszokja majd ezeket az ízeket és halmazállapotokat – természetesen meg *kell* szoknia –, de az éhhalál mindenestre közelebb van, ez biztos. Utolsó kísérletként a tejkonzervvel próbálkozott. Émelyítően édesnek találta, így azután addig hígította, míg végül több mint egy liter víz lötyögött a gyomrában. Ez talán pár órára, vagy ha sikerül még néhányszor rábírní Umut, talán holnapig megoldást jelent, de tovább nem. Nem élhet tejen, meg kell szereznie valahogy a húst – lehetőleg egy éppen olyan falatot, mint ami Eornál volt –, megdöbbsent, hogy milyen követelően erős ez a vágy, de nem ijedt meg tőle. Umunak joga van hozzá, hogy jól érezze magát. És neki kötelessége, hogy ennek érdekében mindent elkövessen.

Akarata ellenére elismeréssel kellett Beansre gondolnia, mert módszere – ami a személyiség értelmi vonásait illeti – jobb volt, rrünt remélte. Ugyanolyan pontosan a helyes sorba tudta rakni a tennivalókat, mint mikor csak Gill volt. És ha az értelem felől indul el, a fegyelem és az akarat is engedelmesebben szolgálja.

Ez akkor jutott eszébe, mikor a robotokat előkészítette a raktárban. A kiválasztott és életre keltett hat fémszörny – Umu kicsit félt tőlük, de ezt Gill ezúttal nem is nagyon bánta – engedelmesen kúszni kezdett az alsó légzsilip felé. Most fel kell menni a vezérlőterembe – a Galateiát elhagyó robotokat csak onnan irányíthatja tovább –, és ott, sejtette, szembe kell nézni valamivel, ami még Norman vigyoránál is rosszabb. Tehát csak az értelem felől, az érvek erejével kormányozni a fegyelmet, talán így elviselhető lesz. Ami tegnap este történt, nem ismétlődhet meg soha többé. Gondolj arra, ha Umu képes volna felfogni, mit köszönhet annak, akit vagy amit att talál, akkor térdre kellene borulnia előtte, istenként imádvá... Ostobaság, Umu nem ismert még isteneket. Az isteneket később teremtették az emberek, azután elpusztították őket, és újra csak az ember maradt. Ezek a te emlékeid. De azért is ostobaság, mert mit köszönhet Umu? Nem, ezt nem szabad végiggondolni, legalábbis most nem. Érezte, nem térhet ki előle, csak messzebbre tologathatja, túl a belátható jövő határán.

Közvetlen cél tehát a hús – szájában összefutott a nyál –, illetve mindazok a tevékenységek, melyek a hús megszerzését szolgálják. Nagyot lélegzett, és belépett a vezérlőterembe.

A találkozás könnyebb volt, mint remélte, és ebben nagy segítségére volt a kíváncsiság. Annak a néhány tucat órának a története – attól a pillanattól, hogy a consociator sisakja alá ült, addig, míg Ványa rázuhant – természetesen megsemmisült azzal a lényel, akit a légkondicionálás pehelykönnyűvé és fakószürkév szárított. Következtetni sok mindenre lehetett – a sok közül az egyik legegyszerűbb rejtvény Ványa jelenléte és eldőlése volt –, az Agy manipulációs egységének memóriája megőrizte nemcsak a kapott parancsok sorrendjét, hanem az időt is, de az egész már többé nem áll össze sohasem. Igaz, nincs is rá szüksége. Gyomra megkordult, figyelmeztetve, hogy a tejet csak ideiglenes megoldásnak tekinti. Hús kell!

A légzsilipek automatikáját még az Agy kapcsolta be, mikor a program szerint ki kellett nyitnia az alsó légzsilipet az irányított infrahang kábulatában a Galateia felé tántorgó Umu előtt. Ellenőrizte a robotok vezérlését szolgáló adót, megvárta, míg mind a hat fény felvillan, a robotok készen állnak a rádióparancsra. Kinyitotta a légzsilipet, a robotok óvatos, lassú mozgással másztak ki a Galateiából. Húsz méter után, mikor már láthatta őket a képernyőkön, álljt parancsolt.

Egyszerű kis feladat, de hova programozza be? Az Agy minden szabad kapacitására szükség lesz, talán még az sem elég. Végül a hajtóművek vezérlőrendszerét választotta. Mikor arra szükség lesz, már visszajöhetnek a robotok. Gyorsan végzett, a kész programot

összekapcsolta az adóval, és a hat robot megindult. Egy darabig figyelte őket, hogy másznak a bokrok között, a sűrűbb részeket és a fákat kikerülték, azután újra visszaálltak az irányba, amit az adó parancsolt. Lassan haladtak, de tudta, ezzel a sebességgel fogyasztják a legkevesebb energiát, és így is biztosan célhoz érnek. Néhány óra múlva megállnak, és a program szerint beássák magukat, amennyire csak lehet, hogy a pusztító erejű felhőszakadások ne sodorják el őket. Es akkor a félelem öt kilométeres sugarú gyűrűje feszül a Galateia köré. Igaz, csak a kifelé igyekvőknek. A Galateia felé mindenkit átengednek.

Mielőtt Ványát bekapcsolta, igyekezett még egyszer mindent átgondolni. A beszéd még veszélyes lehet. Ha Ványa csak nem érti, az a kisebbik baj; de mi lesz, ha úgy gondolja, hogy az érthetetlen hangokkal szemben védekeznie kell? A bioáramos vezérlés biztonságosabb, mondjuk, háromméteres minimális távolsággal. Így, még ha Ványa el is esik – mert az biztos, hogy eleinte nagyon ügyetlen lesz Umu jóvoltából –, nem verheti agyon. Magára kötötte a bioáramos vezérlés receptorait, kettőt a lábára, kettőt a karjára. A dárda hasította seb zavarta, Ványa bal karja tehát még sutábban mozog majd. A derekára elég egy, a tarkójára fölösleges. Ványának egyelőre nincs szüksége rá, hogy a fejét külön forgassa. A feje búbjára kap egy infrahangsugárzót – a félelem oly jól ismert frekvenciáján –, a baj csak az, hogy attól Umu is félni fog. De ez a félelem értelemmel legyőzhető, és a sugárzó kapcsolója nála lesz, majd övet csatol a derekára, abba dugja. Oda kerül a sugárpisztoly is. Nem a „szelíd”, a csak infrahanggal működő, hanem amellyel fát lehet gyújtani, sziklát olvasztani, megsemmisíteni, elpusztítani mindent, ami hatósugarába kerül. Ezen a bolygón még egyszer sem kellett használni, azt sem tudja, melyik raktárban keresse. De ott vannak valamelyikben, és ő megtalálja. Kicsit nehéz lesz Umunak, mert földi embernek sem könnyű – kár, hogy nem meri Ványára bízni a cipelését –, de talán még nehezebb lesz használnia. Azaz nem használni. Eszébe jutott Dau – Umu vicsorogva ugrált a spirálisán –, és egy pillanatra elbátortalanodott. Szabad ilyen fegyverrel kimenni – neki? De hús kell, ez a törvény éppen olyan erős maradt, mintha Umu még mindig a Vadászok Népe között élne. Hát elhozza.

Felnyitotta Ványa hátát, és a vezérlést átkapcsolta a bioáramok rövidhullámú vevőjére. Minimális távolság három méter, ez azt jelenti, ha ennél közelebb lép Ványához, a robot leáll. Maximális távolságnak elég ennek a tízszerese, annál messzebb úgysem kerülnek egymástól. Míg a robot hátával foglalatoskodott, nem volt semmi baj, de az a kapcsoló, ami újra életre kelti Ványát, elől volt a mellén, amivel rajta feküdt azon a sötétszürke...

Nézni a saját hullámat, sőt hozzá is érni; gondolta, nem, Beans, ezt nem tudnád elképzelni. Igaz, Beans is már régen halott. Vajon elkészítette-e a saját reprogramját? De minek készítette volna el? Kiben élhetett volna tovább? Ez a gyávaság büntetése, Beans! Behunyta a szemét, keze végigsiklott Ványa oldalán a melle felé.

Nem érte el, le kellett térdelnie. Azután éppen mikor ujjai végre kitapintották a kapcsolót, érezte, hogy valami száraz, papírszerű anyaghoz ér. Elöntötte az irtózás, minden erejét össze kellett szedni, hogy ne kapja vissza a kezét. A kapcsoló halkán kattant. Behunyt szemmel fölállt, és hátrálni kezdett, míg csak neki nem ütközött az egyik széknek. Ha most elveszti az egyensúlyát, Ványa újra elesik. Már túl volt a három méteren. Az ülés támlájába kapaszkodott, és kinyitotta a szemét. Ványa állt, jobb karja ugyanúgy behajlítva fogta a levegőt, ahogyan ő a támlát. Megkönnyebbülten nagyot fűjt. Sikerült.

Most Ványa leviszi *azt*, ugyanabba a fölkébe, ahol Norman úgy megijesztette, azután indulnak. Nem, ha Ványa végzett ezzel a feladattal, leállítja. A sugárpisztolyt jobb, ha egyedül keresi meg.

Fél óra múlva kiléptek az alsó légzsilipen, és Umu végtelenül boldog volt, hogy újra azt a levegőt szívhatja, amit egész életében megszokott. Sántasága eh lenére legszívesebben futva indult volna neki a bozótnek, de még idejében megtorpant. Ványára vigyázni kell, és a sugárpisztoly is nehéz, még nehezebb, mint várta, a gyomra üres, kifulladás, mielőtt célhoz ér.

Jobb lett volna egymás mellett menni, de akkor Ványa elé más akadályok kerülnek, és ez bonyolultabbá teszi a mozgást. Így Ványa előtte bandukolt, lassú, megfontolt mozdulatokkal. Mióta elhagyták a Galateiát, Umu egyre kevésbé fért a bőrébe. Még az éhségről is megfeledkezett, folyton arra gondolt, mi lenne, ha így sétálnának be a Vadászok Népének táborába. Ott azután – ha Ványa megjelenésétől nem futnának világgá – csak fölemeli a sugárpisztolyt...

Nem. Umunak várni kell. Elmennek majd a táborba, többször is, akár akarja Umu, akár nem. De nem most.

Mire elérték a dombtetőt, Gill elcsüggedt. Fényes délelőtt van, és Ványa kibírhatatlanul lassan cammog, ha meg gyorsabban mennek, akkora zajt csap, hogy minden vadat elijeszt. Testében több Rőfögő ereje szunnyad, a bokrok recsegve törnek szét, ha egyszer megindul. Az is nagyon bosszantotta, hogy megint csak most, másfél kilométernél is messzebb a Galateiától jutott eszébe a sokkal egyszerűbb megoldás. A programozás a nagyvadak pusztítására a Galateia körül változatlanul érvényben van. Egyszerűen csak meg kellett volna nézni, hogy legutoljára mikor és milyen irányba küldött lézerimpulzust az Agy, és egyenesen oda menni. Ott biztosan találna húst. De ő vadászni akart – sugárpisztollyal! Ó, halhatatlan – vagyis inkább Umuba átmentett és Umu ostobaságától is táplált – romantika! Ha most visszamegy, annyi időt veszít, hogy ma már nem tud újra nekiindulni.

Szerencséje volt, és abban a pillanatban, hogy meglátta a Rőfögőt, már tudta azt is, hogy ezt a szerencsét, anélkül hogy szándékában lett volna, részben ő maga segítette elő. A kiküldött robotok megzavarták az őserdő álmos déli nyugalomát, megjelenésük még a félelem frekvenciája nélkül is megrémítette lakóit. Ez a Rőfögő is nemrég még békésen bóbiskolt valamelyik nagy fa árnyékában, de még valószínűbb, hogy a kellemesen langyos pocsolyák egyikéből ugrasztotta ki a céljá felé igyekvő robot, mert oldala fénylett az iszapos víztől. Most tanácstalanul és dühösen forgolódott. Annak a soha nem látott valaminek semmi szaga nem volt, márpedig a Rőfögőnek a szellő hordta illat a legbiztosabb segítség. Fölvágta a fejét, hátha mégis megérez valamit, azután nekirohant a legközelebbi bokornak, de az utolsó pillanatban megtorpant, és megint más irányt keresett.

Gill lassan emelte rá a sugárpisztolyt, igyekezett remegés nélkül tartani a nehéz fegyvert. A Rőfögő tovább forgolódott, a pisztoly csöve elég ügyetlenül próbálta követni. Azután Gill egyszerre elveszítette türelmét – Umu már oly régóta ugrált követelőzve a spirálisán –, lenyomta a gombot, és végigkaszálta a bozótnek azt a darabját, ahol a Rőfögő topogott. A húshegy engedelmesen összecsuklott, de Gill nem érzett semmiféle vadászbüszkeséget.

Ványa a nagy lemezvágó ollóval ügyesen darabolta szét a Rőfögőt, pontosan olyan ügyesen, ahogyan ő mozgatta a kezét a levegőben. Úgy tervezte, hogy előbb azt, amit el akar vinni a Rőfögőből, Ványa a Galateiához cipeli, de annyira éhes volt, hogy félbehagyta ezt a munkát, és száraz gallyakat gyűjtetett a robottal. Emlékezett rá, milyen bonyolult és fáradságos volt minden tűzgyújtás a nagy felhőszakadások után, és roppant fölényt érzett Umuval szemben, mikor a sugárpisztoly tárcsáját a szükséges frekvenciára állította. Egy másodpercig sem kellett bekapcsolva tartania, és az összehordott ágakból ropogva nyújtóztak elő a lángok sárga nyelvei, szájában összefutott a nyál. A falat, amit álmában nem érhetett el, az övé lesz, még néhány perc, és beleharaphat...

A húst Ványa tartotta a tűz fölé, az ő karja ennél nagyobb hőre is érzéketlen volt. Ha nem minden gondolata az egyre kínzóbb éhség, a hasát fogja a nevetéstől, képtelen látvány; Ványa, amint engedelmesen forgatja a lassan pörkölődő szeletet a lángok fölött.

Azután végre éppen olyan lett, mint amilyennek elképzelte, halványpiros csíkokat izzadó barna, illatos gyönyörűség, és leállította Ványát.

A hús forró volt, sziszegve dobálta egyik tenyeréből a másikba. Piszkos tenyere a szétkenődött vértől még mocskosabb lett, Gill aggódalmasan gondolt a higiénia alapvető

követelményeire, de Umu letorkolta. Mikor már nem kellett félnie, hogy összeégeti a száját, beleharapott. A csodálatos, álombeli íz szétáradt a nyelvén, és Umu falt, falt, alig megrágva a falatokat, mintha még most is attól félne, ha nem eszik elég gyorsan, valaki elveheti tőle. Morgott is hozzá, és ezt Gill nagyon szégyellte.

8.

Az első jóllakás után még három napot szánt a húsrá. Megölt egy másik Rőfögőt is – miközben még az első húsát vitette Ványával a Galateiához –, mert váratlanul belebotlott, egy harmadikat pedig az Agy segítségével kutatott fel. Ez kényelmesebb megoldásnak tűnt, mégis több baja volt vele, mint az első kettővel. A lézersugár alig négy órával azelőtt ölte meg, a vadkutyák és keselyűk azonban máris rátaláltak. A vadkutyák furcsa módon egyáltalán nem ijedtek meg Ványától, és úgy érezték, azzal az egyetlen sánta kétlábúval könnyen elbánhatnak. Gillnek rettenetes vérengzést kellett végeznie köztük a sugárpisztollyal, míg végre rájöttek, ez mennyivel félelmesebb fegyver, mint a bunkó vagy a dárda.

A laboratóriumok hűtőszekrényei nem arra készültek, hogy befogadják azt a sok mázsa húst, amit a Galateiához hoztak Ványával, ezért két raktárhelyiségét kiürített, és légkondicionálásukat úgy állította át, hogy fagypontra alá kerüljenek. Ez elég sok energiát fogyasztott – persze a Galateia tartalékaihoz képest jóformán semmit –, de a következő heteket nem akarta hús utáni szaladgálással tölteni.

Először is beszélni tanult, s közben minden módszerrel, ami csak eszébe jutott, állandóan vizsgálta Gill és Umu kapcsolatát. Órákig gyötörte a nyelvét, hosszú szövegeket olvasott fel, azután visszahallgatta és dühöngött, ha a hangszóró több hibáját tárta fel a botladozó beszédnek, mint amennyit várt. Azután a kezét kényszerítette egyre bonyolultabb feladatokra, szétszedett egy csomó fölösleges műszert csak azért, hogy utána egy gyémántcsiszoló türelmével újra összerakja. A csavarhúzó meg-megbicsaklott ujjai között, a forrasztópákával összeégette a körmeit. Amikor pedig végképp kimerült, az Agyhoz lépett, hogy ellenőrizze, elég Rőfögő esett-e áldozatul a lézernek. A Vadászok Népe fogoly volt, de nem Umu bosszúja tette őket fogollyá. Szüksége lesz rájuk, és addig minél jobb testi erőben kell tartani őket.

Nagy nap volt, mikor Ványa végre megértette, amit mondott. Nem akart kockáztatni, ezért úgy próbálta ki, hogy a bioáramos vezérlést meghagyva utasította szóval a robotot. Ványa engedelmessé vált, és végre bonyolultabb feladatokat is rábízhattott.

A húst a Galateia mellett rakott tűzön sütötte. Kipróbálta ugyan az elektromos kemencét, de úgy nem ízlett Umunak, valószínűleg a füst zamata, amit egész életében megszokott, nélkülözhetetlen volt, és Umunak annyi mindenhez kellett ezekben a hetekben alkalmazkodnia, hogy Gill jobban bánt vele, mint bármikor a saját testével egykori életében. A verbális kapcsolat óta Ványa egyedül mehetett a raktárba a húsért, azután meggyújtotta az összekészített ágakat, és a központi utasító hangszóróján jelentette, hogy hány perce tartja a húst a lángok felett. Ezzel és még sok más önálló munkával értékes órákat takarított meg Gillnek, aki – mint az elején is sejtette – egyre nagyobb időzavarba került.

Várni akart még, tovább tanítani Umut, de rájött, a Galateia különböző berendezéseinek ellenőrzése később sem rabol el tőle kevesebb időt. Ezzel az időbeosztással még hónapokig várhat, ha a maga ele tűzött maximális szintet akarja elérni. A kísérlet is izgatta – további sorsa ezen fordul –, a türelmetlen kíváncsiság is napról napra jobban gyötörte. Egy reggel végre döntött, elkezdte.

Leült az Agy előtti székre, és kikerestette a memóriaegységnek abból a szektorából, amelyik az út feljegyzéseit őrizte, azokat a részeket, ahol Sid hangja – ha csak egy mondat is – szerepelt. A legtöbb párbeszéd volt – éppen Normannal –, navigációs adatok egyeztetése, helyesbítés vagy utasítások Maximnak, aki a hajtóműveket irányította. Ezeket a részeket az eredetiből gondosan átvitte az egyik szabad kapacitásba. Néhány napi aprólékos munka után majdnem két órára való olyan anyag birtokában volt, ahol csak Sid hangját hallhatta. Attól kezdve egy hétig csak aludni mozdult ki a vezérlőteremből, Ványa a megfelelő ideig süttött hússal hűségesen megjelent, azután visszafordult, hogy az immár fölösleges tüzet eloltsa, és új ágakat keressen a következő tűzrakáshoz.

Újra és újra végighallgatta Sid anyagát, fülével követve a beszéd sajátos hangsúlyait; elismételte kétszer-háromszor, a nehezebb részeknél ötször-tízszer az egyes mondatokat.

Ez csak fárasztó és nagy figyelmet követelő munka volt, az igazán veszélyes szakasz akkor kezdődött, mikor először mondta ki: én, Sid. Umu megkapva napi húsadagját – soha életében nem evett még ennyit –, elégedetten üldögélt spirálisán, karja rég begyógyult; ha pedig már nagyon elálmosodott, vagy lustálkodni támadt kedve, a zuhanyozással mindig fel lehetett frissíteni. Gill pedig hallgatott, figyelt és várt, annak a kísérletezőnek az aggodalmával, aki pontosan tudja, milyen sok függ a sikertől vagy a kudarctól.

Napokon át hangosan beszélve, lehetőleg minden mondatába beleszötte ezt a két szót, *én, Sid*, azután parancsot adott Ványának – elég nehéz volt elmagyarázni, mit akar –, hogy azt, ami Normanból és belőle maradt, vigye át Norman kabinjába.

Mikor Ványa végzett, Gill birtokba vette Sid kabinját, a navigátor személyes holmiját. Fényképeket bámult, és hozzámondta: anyám, húgom, a húgom gyerekei (azoknak is legfeljebb már az unokái ha élnek, gondolta közben, de ez most nem fontos), kollégák fényképei a Nansen kráterébe telepített navigációs bázisról, nem messze a Hold északi pólusától, ahol Sid dolgozott, mielőtt a hajózáshoz került. Nem is sejtette, hogy Sid ennyi mindent cipelt magával, ez megkönnyítette a dolgát. A nagy Albert a falról elégedetten figyelte Gilt, pillantása most biztató volt.

Egyhez, talán a legfontosabbhoz, sokáig kereste a kulcsot. Kibernetikus létére furcsa módon nem érdekelte a navigátorok munkája, pedig Sidnek szeretni kell tudományát, jobban, mint bármi más. A könyvtárban alaposan átnézte a navigációval foglalkozó mikrofilmek tömegét, de lelkesedését ez sem tudta feléleszteni. Végül is azt a megoldást választotta, hogy mikor a több hétig tartó előkészítés után mint Sid ült a nagy consociator félgömbje alá, a reprogram elkészítésének egész ideje alatt igyekezett heves vágyat érezni a navigáció iránt. „Szeretem a navigációt, kiváló navigátor vagyok, az én munkám a legszebb a világon.” Primitív metódus volt, de talán célravezető; Gill jól tudta, hogy a vágy képes a személyiség energiáit talán a legszélesebb spektrumban mozgósítani.

Ezt a reprogramot már volt ideje részletesen ellenőrizni. Szekvenciáról szekvenciára haladt, a végeredmény jobb volt, mint remélte. A beszéd területét különös figyelemmel analizálta. Az oszcilloszkópon feltűnő – még az intézetből oly jól ismert – bonyolult hullámmintázatok megnyugtatták, Sidnek sokkal kevesebb baja lesz az emberi beszéddel, mint neki volt.

Az ellenőrzés befejezését követő este kis adag nyugtatót vett be. Umu többnyire rosszul aludt, zavarta a takaró, a légkondicionáló halk zümmögése – amit Gill soha nem vett észre –, de mindenekfelett a bezártság érzése.

Reggel kipróbálta az infrapisztolyt, azután sorra hívta a robotokat. Az északkeleti sok összevissza mozgó tárgyat jelzett egy elég távoli völgyben. Mozgásuk jellege a tűz körül tevékenykedő vadászokra vallott.

Csíkokra vagdalt egy takarót, és vastagon bepólyálta Ványa karjait. Annak, aki Sid *lesz*, az első pillanattól minden kényelmet biztosítani kell.

Több mint egy órája kerülgettek már a bokrokat, mikor Gill úgy vélte, a következő domb az utolsó lesz.

– Lassabban – utasította Ványát –, utánam!

Mint korábbi életében, mikor Umu valami zsákmány után lopakodott, óvatosan kúszott fel a dombtetőre.

– Állj – sziszegte, ahogy fölértek, azután az övébe dugott kis dobozhoz nyúlt. Jobb, ha beszédre átkapcsol rádióparancsra. Egyetlen gyanús hang elijesztheti a Vadászok Népét. Ványa éppen egy bokor mögött volt, a levelek eltakarták árulkodó csillogását.

Sokáig fülelt, de a völgy csendes maradt. Nem tudhatta, mi történt azóta a Vadászok Népével, hogy elhagyta őket. Éltek, ezt a radarral naponta ellenőrizte, és elég Rőfögőt kaptak, erről is gondoskodott. De vajon mennyire vannak tisztában azzal, hogy foglyok, és ez az állapot mit változtatott viselkedésükön? Rárohannak vagy elszaladnak? Ványát nem viheti le közéjük még akkor sem, ha rádióparancson marad, nem oszthatja meg figyelmét a robot és a törzs között. És ha meglátják Ványát, világgá futnak...

Éles, vékony hangok csaptak fel a völgy alját borító bozótosból. Asszonyok lármáznak a tűz körül, ez; úgy látszik, nem változott. Örök, akár a törzs élete. Szívszorító vágyakozás fogta el. Semmiről sem tudni, csak újra ott ülni a tűz mellett, még ha a legszélső is... Köztük lenni, nem egyedül – ez a kínzó szomjúság olyan erős volt, hogy még a Dautól való rettegést is egyszerre kívánatosnak érezte. A megdöbbenéstől mozdulatlanra dermedve hasalt, ujjai a fűvet markolták. Umu akkor győzte le, mikor a legkevésbé számított rá.

Fölkelt, és messzire hajította az infrapisztolyt.

Lemegy.

Ami eddig történt, szertefoszlik, ha ott ül majd a tűz mellett.

Már az övet is lecsatolta, mikor véletlenül Ványára nézett, és ez – később sem értette, miért – megállította. Összeborzongott. Mi történt volna, ha mint Umu megy le? Óvakodnia kell a törzstől. Nem, nem a dárdáktól, hanem a tűztől, az asszonyok hangjától a tűz mellett.

Megkereste az infrapisztolyt, azután leült gondolkodni. A hangok újra felkúsztak hozzá a völgy aljából, visongás és nevetés keveredett bennük, és mélyen, a hallható hangok legalsó tartományából néhány dörmögés, a férfiak hangja. Telé van a hasuk, elégedettek.

Kimondhatatlanul irigyelte őket. Nem léphet közéjük.

Körülbelül kétszáz méterre vannak, ha növeli az infrahang intenzitását, akár innen is elkábíthatja valamennyit. De ez veszélyes játék. Néhány gyerek és öreg soha többé nem térne magához. Ötven méterről már ártalmatlan erejű intenzitással is lehetne, de meg tud-e állni ott? Meg kell próbálnod, Gill, nem ülhetsz itt egész délelőtt... Föllállt, de utána rögtön újra hasra vágódott. Valaki a domboldalon az ágakat tördelve közeledett. Ha fiatal és egészséges... Igaz, ő határozottan Eort akarta. Okos, ügyes, és Umut is szereti, de nem lehet akkora szerencséje, hogy éppen Eor jön...

Tiak volt, és mielőtt még felfoghatta volna, hogy az eltűnt Umu hasal előtte, már össze is csuklott. Gill nagyot sóhajtott.

Tiak jó húsban volt – inkább nehezebb, mint könnyebb Umunál –, nyögve erőlködött, míg végre Ványa bepólyált karjai közé emelte. A karok helyzetét blokkolta, mert ha Ványa csak kicsit is változtat rajta, Tiak helyett összeroppantott, véres húscsomót cipel a Galateiához. Azután nyugtatót fecskendezett Tiak karjába, ha útközben felébred, ne kelljen újra infrahanggal elkábítani. Minél kevesebb infrahangot kap Tiak, Sid annál tökéletesebb lesz. Gill tudta, hogy Umu sok bosszantó ügyetlenségének oka a vezető infrahang tartós hatása volt. A programban ezt akkor nem tudta kikerülni, de legalább Sidnek legyen könnyebb. És neki is.

– Utánam – mondta Ványának, és gondosan kerülgetve a bokrokat, megindult a Galateia felé.

9.

Kikapcsolta a berendezést, a consociator félgömbje visszahúzódott a vezérlőterem mennyezetére. Most türelmesen vár. Tíz percet vagy fél órát, mindegy. Nem szabad sürgetnie azt, aki ott fekszik a hátradöntött ülésen. Persze, ha két óránál többet kell várni, akkor valahol hibázott, nem sok reménye marad. Újra átgondolta a művelet minden fázisát. Nem, nem rontott el semmit. Tudta, ezekben a percekben veszítheti el a legkönnyebben a fejét, a kétségbeesés rárohan, maga alá gyűri...

Ostobaság! Ha az Agynak sikerült végrehajtani – erre éppen ő, Gill a bizonyíték –, akkor neki miért ne sikerülne? Az Agyat a Galateia szolgálatára tervezték és építették, mégis képes volt rá; ő pedig Beans után a legfontosabb ember volt a kutatócsoportban, amelyik elsőnek hajtott végre ilyen kísérleteket. Igaz, az Agy őrizte meg az ő személyiségét is, de ha nem ad neki ilyen parancsot, magától soha nem teszi meg. Közvetlenül az Agynak köszönheti létezését Umu testében, de az ötlet, az elv, a parancs mégis egyedül tőle, Giltől származik. Az Agy csak eszköz volt. Most is az.

Az ülésből nyöszörgés hallatszott, a lény – óvakodott nevet adni neki, míg nem bizonyosodik meg, ki lett – megvonaglott, teste szabadulni akart a hevederek öleléséből. Szóljak hozzá, nyugtassam meg, vagy várjak, mire megy egyedül? Az intézetben a tudományos értéken túl szinte babonás fontosságot tulajdonítottak az első kimondott szónak. Ha ő nem is vette körül ezt a momentumot olyan áhítattal, mint Beans – aki egy rossz első mondat után sokszor nem is törődött tovább a kísérlet sorsával –, elismerte, sokat jelent. Lám, ő is kimondta első mondatában a nevét – legalábbis abban a mondatban, melyre elsőként emlékezett –, ez magas pontszámot jelentett volna a kísérlet kartotékján.

A nyöszörgés erősödött, lassan szavakká formálódott. Gurgulázva, nehezen forgó nyelvvel, mint a mély altatásból ébredők beszéde, de a földi nyelven szólalt meg:

– ...a csillagok... a csillagokat... szeretem a csillagokat... navigátornak lenni... csak navigátornak... a többi nem fontos! Csak a csillagok...

Gill szégyenkezett. Ekkora siker már kudarc. Azután megvonta a vállát. „Te akartad ilyennek. Ha a feladatát ellátja, mit kívánsz még?”

Aki a székből ült, lassan kinyitotta a szemét.

– Umu!

– Nem Umu! Gill! Mint ahogy te sem Tiak vagy, hanem Sid!

– Tudom, Gill, ne haragudj, hogy Umut mondtam. – Hibátlanul beszélt a földi nyelvet, csak a hangsúlyai voltak kissé idegenszerűek. – Sok mindent tudok, Gill, és sok mindenre emlékszem. Eljöttem a tűz mellől, mert valami zörgést hallottam a domb teteje felől...

Gill elégedetten bólintott. Tiaknak csodálatos a füle, de még ennél is fontosabb, hogy az amnéziás fázis ilyen rövid.

– ...azután nem tudom, mi történt, vagyis csak azt tudom, hogy mit akartál tenni velem. Pontosabban nem is velem, hanem Eorral, de ez a tudás valahogy egy másik koordináta-rendszerben van...

Gill felkapta a fejét.

– Hogy mondod?

– Nem érted? Pedig azt is tudom, hogy értened kellene. Az a térnek egy másik darabja, tehát csak egy másik rendszerrel definiálhatom. Mert ha a térnek és a hozzá tartozó időnek azt a tartományát, melyben elindultam a tűz mellől – Tiakra való tekintettel nevezzük, mondjuk, T-tartománynak –, tehát ha ezt összességében az egyszerűség kedvéért T-vel jelölöm, akkor azt

a másikat, amelyben Eorral való szándékok is benn foglaltatott – vagyis mindaz a szándék-komplexum, ami...

Gill aggódva figyelte. Ez a büntetés, amiért a program készítésekor olyan fontosnak tartotta a beszéd területét. Beszélni fog, amíg belé nem fojtja. Viszont az, hogy kettős világát nem a DNS spirálisának érzi, mint ő, hanem koordinátarendszereknek, ez az önállóság jele. Úgy tűnik, mégsem volt egészen hiábavaló annyit ülni a mikrofilmek előtt a könyvtárban. Persze, valójában nem is kettős világ ez, hanem négyszeres. És ezt Sid is tudja, éppen ezt magyarázza. Pedig tudhatná, hogy én is tudom. Vigyázz, Gill, beleszédülsz.

– ...tehát az S-tartomány is összetett, mert hiába viseli Sid neve után az S jelölést; Umu is benne van, így pontosabban S–U-nak kellene nevezni, és mert a te gondolataidat is érzem benne, Gill – sőt erősebben, mint Umu jelenlétét –, az igazán helyes definíció S–G–U, vagy G–S–U. Plusz T természetesen... A legmulatságosabb az, hogy közben tudom a te véleményedet Sidről, Umuról és Tiakról; igaz, hogy Tiakról csak Umu közvetítésével, a T-tartományban pedig Tiak véleményét Umuról, azaz arról, aki Umu volt, míg a Vadászok Népével élt, azaz éltünk... Hát nem nagyszerű?

Nagyszerű? Gill összerázkódott.

– Nem vagy fáradt, Sid?

– Ő, nem! Remekül érzem magam! Erős vagyok és friss, mintha legalább két napot átaludtam...

– Éhes?

Tiak alsó ajkát előredugva csücsörített. Umu emlékezett, ez a töprengés jele, Gillen pedig átcikázott a félelem. A második bizonyíték, hogy Sid túl jól sikerült. Beszél vagy dolgozik – azt biztosra vette, hogy dolgozni fog –, és vagy az egyik, vagy a másik annyira elfoglalja, hogy elfelejt enni.

– Nem tudom... utána kell nézni... – Azután egyszerre felkiáltott: – De igen! Éhes vagyok! Nagyon éhes! Tegnap este ettem utoljára! Szólj Ványának, Gill, hogy süssön egy darab húst! Persze, ezt is tudja.

– De nagy darab legyen, és csak a színét pörkölje meg! Nehogy elégesse! De jó, hogy megkérdezted, Gill! Én csak beszélek, beszélek, és közben tökéletesen...

– Akkor maradj most egy kicsit csendben, különben nem tudom utasítani Ványát!

Sid elhallgatott, de szeme ugyanazzal a mohó, közlékeny szeretettel tapadt Gillre, mint eszmélése első pillanata óta. Alig fejezte be Gill a Ványának szóló rádióparancsot, máris újra megszólalt:

– Szeretnék a könyvtárba menni. – Ügyetlen ujjával türelmetlenül babrált a hevederek csatjain. – Tudod, Gill, nincs egy perc időm se! Sietni kell, annyi mindent kell megtanulnom, helyesebben újratanulnom, hogy új ra a régi navigátor legyen, aki...

– Pedig most pihenni fogsz.

– A regressziós fázis miatt? Látod, Gill, ezt is tudom, mert ez is benne van abban a tartományban, amit az előbb...

Gill elveszítette a türelmét.

– Ha tudod, akkor hallgass!

Sid megszeppenve lapult az ülésbe.

– Igen, hallgatok!

Gill irigykedve gondolt Beansre. Ő bizonyosan megtenné, de én képtelen vagyok. Nemcsak azért, mert Sidet nem lehet becsapni – tudná, miért nyúlok az infrapisztoly felé, hiszen negyedrészen az én fejemmel gondolkozik –, hanem mert Tiak mégiscsak Umu féltestvére. És akár Umu vagyok, akár Gill, szeretem. A regressziós fázis pedig erősebb lesz nála – remélem, ezt nem tudja –, mert Umu agyát ugyan eltompította az infrahang, de meg is óvta. Kevesebbet kaptam készen, de nem is szenvedtem meg úgy az átmenetet, ahogy Sid fogja.

Ezek a legrosszabb esetek. Beans – nem valami szerencsésen – a cirkuláris elmezavar két fázisához hasonlította az ébredés utáni élnkség intenzitását és az azt követő depresszió súlyosságát. De akármihez is hasonlítom, bekövetkezik, még hozzá hamarosan. Meg kell előzőnem, és ha majd alszik, felkészülhetek, hogy az ébredés után, ha mégis úgy gondolom (és persze akkor sem infrapisztollyal), hanem majd azt mondom, még egy adag nyugtató... De miért reméled, hogy *akkor* meg tudod tenni? Mindegy, időt kell nyerni, hogy eldönthessem...

– Gill – szólalt meg félénken Sid.

– Tessék!

– Érzem, haragszol rám... és nem tudom, miért. Nem akartalak megbántani...

– Nem történt semmi, Sid, képzelődsz...

– De én határozottan érzem, hogy...

– Mondom, képzelődsz! Ez már a regressziós fázis kezdete, Sid! Ezért jobb, ha alszol. Adok altatót...

– Tiak attól fél, hogy fájni fog! Ezt nem értem, Gill! Honnan tudhatja ezt Tiak, holott az egy másik...

– Ne kezd újra, Sid... Sok mindent én sem értek, de azt tudom, hogy ez a pillanat a legkevésbé alkalmas ilyen dolgok megbeszélésére... Most aludni fogsz...

–Tiak fél a...

– Nyugtasd meg, hogy akármelyik vacak kis tüske jobban fáj, te pedig tudod, hogy szükséges...

– Igen, de... nem lehetne inkább tablettával?

– Az lassú, Sid. Néhány perc, és olyan rosszul leszel, azt is megbánod, hogy a világra jöttél!

– Ez nem éppen szerencsés hasonlat, Gill! Te tudhatod a legjobban, hogy én nem akartam...

– Igen, igen, de most már tényleg hagyjuk abba a vitát! Miért nem bízol bennem?

– Valószínűleg azért, mert te sem bízol bennem! Az a Gill, amelyik bennem is van, nagyon elégedetlen és kétségbeesett, mert sokat beszélek, úgy érzi, rosszul sikerült az egész, és én hiába akarok kevesebbet beszélni, nem tudok! Hát nem érted?!

Kiabált, és a hevedereket rángatta.

– Nem akarom! Nem akarom! Azt sem akartam, hogy legyenek, de most már azt sem, hogy elpusztíts! Élni akarok, Gill! Nincs jogod hozzá! Nincs...

A pneuma halkán szisszent, Sid elcsendesedett, izmai elernyedtek. Gill üres tekintettel nézte. Innen már csak egy lépés.

Nem. Várni fog. Ostoba volt az előbb, mikor szánalmat érzett. Nem a szánalom vagy az ő gyengesége dönti el, hogy mi lesz Siddel. Ha képes lesz arra, amiért életre hívta, túrni fogja a fecsegését is. Egyetlen mérce van. Te is csak annak engedelmességsz, Gill.

10.

A sors különösen kegyetlen játéka, ha bűnhődésünk forrása a jószándék és a lelkiismeretes munka. Gill tökéletes Sidet akart, aki annyira hű mása az egykor éltnék, hogy még földi emlékei is vannak. Ezzel tette boldogtalanná.

A fecsegésről lassan sikerült leszoktatnia – Gill egy nagyon óvatos lokális mikrosokkot is megkockáztatott, ami segített –, és éjjel-nappal a könyvtárban tanyázott. Szeme vörösre gyulladt a mikrofilmek nézésétől – nem a kivetített szöveg mérete, hanem a Tiak szemének idegen fényviszonyok zavarták –, Ványa pedig napjában háromszor megjelent nála a sült hússal, mert az evés soha nem jutott eszébe. Ezzel a hibával még kiváló navigátor lehetett volna, ha nem izgatja az ismeretlen földi múlt, melynek tárgyi emlékeit Gill oly szerencsétlen

módon kívánatosra tette számára. A fényképek, jegyzetek nem idézhették fel az elmúlt idők teljességét, a határ, ameddig megismerésükben Gill eljuthatott, határ maradt Sidnek is.

– Ez az anyám – lobogtatta a képet –, de egyetlen szavát, mozdulatát sem tudom elképzelni. Nincs segítség. Szeretem, mert te azt akartad, de a fényképet szerethetem csak, mert akit ábrázol, sohasem láttad, és így én sem. Gondoltam már arra is, mi lenne, ha egy mikrosokkal ezt a területet is megcéloznád, de ez nem megoldás. A memória: komplex. Ki tudja, mennyit veszítenék abból, amit eddig tanultam?

Gill csak egy pillanatig csodálkozott azon, hogyan lehet Sid ennyire járatos az ő tudományában is. Sid önállóságának növekedésével sokszor elfeledkezett arról, hogy az a bizonyos negyedrés – Sid változatlanul G-komponensnek nevezte – kitörölhetetlenül benne van Sid személyiségében.

Sid kétségbeesése mélypontjain általában a földhöz csapta kínzóit, megtaposta a fülke pádlóján szétszóródott fényképeket, jegyzeteket. Azután gondosan összeszedte őket, kisimította a gyűrődéseket, és valamennyit újra berakta a dobozba. Gill szóltanul nézte.

– Legszívesebben elégetném ezt az egész szemetet – magyarázta Sid tárgyilagos nyugalommal –, de tudom, hogy holnap vagy holnapután újra elő kell vennem, és ha nem találnám, még rosszabb lenne. Ez az én kis fetisizmusom. Tulajdonképpen veszélytelen szórakozás. Csak azt nem tudom, mit csináljak akkor, ha elkopnak a használatban. Legközelebb majd óvatosabban ugrálok rajtuk.

A dobozt elzárta a faliszekrénybe, majd gúnyos fintort vágva a nagy Albert felé, Gillhez fordult.

– Látod, vele nincs bajom. Tudom, hogy nem tudhatok többet róla, pontosabban nem tudhattam róla akkor sem többet, mikor még nem ebben a szőrös alakban mászkáltam. Amit nem tudunk, az nincs, vagy ha fordítva jobban tetszik, ami nincs, arról nem tudhatunk. Mit gondolsz, miért mondom ezt?

– Nem tudom.

– Pedig egyszerű. Csak azért nem jut eszedbe, mert neked nem fáj. Mielőtt Eort és azután a többiekkel behozzuk, nagytakarítást kell rendeznünk. Pusztuljon minden személyes holmi, különben egy újabb lelkiismeretességi rohamodban a következő reprogram előtt megint búvárkodni fogsz. Ezt pedig nem kívánom se Maximnak, se Jarvinak, se a többinek. Azután arra is kell gondolnod, hogy valamelyikük esetleg a kelleténél nagyobb érdeklődést tanúsít majd Norman kabinja iránt, sőt Maximnak és Jarvinak biztosan le kell menni a reaktorok szintjére. Nem lenne szerencsésebb, ha a következő reprogramok már eleve úgy készülnének el, hogy Norman kabinjában csak *volt* valami, és a reaktorok szintje is üresen várná Maximot és Jarvit? Temetni kell, Gill, eltüntetni, eltüntetni mindent, ami zavaros gondolatokat vagy érzelmeket szülhet.

– De...

– Tudom, mit akarsz mondani, erre is gondoltam. A részleteket bízd rám és Ványára. A reprogramok tökéletessége rajtad múlik. Bújj be a könyvtárba, tanulmányozd a mérnöki tudományokat. Addig ki se dugd az orrod, míg nem hívlak, hogy tisztelegj – a sírunk előtt. Akkor a többiek is csak ennyire emlékezhetnek.

Két nap múlva nem messze a Galateiától kis földhányáshoz vezette Gilt.

– Itt van minden. A testek egy tartályban, a személyi holmik pedig külön, légmentesen zárt dobozokban. Hozzá egy rövid magyarázat, ha a dicső utókor valamelyik űrhajója erre a bolygóra téved, ne bolonduljanak meg. Gondold meg csak, Gill, egy űrhajó teljes személyzete, összes irataival eltemetve, és maga az űrhajó sehol! Csak az égés nyoma, hogy felszállt! A tökéletes űrkrimi! Életük végéig hiába törnék rajta a fejüket, így hát megsajnálta őket.

Tétován a földkupac felé lépett.

– Vigyél el innen, Gill, minél gyorsabban, és egy hétig, akárhogy könyörgöm, ne eressz ki a Galateiából... A saját holmimat is elástam... ki kell bírnom valahogy, mert semmit nem gyűlölök úgy, mint a gyengeséget... a másét is, de a magamét a legjobban.

Másnap délig tartotta magát, akkor bezárkózott a kabinjába. Gillt az ajtón keresztül megnyugtatta, hogy nem csinál semmi ostobaságot, hagyja békén.

– Ha túlélem, jobb lesz mindkettőnknek! Ha nem, legalább tudod, mire vigyázz a következő reprogramoknál!

Keserves lecke volt, Gill tanult belőle. Maxim reprogramja a beszéd mértékkel kidolgozott területén kívül jóformán semmi konkrétumot nem tartalmazott. A gépek, a mechanika szeretete, kézügyesség, nyugodt, magabiztos mozgás, ami a megszerzett ismeretanyag öntudatára épül... Sokkal rövidebb idő alatt készült el vele, mint Sid reprogramjával, mégis érezte, ez nehezebb feladat volt. Azért is aggódott, hogy ez a jóformán csak vágyakban realizált tartalom nem hagy-e túl nagy teret Eor személyiségének. Tiak teljesen felolvadt Sid reménytelen küzdelmében, amit félig megtalált emberi múltjáért folytatott, és Gill arra gondolt, talán mégsem Sid reprogramja volt a legrosszabb megoldás. Az önkéntes fogságából nagy sokára előkerült Sid más véleményen volt.

– Nem hiszem, hogy a feladat tökéletes teljesítése és a jó közérzet egymást kizáró komponensek. Sőt! Ha csak arra gondol, ami a munkája, ha csak az érdekli...

– De ez a személyiség egyoldalúságához vezet!

Tiak fintora tökéletlenül próbálta követni Sid indulatait.

– Óriási szerencsém, Gill, hogy valami véletlen folytán ez a romantika nem került belém! Nem tudatosan hagytad ki, az biztos, mert ahogy vitatkozol, látom, legszívesebben teleraknád a Galateiát az egykori pompás úrhajósokkal, a tökéletes, sokoldalú hősökkel! Ott folytatnád, a reaktorok megszaladása előtti perekben, és nem veszed észre, hogy akkor és ott mindörökre megsemmisült valami... Bennem és az utánam következőkben, ezt soha ne felejtse el, Gill; nem a régieket teremtéd újra – ettől a tévedéstől szeretnék megóvni –, csak egy-egy lehetőséget. Hogy képesek legyenek Maxim, Jarvi és a többiek munkáját elvégezni...

Fölállt, és a könyvtár felé indult.

– Nem tudom, Gill, honnan veszed ezeket az ostobaságokat, az etikai problémáidat. Én – érdekes – még a G-komponensben sem érzek ilyesmit. Egyetlen norma van: a feladat.

Az ajtóból visszanezett, véreres szeme – Tiak tekintete erre soha nem lett volna képes – gúnyosan villant.

– Egyébként, Gill, éppen te akartad, hogy így legyen... legalább a saját elképzelésedhez maradj hűséges. És arról se feledkezz meg, hogy ha a Galateia hazatér, az csak közvetve lesz a te érdemed. Nélkülözhetetlen láncszeme vagy a feladatnak, egyedül rajtad múlik, milyen lesz Maxim és Jarvi, de te nem vagy – és már nem is lehetsz – sem navigátor, sem mérnök. Egyedül a felelősség a tiéd, az egész sikeréért, és ezért bevallom, nem irigyellek...

11.

Az ég felhős volt, a levegő párás, nyomott. Gill az ágak alatt lapulva a csontjaiban érezte a közeledő vihar feszültségét. Sid késett. Régen megbánta már, hogy elengedte, hogy belement ebbe a tervbe. Nem, nem sikerülhet, csak Sid örült magabiztossága hitette el vele, hogy így jobb lesz. Eor majd szépen idesétál, és hagyja, hogy nyugtatót döfjön a karjába? Igaz, így elkerülhetik az infrahang használatát, Eor még tökéletesebb lesz. Sid azzal érvelt, hogy Tiak eltűnése nem hagyhatott olyan emléket a hordában, mint Umu üldözése. Eor, ha meglátja, első érzése az öröm lesz, szerette Tiakot. Sid is, ő is – azaz inkább Tiak és Umu – ugyanúgy

beszélnek a Vadászok Népeinek nyelvét, mint azelőtt, kipróbálták. Eltart egy ideig, míg Eor gyanút fog, miért vezeti Tiak egyre messzebb a többiektől és mit akar mutatni neki.

Az első távoli mennydörgés halk volt, alig hatolt át a bogarak zümmögésén, mégis összerezsent. A Vadászok Népe nemsokára a fák menedékét keresi. Lehetetlen ilyenkor elcsalni Eort. Kétségbeesetten figyelte abba az irányba, amerről jönniük kellett, a bokrok között nem látott messzebbre húszharminc méternél. Mi lesz, ha Eor nem követi Sidet, sőt arra kényszeríti, hogy menjen vele a többiekhez? Eor az erősebb, és ha Tiak megpróbál elfutni előle... Sid persze nem vihett magával semmit, éppen ezért volt ostoba ez a terv. Hiába van nálam infrapisztoly, mikor ott kellene... Újra dörgött, valamivel közelebről. Hirtelen elöntötte a csüggedés. Vége. Sid ott maradt, vagy ott fogták, nem eresztik. Elvesztette. Érdemes egyáltalán folytatni az egészet? Visszamegy a Galateiába, tízpercnyi munkájába se kerül, a robotok ugyanazzal a frekvenciával nem visszatartják, hanem elűzik a törzset az úrhajó közeléből. Rőfögő mindig akad elég, és élete végéig megtömheti a hasát...

Végre meghallotta a lépések dobbanását, ketten jöttek. Megkönnyebbült, letette az infrapisztolyt, és az öv rekeszéből elővette a pneumát. Mire Eor túljutna első megdöbbenésén...

Előtűntek a bokrok takarásából, még öt méter, és ő is kibújik.

Azután minden másképp történt, olyan gyorsan, hogy utólag egyikük sem tehetett szemrehányást a másiknak. Abban a pillanatban, hogy széthúzta az ágakat maga előtt, Sid és Eor megpördült. Hátrafelé figyeltek; nyomukon az ágakat tördelve rohant valaki.

Villám cikázott, a dörgés végigkúszott a fejük felett lógó sötét felhőkön, elnyelt minden más hangot, a bozótból kirohanó Re ordítását is. Gill megkövülten nézte gyűlölettől eltorzult vonásait, a feje fölé emelt dárdát.

Lebukott a feléje suhanó kőpenge elől, és felmarkolta az infrapisztolyt. A védekezés, a düh, Umu minden keserű emléke együtt izzott fel a kis lámpával, ami a pisztoly működését jelezte, azután kihunyott.

Sid félreugrott, nem érte a sugár, de Eor Rével együtt a földre zuhant.

Sid a feje fölé emelte a karját.

– Mennyit kaptak?

Gill ráhajolt a pisztolyra, hogy a tárcsát lássa, az eső sűrű függönye alkonyi sötétséggel borult rájuk.

– Éppen eleget...

– Sajnálom, Gill.

– Én is, Hogy nem vettétek észre hamarabb Rét?

– Nem értem. Mikor hívtam Eort, ő is jött. Hirtelen más nem jutott eszembe, azt mondtam, megtaláltalak, és Rét elküldtem az ellenkező irányba, hogy segítsen bekeríteni téged. De ez még jó három kilométerrel arrébb volt. Csak az lehet, hogy Re, miután két dombot hiába végigloholt, megtalálta a nyomainkat, és utánunk szaladt. Mindig utált, és talán a dicsőséget is irigyelte tőlem és Eortól, azért dobott azonnal, hogy meglátott...

– Mindegy, most már megtörtént. De mit csinálunk vele?

Az eső megritkult, kelet felé még sötétebb lett az ég. Sid beleszimatolt a levegőbe.

– Szerencsénk van, csak a szélét kaptuk. Órákig ázhattunk volna...

– Azt mondd meg, mit csináljunk Rével! – Gill türelmetlen volt. – Látott téged is, engem is, tudja, hogy Eor velünk volt. Nem akarom fölöslegesen elrémíteni a törzset. Ha visszamegy...

Sid furcsán nézett Gillre. – Van más megoldás is...

Gill a fejét rázta.

– Nem tudom megölni.

– Nem arra gondoltam.

– Nem értelek.

– Van lényeges különbség Maxim és Jarvi munkája között?

– Nincs. De...

Megakadt. A feladat szempontjából közömbös, mégis lehetetlen, hogy Maxim két példányban...

– Éppen az lesz az előnyük, amitől félsz. Kitalálják egymás gondolatát is.

– Aggódok, Sid!

– Biztosra veszem, nem tudod megmagyarázni, miért. Egyébként sincs más választásunk. Vissza nem engedhetjük, megölni nem akarjuk... Nos, rászánod végre magad, vagy tovább vitatkozunk? Nincs sok időnk, nemsokára elmúlik az infra hatása.

Gill a pneumában csak egy adag nyugtatót hozott, kétfelé osztva kevés volt. Re dühösen vicsorgott, Eor pedig reszketett a félelemtől. Bizonytalanul ugyan, de képesek lettek volna járni, mégse indultak el, Sid hiába hívta őket. Gill, mielőtt még magukhoz tértek volna, újra a lombok közé bújt. A retrográd amnézia miatt nem emlékezhetek sem rá, sem arra, ami az infrapisztoly használata előtt néhány perccel történt, de meg voltak zavarodva, és gyanakodtak. Ha meglátják Umut, még rosszabb.

Sid megfogta Eor karját, és szelíden maga után húzta.

– Gyere, Eor! – Nem tudhatta, emlékeznek-e arra, mit mondott Umuról, vagy az is az amnézia tartományába esett. – Gyere – próbálkozott tovább. Oda vezetlek, ahol...

Eor elrántotta a karját.

– Nem!

Tenyérével végigsimította az arcát, mintha pókháló tapadt volna rá. Re a fejét kapkodta, látszott, küszködik a megmagyarázhatatlan kábultsággal.

– Hol a dárdám? Hol? Tiak... a dárdám! Eldobtam?

Gillnek eszébe jutott, hogy akármilyen testi jólét is vár a két Maximra, Eort és Rét most látja utoljára. Soha többet nem térnek vissza a törzshöz, vagy hz egyszer mégis, akkor már nem ugyanazok...

Sid újra Eorhoz lépett, feléje nyúlt, azután nem fejezte be a mozdulatot.

– Hol a dárdám? Tiak, hol a dárdám?! – ismételte Re egyre dühösebben.

Sid lassan elfordította a fejét, Gill látta, azt nézi, milyen messze van Rétől, azután óvatosan hátrálni kezdett. Eor ostobán bámult rá, de nem mozdult.

– Hol a dárdám? – kezdte új ra Re. – Hol...

– Ronda munka, de nincs más lehetőség – szólalt meg Sid földi nyelven. – Vezesd őket, Gill...

Re az idegen beszédre felkapta a fejét, Sid felé lépett, karja bizonytalan mozdulattal ütésre lendült. Gill megnyomta a pisztoly billentyűjét, a két alak meggörnyedt, válluk előrecsuklott. Halotti menet, gondolta Gill, ahogy elindultak a Galateia felé. De az első halott Umu volt. Igaz, azt nem láttad. De Tiak is jobb volt. Miért?

Sid némán lépkedett Gill nyomában. Csak a liftben szólalt meg:

– Remélem, nem lesz többre szükségünk. Elég volt.

Gill bólintott. Összeharapott szájjal nézte a lift sarkában összebújva remegő, kába tekintetű egykori hordatársait.

12.

– Mi úgy gondoljuk – mondta Eor –, végeredményben mindegy, hogy Normant vagy Eddie-t kapjuk. Azt sem bánánk, ha még egy Maximot, de az már tényleg nagyon bonyolulttá tenné a dolgot. Igaz, jobban tudnánk tanítani...

– A lényeg az – vette át a szót Re –, hogy még egy emberre a hajtóművekhez okvetlenül szükségünk van. Ha te, Gill, vállalod is, hogy segítesz Sidnek a navigációs munkában, ezzel Normannak csak egyik munkakörét pótolod.

Egyformán kényelmes, nyugodt hanghordozással beszéltek, soha nem siettek, soha nem voltak türelmetlenek. Re semmit nem szégyellt annyira, mint hogy egykor természete miatt kapta a hordától a Vad nevet, amit most is viselnie kellett. Maxim léte a többes számban realizálódott, amivel minden cselekvésüket, gondolatukat kimérték, és ez őket zavarta a legkevésbé.

– Tehát arra gondoltok – mondta Gill –, hogy legyen Eddie, de mechanikus érdeklődéssel?

– Igen – egyszerre bólintottak, azután Eor folytatta: – Elismerjük, mert mi is érezzük, hogy Norman, hm, megfogalmazásával nehézségek lennének. Eddie-t viszont, ha jól tudjuk, mindannyian szerettük, szerették a... hogy is mondjam... régiek közül. És természetesen mi is szeretjük.

Gill elégedett volt. Az elmúlt hetek különös egyensúlyt alakítottak ki, melynek lehetőségében, míg létre nem jött, valójában soha nem bízott. A tanulás egyre erőteljesebb saját vonásokkal árnyalta egyéniségüket. Ebben az irányban a további fejlődés gyakorlatilag végtelennek tűnt, a másik oldalon pedig pontosan tudták örökségük határát. Beszéltek róla, nevén nevezték, érzelmi függőségük a Gill teremtette személyiségképtől legfeljebb Sidet zavarta, Maximéknak ilyen gondjaik nem voltak. Sid is keveset beszélt, ahogy egyre többet dolgozott, vitára persze mindig kapható volt. Gill sokszor eltöprengett azon, hogy annak idején mennyire a kezdet kezdeténél tartottak Beansszel, mennyire a felszínét ismerték csak annak a bonyolult folyamatnak, melynek technikai feltételeit olyan aprólékos gondossággal tervezték meg. Miért nem örökölt Sid semmit az ő kételyeiből, aggodalmaiból? Miért merészebb, határozottabb, és ugyanakkor miért kiszolgáltatottabb a lehetetlennek, soha elő nem hívható emberi múltjának? Miért van az, hogy Umu, Tiak, Eor és Re elmúlásai és feltámadásai határozott, bár szabálytalan periódusokat mutatnak?... Vagy követnek? Még ezt sem lehet eldönteni. Igaz, azt is tudják, a békés szakaszokat nehéz napok szakítják meg. Sid ilyenkor a kabinjába zárkózik, ő a könyvtárba, és olvasni próbál. Maximék ezt másképp oldják meg. Mikor először hagyták el a Galateiát, Gill azt hitte, minden összeomlott. Maximéknál infrapisztoly volt, és világosan megmagyarázták, nemcsak azt, miért viszik magukkal, hanem azt is, ha tovább ellenkezik, elkábítják. Elmennek, de visszajönnek. „Értsd meg, Gill, így a legjobb mindannyiunknak! Azt hiszed, mi nem törtük eleget a fejünket, míg idáig jutottunk? Próbáld elfogadni a valóságot.”

De éppen a valóságot nem tudta elfogadni, hogy Eor és Re fel akarják keresni feleségeiket, vagy inkább azt, hogy Maxim ebben nem talál semmi kivetnivalót. Gill számára ez a feladat veszélyeztetését, elárulását jelentette. Sid cinikusan filozofált, hogy ő is szívesen velük tartana, ha annak idején Gill nem tanulmányozza olyan gondosan azokat a fényképeket. „Így, sajnos, nem, de hidd el, Gill, nagyon sajnálom.”

Nem szívesen emlékezett vissza arra a vitára. Eor és Re végül is két nap múlva visszajöttek, és ott folytatták munkájukat, ahol abbahagyták. Maguktól nem mondtak semmit, Gill és Sid pedig nem kérdezősködtek. Azóta hallgatólagosan elfogadták, hogy Eor és Re időnként elhagyja a Galateiát. Egyszer beszéltek csak erről Siddel, mikor egyedül maradtak, és Gill akkor is lehetetlennek tartotta Sid álláspontját. Szerencse, nevetett Sid, hogy a te véleményed a legkevésbé fontos ebben az ügyben. Sokkal jobban érdekelne, mit vesz észre Bek és Mei abból, ami történt? Olyan ez, mintha annak idején a jó görögök nemcsak mesélték volna, hogy Zeusz leszállt a földi asszonyokhoz. És te, Hephaisztosz – célzott Umu sántaságára –, nem kapsz kedvet hozzá?

Gill nem tudta, dühöngjön vagy megdöbbenjen azon, hogy saját, ritkának számító ókori műveltségét az a Sid használja, aki soha nem tanulta.

– Nos, mikor kezdesz hozzá?

Eor kérdése visszazökkentette a jelenbe. A Galateia tövében heverték, a friss fű csiklandozása olyan élvezetet jelentett, amiről nem szívesen mondtak le. Gill egy kicsit szégyellte ezt, de a tanácskozás komolyságát azzal emelni, hogy a vezérlőterem üléseiben kuporognak, ostobaság. Ványa most süti az esti húsadagot, minek cipelje végig az úrhajón?

– Két-három nap múlva. Ami a mechanikai érdeklődést illeti, azzal, azt hiszem, nem lesz semmi baj...

– Nagyon kérlek, Gill, semmi földi emlék! – vágott közbe Sid. – Igaz, elástuk, de valami hátha magadtól is eszedbe jut!

Gill rettenetesen unta Sid állandó célzásait saját szerencsétlenségére, de valahányszor ezen bosszankodott, mindig eszébe jutott, csak ő a hibás. Lenyelte az ingerült választ, és csak bólintott.

– És kire gondoltál? – folytatta Sid. – Erről még nem beszéltünk.

– Maximék munkatársa lesz – tért ki Gill a határozott válasz elől.

– Nekünk van egy jelöltünk. – Re hangján érezni lehetett, zavarban van. – Arra gondoltunk, mivel te, Gill, Tiakot választottad, talán nincs akadályja annak, hogy az én öcsém, Haim... Azt hisszük, jól megértenénk egymást...

Gill Eorra sandított. Az ő beleegyezése fontosabb, mint Re lelkesedése. Eor maga elé nézett, Gill, vagyis Umu, egy pillanatra éppen olyannak látta, mint a Vadászok Népe közt. Előbb még pattint néhányat a kezében tartott késen vagy dárdahegyen, csak aztán szólal meg.

Haim... Ha lehet, még Rénél is vadabb és fékezhetetlenebb. Jó volna tudni, hogy Re olyan sikeres megszelídülésében mennyi része volt annak a programon kívüli infrahangdózisnak...

Eor tovább révedezett, mint a régi, soha vissza nem térő napokban, Re türelmetlenül fészkelődni kezdett. Gill még várt volna – a befolyásolatlan vélemény egyike volt Beans szentségeinek –, mikor Sid megszólalt:

– Nem lesz túl vad?

Eor egy pillanat alatt abbahagyta az álmodozást.

– Ha nem beszél annyit...

Sid felugrott, Eorra meredt.

– Mi bajod velem?

– Azonkívül, hogy sokat beszélsz, igazán semmi...

– Nem tudom, honnan veszed a jogot, hogy kifogásold!

Ha a törzsben élnénk, gondolta Gill, Eor elverné Tiakot. Egy óra múlva egyik sem emlékezne rá. Maxim és Sid azonban nem ugorhatnak egymásnak, így a gyűlölet mérge tovább gyilkolja őket. És nekem úgy kell közbelépnem, ahogyan Dau tette a jelentősebb verekedéseknél.

– Sehonnan, de zavar! – mondta Eor vontatottan.

Sid körülnézett, mit kapjon fel, hogy Eorhoz vágja.

– Állj! – kiáltotta Gill.

Sid feléje fordult.

– Éppen te mersz beleszólni – sziszegte –, te, aki egyedül vagy bűnös abban, hogy...

– Hagyd abba, Sid! – Eor is talpon volt már. Fejjel magasabb Tiaknál, Dau után a legnagyobb a vadászok között. – Ha nem bántod Rét, én sem bántlak téged.

Re a földön kuporgott.

– Ostobák! – ordította. – Mindent tudtok, mindennel tisztában vagytok, csak éppen az nem jut eszetekbe, hogy az önfegyelemre gondoljatok! Mit képzeltek? Olyan könnyű nekem? Már rég bevertem volna Sid fejét, ha nem tudnám, hogy nem tehet róla! Ha pedig jogról beszéltek, jusson eszetekbe, hogy egyetlen jog van. Nem is jog. Törvény. A feladat!

– Hallod ezt, Gill? – kiabált tovább Sid. – Neki nehéz! Csak a szájalom tartja vissza, hogy beverje a fejem! Mert ők a tökéletesek, a hibátlanok! Csak azt nem tudják, nekem, egyedül nekem köszönhetik! Ha nem figyelmeztetlek, most ők is ugyanolyan szerencsétlenek, mint én!

– Hagyd abba, Sid! Elég! – Eor keze ütésre lendült. – Nem tudom, miről beszélsz, de nem is akarom tudni! És ha nem hallgatsz el...

Gill hozzájuk ugrott, szétlökte őket. Sid a fogát csikorgatta.

– Te... te, Gill... te vagy az oka mindennek...

Gill leeresztett karokkal odaállt Sid elé.

– Tessék, Sid, üss! Igen, én vagyok az oka mindennek. Annak is, hogy te élsz, és ilyeneket mondhatsz. Tudom, ne vágj közbe, nem akartad ezt az életet. De én se! Ez az élet csak eszköz, szükséges, elkerülhetetlen rossz, hogy végrehajthassuk a feladatot. Gyere, üss már, ha jólesik! Ha nincs a feladat, nincs értelme az egésznek, nyugodtan összeverhatsz, vagy még jobb, ha hozod a sugárpisztolyt! Elintézel bennünket, azután felrobbantod a Galateiát, kiirtod a Vadászok Népét! Miért ne? Képes vagy, képes lehetsz mindenre! Csak azt értenéd meg végre – és hogy nem érted, ebben, sajnos, én vagyok a bűnös –, hogy semmiféle pusztítás nem tud megszabadítani a gondolataidtól, a gondolatoktól, melyeket én ültettem beléd. Engem megölhetsz, de a gondolat benned tovább él! Ha megütsz, az az indulat mozgatja izmaidat, ami az enyém volt, belőlem született és talált saját életet benned! Hát nem érted? Vagy végigcsináljuk, vagy még ma, most, itt, rögtön gyilkoljuk le egymást!

Kifulladt, de a gondolatok tovább rohantak benne. Nem az a megoldás, hogy Eddie olyan egyszerű legyen, mint Maximék. Segítség kell, hogy féken tartsa Sidet, lényének ezt a sajátjánál őszintébb, de éppen ezért veszélyesebb megtestesülését. Eddie okos lesz, még okosabb nálam is. Ez persze képtelenség. De többet kell tudnia, és főleg bátrabb lesz, határozottabb, nem tépelődő, mint én, és keserű, mint Sid. Tökéletes lesz, és tökéletes értelmét Haim erőszakossága táplálja majd. Rének igaza van, nem jog, hanem törvény. A törvény pedig parancsot követel, kemény, könyörtelen parancsokat, és olyan embert, aki keresztülviszi. Megdöbbenve érezte, hogy életében először most, ennyi évvel halála után érti meg Normant.

Sidből kiszállt az indulat, Tiak barna szeme szomorúan és aggódva tapadt Gillre.

– Megint ostoba voltam, Gill. És ti se haragudjatok... Azt hiszem, nem kell magyarázkodnom...

Eor már újra Re mellett ült.

– Nem, Sid! – szólaltak meg egyszerre. Azután Eor hozzátette:

– Mi sok mindent értünk, még akkor is, ha te azt hiszed, hogy nem... És én is hibás vagyok...

– Ne mentegetőzz – vigyorgott Sid –, mert a végén mindannyian olyan jók és megértők leszünk, hogy az megint csak kibírhatatlan. Rögtön fölállunk, és karban énekelni kezdünk...

Leheveredett a föbe, kinyújtózott, azután odakiáltott a közeledő robotnak:

– Ványa! Gyere ide!

Sidnek soha nem jutott eszébe úgy az evés, mint a többieknek, csak azért hívta Ványát, hogy leplezze ezt az annyira szégyellt fogyatékoságát. Gill méltányolta ezt a szomorú erőfeszítést, de tudta, hogy ez nem változtathatja meg, amit az előbb elhatározott. Eddie, a tökéletes, uralkodni fog rajtuk. Akár akarják, akár nem.

Ahogy lefelé botorkált a szinteken, mind reménytelenebbnek érezte, hogy megtalálja. Az, hogy az alsó légzsilip zárva volt, még nem jelenti, hogy Eddie a Galateiában van. Az automatikát beállíthatta úgy, hogy néhány perccel később zárja a légzsilipét, és ennek az ellenőrző memóriában sem marad nyoma. De hová ment és miért? Este, ugyanúgy, mint máskor, vacsora után behúzódtott a könyvtárba. A könyvtár szűk, egyszerre csak egy ember használhatja kényelmesen. Úgy állapotok meg, hogy éjszaka mindig Eddie-é, neki napközben még nincs annyi dolga, mint Maximéknak vagy Sidnek. Eddie többet akart tudni mindegyikőjükénél, de erről csak neki beszélt egyszer négyszemközt. „Nem akarom ezzel megbántani őket, te ezt, Gill, megérted” – mondta cinkos hangsúllyal. Igen, Eddie tökéletes volt, éppen olyan, mint amilyennek elképzelte, talán még több is. Hosszú hetekig halogatta különböző ürügyekkel a reprogram elkészítését, hiába türelmetlenkedtek Maximék, nem tudták ellenőrizni, hogy kifogásai mennyire indokoltak. Mikor azután végre megengedte, hogy Haimért menjenek, tudta, Eddie megjelenésével, ha nem is egyik napról a másikra, de új korszak kezdődik. Haim a saját lábán jött, még nyugtatót sem kapott. Vad volt és kalandvágyó, akit már hosszú ideje izgalomban tartott bátyja és Eor különös eltűnése, majd még különösebb látogatásai. Eornak csak annyit kellett mondania, most velük jöhet, hogy megértse, hol járnak, mit csinálnak, és Haim, ha remegett is a Galateia liftjében, ebben több volt a kíváncsiság izgalma, mint a félelem. Csak akkor rettent meg, mikor a consociator félgömbje a fejére ereszkedett, de Re megnyugtatta, hogy ezt ők is így szokták.

– Miért?

Ez volt Haim utolsó kérdése. Eddie már egészen másféle kérdésekkel zaklatta őket, de csak az első napokban. Hihetetlenül gyorsan tájékozódott és alkalmazkodott, Gill sajnálta, hogy rajta kívül senki sincs tisztában ezzel; ez bizonyítja, Eddie reprogramja élete legtökéletesebb munkája. Gondoskodott arról is, hogy ravasz legyen, ha kell, tudjon színlelni szeretetet, megértést és lelkesedést csakúgy, mint felháborodást vagy haragot... „Pedig hidd el, Gill – mondta egyszer –, valójában nincsenek is érzelmeim. Egyformán nevetek Maximék nagyképűségén, Sid nyakasságán és a te aggodalmaskodásodon. Tulajdonképpen csak egyvalamit veszek komolyan, de ezen még gondolkoznom kell...” Persze, a feladat, mondta Gill, és Eddie mosolyogva bólintott. Ez is a tökéletességéhez tartozott, arcjátéka mind között a legjobban közelítette meg azt, amit Gill emlékezete a földi emberről megőrzött. „A cél világos, Gill – már nem is mosolygott, hanem nevetett –, csak a módszer és az eszközök... és ebben még te sem tudsz segíteni!”

Végignézett a következő szint üres folyosóján, és legszívesebben a falba verte volna a fejét. Azt akartad, hogy ravasz legyen. Nem tudta még, mi van Eddie eltűnése mögött, de utólag megborzongott azon a nevetésen. Az orrodnál fogva vezetett téged is, nemcsak a többieket.

Sorra nyitotta a raktárfülkék ajtait, azután megtorpant. A rémülettől Umu ritkás bundája felborzolódott. A sugárpisztolyok fülkéjében egy üres tok hevert a padlón. Gill pontosan tudta, csak ő járt ebben a fülkében, mikor felébredése után vadászni indult Ványával, és hogy az a sugárpisztoly azóta is, tokjával együtt az alsó légzsilip egyik szekrényében van.

Mielőtt még bármire is gondolhatott volna, az övébe dugott kis adó recsegeve megszólalt. Gill kiugrott a fülkéből, becsapta az ajtót, cél és értelem nélkül rohanni kezdett. Csak akkor jött rá, hogy Sid hívja, mikor az türelmetlenül kiabálni kezdett:

– Miért nem felelsz, Gill? Hallod? Figyelj rám!

Még mindig csak arra tudott gondolni, mi lesz, ha valamelyik fülkéből kilép, Eddie, kezében a sugárpisztollyal. Ő akarta, hogy a hatalmat tartsa a legfőbb célnak, és hozzá a megfelelő eszközt válassza. És most ő az első, akin kipróbálja.

– Felelj már, Gill! – A kis hangszóró vartyogássá torzította Sid felháborodását. – Hát már te is megbolondultál?

– Itt vagyok! Mit akarsz? – suttogta. Remegett a félelemtől. Hangja a nyomára vezetheti Eddie-t.

– Gyere vissza, megtaláltuk!

– Mi? – Azután felordított: – Vigyázzatok, Sid! Nehogy...

– Mi bajod? Megtaláltuk Eddie üzenetét a könyvtárban! – Gillből olyan gyorsan oldódott ki a feszültség, hogy a folyosó falának dőlt. – Siess, várunk!

Gill suta ugrásokkal rohanni kezdett a lift felé.

A kis memo az ügyeletes navigátor használatára készült, azért vitték a könyvtárba, hogy a helyes beszéd gyakorlását segítse. Többórás szöveg tárolására is alkalmas volt, de Eddie üzenete aránylag rövid volt.

„Elmentem, ne keressetek. Hogy miért lettem éppen ilyen, azt Gill talán jobban tudja, mint én. Csak azt tudom, hogy életemnek egyetlen célja lehet, vezetni a Vadászok Népét. Mint Eddie, szerettem őket – ezt a tudást Gillnek köszönhetem –, és Haim testében ez a szeretet megtalálta a szükséges energiát. A feladat, hogy a Galateiát a kutatási eredményekkel visszavezessük a Földre, szép, de nekem semmi közöm hozzá. Gyilkosok vagytok, mert ezt a feladatot csak úgy tudjátok teljesíteni, hogy sorban megöltétek Umut, Tiakot, azután pedig Eort és Rét. Ebben Gill a bűnös, de nem hibáztatom érte. Csak azt vegyétek tudomásul, hogy én nem akarok részt venni benne, és gondoskodom arról is, hogy a feladat ne követeljen újabb életeket. Megtehettem volna, hogy a robotokat ott, ahol vannak, egyenként megsemmisítem, ha infrahanggal vissza próbálják tartani a törzset, de nem akarok nagyobb kárt okozni nektek, a robotokra még szükségetek lehet más munkáknál. Ezért a központi vezérlésen keresztül kikapcsoltam őket, így átmehetünk közöttük. Most kimegyek, megölöm Daut, és a Vadászok Népét olyan messzire vezetem a Galateiától, amennyire csak tudom. Ne kövessetek, mert sugárpisztoly van nálam. Első akarok lenni, tökéletes Első, Eddie eszével, Dau korlátoltsága nélkül. Itt akarok élni, és sajnállak benneteket, mert úgy érzem, egyszer még ti is rájöttök, én választottam helyesen.”

Gill felállt, kifelé indult.

– Hová mész? – kérdezte Sid.

– A vezérlőterembe. Talán még nem késő visszakapcsolni a robotokat. A félelem frekvenciája rá is érvényes, erről megfeledkezett. Nem tudja a sugárpisztollyal eltalálni őket, mert hamarabb kezd remegni a keze.

– Vissza akarod hozni?

Eor a folyosón érte őket utol, Sid kérdésére összerezett.

– Mi úgy gondoljuk, túlságosan nagy a kockázat...

– Az sem kisebb, hogy sugárpisztollyal a kezében ellenőrzés nélkül szaladgál.

– De hát hogyan?...

– Még nem tudom. Egyelőre látni szeretném, hol vannak.

– Azt hiszem, elkéstünk. Eddie este tízkor maradt egyedül, bement a könyvtárba – mondta Sid. Tizenegykor már mindannyian aludtunk. Akkor kikapcsolta a robotokat, lement a raktárba a sugárpisztolyért, ez fél óra. Legkésőbb éjfél után kettőkor elérte a törzset, most reggel kilenc van...

– Akkor is tudni akarom!

A robotok engedelmesen jelentkeztek a rádióhívásra. A Galateia körüli öt kilométeres körben az élők mozgása látszólag semmit nem változott a korábbihoz képest. Röfögők, vadkutyák. A nagy ragadozók persze reggel alszanak.

– Ki ellenőrizte utoljára a törzset?

– Mi – szólalt meg Eor –, tegnap reggel.

– Hol voltak?

– A szokásos tanyahelyen, vagyis az északkeleti szektorban.

Gill növelte a nagyítást, azután a szektort átfogó három radar antennáját elforgatta, hogy a zónán kívül eső területet pásztázzák végig. Végre a képernyő legszélén pontok sokasága tűnt fel. Legalább tizenöt kilométerre lehetek a Galateiától.

Maximék kétségbeesetten felhorkantak:

– Bek! Mei! Visszahozzuk őket!

– Az előbb még ti mondtátok, hogy túlságosan nagy a kockázat...

– Undorító vagy, Gill! – mondta Sid nyugodt hangon. – Miért bántod Maximékat? Azért, mert te nem tudod felfogni, mit jelent ez nekik? Esküszöm, Eddie-nek volt igaza, gyilkos vagy!

– Most akarsz ezen vitatkozni?

– Nem, csak ne gúnyolódj. Van elég bajuk így is.

Eor a képernyőre meredt.

– Futnak. Eddie hajszolja őket. Mit csináljunk, Gill? Mondj már valamit! Találnunk kell valami megoldást. Segíts!

Gill a fejét rázta.

– Nem tehetünk semmit. Az előbb nem bántani akartalak benneteket, tényleg nagy a kockázat. Biztosra veszem, Eddie használná a sugárpisztolyt.

– De nemcsak Bekről és Meiről van szó – érvelt Eor. Re nem tudott beszélni, a képernyőnvillogó pontokat bámulta, szája hangtalanul mozgott. – Kevesen vagyunk. Egy ember mindenképpen kell Eddie helyett. Mindegy, hogy kinek a reprogramját kapja, de kell.

– Mit akartok csinálni?

– Nem tudom... Talán ha utánuk repülnénk helikopterrel...

– Azt hiszed, Eddie nem veszi észre?

– Nem erről van szó. Csak megközelíteni helikopterrel, mert futva nem érjük őket utol. Leszállunk biztonságos távolságban tőlük, azután éjszaka odalopóznánk, és infrapisztollyal...

– Akkor már jobb, ha csak naplemente előtt indultok. Sötétben. Eddie nehezebben tudja meghatározni, hol vagytok.

– Előkészíthetjük a helikoptert? – kérdezte mohón Eor.

– Ha bajotok esik, ketten maradunk Siddel. De ez az utolsó ellenvetésem. Azt már meg sem kérdezem, hogyan képzelitek, Beket és Meit magunkkal visszük a Földre? Egy emberrel többet, mint a hajózó létszám, elbír a Galateia; de kinek, illetve kiknek a reprogramját szánjátok nekik?

– Ne gyötörd őket, Gill – szólt közbe Sid. – Ezen ráérünk akkor töprengeni, ha itt lesznek. Arra gondolj, hogy Maximékkal hónapok munkája vész oda, úgy értem, ha elveszítik...

– Így pedig esetleg önmagukat.

– Kérünk, Gill – mondta Eor.

Gill lehunyta a szemét.

– Nem tudok beleegyezni, Eor. Ha elpusztultok...

– Ezt is a feladat követeli.

– Mit?!

– Hogy megmentjük őket. Azt akarod, hogy olyanok legyünk, mint Sid?

– Köszönöm – morogta Sid. – Jobb érv nem jutott eszedbe?

Eor nem felelt. Ott álltak Rével együtt a képernyő előtt. Úgy nézték, mintha az életük függne attól, amit látnak. Lehet, hogy így is van, gondolta Gill, az eddigi békesség alapja az volt, hogy kijárhattak a törzshöz.

– Menjetek – a hangja tompa volt. – De ha bajotok történik, jusson eszetekbe, hogy... eh, ti is tudjátok! Na, menjetek már, készítsétek elő a helikoptert, és repüljétek! Azzal nem mentek semmire, ha ezt bámuljátok!

Kikapcsolta a képernyőt. Eor és Re, mintha ígézettől szabadultak volna, kiszaladtak a vezérlőteremből.

– Most elégedett vagy végre? – kérdezte Sidtől.

Sid vigyorgott.

– Gyilkos vagy, Gill.

– Te meg örült. Nincs mit egymás szemére hányunk. Különösen most, hogy Maximék pártját fogtad. Eddie megöli őket.

– Nem olyan biztos. Maximék ügyesek lesznek. Nagyon akarják a két asszonyt. Mindent elkövetnek, hogy sikerüljön.

A helikopter alkonyatkor vágott neki a keleten már sötét égboltnak. Maximék úgy gondolták, nem repülnek egyenesen északkeletnek, hanem nagy félkört írva le, megpróbálnak eléje vágni a törzsnek. Sid a Galateia radarjával követte a repülést, és rádión irányította őket, így Maximéknak nem kellett a tájékozódással bajlódni. Harminc kilométer után északnak fordultak, majd mikor elérték azt a vonalat, melyen feltételezésük szerint a törzsnek kellett napközben haladnia, a Galateia felé repültek.

– Tovább csökkentettem a sebességet – jelentette Eor –, így talán nem csapunk olyan pokoli zajt.

– Hány méteren vagytok?

– Kétszáz-kétszázötvenen, most lejjebb megyünk.

– Látsz valamit?

– Semmit. Az erdő sötét, pedig biztosra veszem, hogy éjszakára tüzet gyújtottak.

– Miért?

– Eddie nem fél tőlünk. Ezt világosan megmondta.

– Éppen ezért kell nagyon óvatosnak lennetek!

– Tudom. Nézd meg, Sid, mennyire vagyunk a Galateiától!

Gill a radarra pillantott.

– Negyven-negyvenkét kilométerre – felelt Sid helyett –, még mindig semmi?

– Semmi, de ilyen messzire nem juthattak, még ha alkonyatig szaladtak is.

– Kérlek, nagyon vigyázzatok!

– Persze, hogy vigyázunk. Miért féltetek ti ott jobban, mint mi itt?

Gill nem tudott mit felelni, Maximék is hallgattak.

– Mit gondolsz – kérdezte Sid lefogva a mikrofont, hogy Maximék ne hallják –, megtalálják őket?

– Félek, igen.

Sid a fejét ingatta.

– Rettenetes vagy, Gill. Ezzel az aggodalmaskodással akarsz a Földig jutni? Ha arrá gondolok, hogy...

– Megvannak – ez Re hangja volt. – Eor! Látod? Ott elöl, kicsit jobbra!

– Kapaszkodj, kanyarodok! – Eor is kiabált: Gill, gyorsan, mennyire vagyunk?

– Harmincöt-harminchét! Milyen messze látod a tüzeket?

– Nehéz megítélni, de három kilométernél biztos messzebb!

– Szálljatok le azonnal!

– Miért? Leállítom a motort, és szép csendben odapörgünk. Lehetetlen, hogy meghallják...

– Ne magyarázz, Eor, azonnal szálljatok le!

– Három kilométert botorkáljunk visszafelé az asszonyokkal ilyen sötétben?

– Leszállni! – ordítottá Gill.

A motor zümmögése elmaradt, egészen tisztán hallották Eort:

– Kár kiabálnod, Gill! Százötvenen vagyunk, és most motor nélkül szép csendesen...

A reccsenés a hangszóróban nem volt erősebb, mintha egy távoli vihar villámától származott volna, de Gill tudta, csak egyvalamit jelenthet. A radar ernyőjén a helikoptert jelző pont megremegett, aztán szertefoszlott.

Sid üvöltött egy darabig, azután elhallgatott, üres szemmel meredt maga elé. Gill rá sem nézett, úgy ment ki a vezérlőteremből. Ványát hívta, azután meggondolta magát, a terepjáró jobb lesz. Bekapcsolta az automatikát, a Galateia oldala felnyílt, és a két csörlőn ott himbálódzott a zömök kis lánctalpas. Már hozzáért a következő kapesolóhoz, hogy leeressze a földre, mikor rájött, nincs értelme. Minden előny Eddie oldalán van.

A terepjárót újra elnyelte a Galateia gyomra, Gill a fülkéje felé indult. Aludni kell. Bosszú? Majdnem fölnevetett. Miért akar Eddie-n bosszút állni? A sugárpisztoly töltése egyszer kimerül. Eddie – ha megéri, ha képes rá – akkor úgyis megpróbál visszajönni. Fejére húzta a takarót. Aludni kell. Nem, gondolta már félálomban, nem irigylem Eddie-t.

14.

Mialatt a megoldáson töprengett, újra furcsa elismeréssel gondolt Norman önféjűségére. Mielőtt a Galateia leszállt volna, körpályára lőtt egy szondát, a kapott adatokból az Agy segítségével meghatározta az optimális leszállóhelyet – a kritériumokat persze nem közölte senkivel –, azután lerakta Siddel a Galateiát ide, a bozót közepére. A kutatóktól szisztematikus munkát követelt. Ezen azt értette, hogy lépésről lépésre haladjanak. A szonda meglehetősen általános adatain kívül, azt a kétszáz kilométer sugarú kört leszámítva, melynek középpontjában a Galateia volt, jóformán semmit nem tudtak a bolygóról.

Hosszú távon bizonyára ebben is neki lett volna igaza, gondolta Gill. Így azonban a szerencsétlenség időpontjáig alig tíz százalékát végezhetjük el a kitűzött programnak, és most már csak azt tudhatjuk meg, ami feltétlenül szükséges. Fáradtnak érezte magát, sokszor félt attól, már nem lesz ideje befejezni azt sem, amihez hozzákezdett.

Próbálta megkeresni a szondát, de nem találta. Az eltelt másfél évszázad alatt pályája valószínűleg annyira eltorzult, hogy a légkörbe merült és elégett. Új szondát lőtt fel, olyan pályára állította, hogy lassan végigpásztázza a bolygó egész felszínét. A nagyobb biztonság kedvéért infravörös kamerával szerelte fel, azután a képernyő elé ült és figyelt. Lélekölő munka volt, és Sid még nehezebbé tette.

– Úgyis hiába keresel más „értelmes lényeket” vihogott. – Itt pusztulunk el mindannyian. Te és én a Galateiában, Eddie pedig drága testvéreink között. Mert gyáva vagy, nem mersz kockáztatni, nem mersz odarepülni az északi erdők fölé se a helikopterrel, se a Vosppal!

Gill az elején még elég ostoba volt ahhoz, hogy magyarázkodjon.

– Te is tudod, nem lehet a kamerával megállapítani, melyik a mi törzsünk, hogy hol van Eddie. Gondolkodás nélkül leszedne bennünket is.

Sid persze ellentmondott a vita kedvéért. Módszeres kegyetlenséggel gyötörte Gillt, a visszatérő formula mindig ugyanaz volt.

– Mert tehetetlen, tehetségtelen, gyáva alak vagy, Gill!

– Menj ki, Sid!

– Nem! Ezt végig kell hallgatnod. Te is tudod, de azért nem lehet eleget ismételni, hogy...

– Azt hiszem, a végén egyszer mégis megöllek, Sid.

– Azt várom.

Gill elhúzta a száját.

– Egyedül nem megy? Adok tablettákat.

– Nem. Szívesebben venném, ha te csinálnád. Az nagyobb élvezet lenne. Utoljára látni, hogy végre a dühtől remegve rám emeled a pisztolyt, vagy pusztá kézzel nekem ugrasz. Egyébként figyelmeztetek, én vagyok az erősebb.

Gill nem felelt. Talán könnyebb volna, ha elpusztítaná Sidet – Sidnek is, neki is –, de félt az egyedüllétől. Ez új dolog volt. A program változásának egyik tünete? De a memóriáját hibátlannak érezte, ugyanúgy volt képes gondolkozni, mint korábban. Vagy a változás lényege éppen az, hogy magát a változást nem képes észlelni?

A negyedik napon már olyan fáradt volt, hogy mikor Ványa hozta a húst, a véres lével összekente az ülést. Pedig korábban kínosan vigyázott arra, hogy legalább a vezérlőteremben ne hagyjon nyomot Umu és Tiak teljes érzéketlensége a tisztaság iránt. A képernyő éppen tengert mutatott, a különböző hőmérsékletű áramlatok bonyolult szalagrendszerei egy divatos képzőművészeti stílus merész alkotására emlékeztették Gillt. Merész? Új? Százötven éve láttam ilyesmit...

Nem fejezte be a gondolatot. A szonda egy szárazföld partja felé közeledett, és Gill a maradék húst az ölébe ejtette. A képernyő szélén jókora öböl mélyedt a szárazföld testébe, s az öböl vizén mozgást látott. Anélkül, hogy szemét levette volna a még meghatározhatatlan mozgásról, kikapogatta a képfeltevő gombját. Két perc, amíg a szondába épített kamera látótere keresztül siklik az öböl felett, de utána egy órája van, hogy újra és újra leforgassa a felvételt. A szonda valamivel több, mint hatvanöt perc alatt kerüli meg a bolygót. Igaz, közben még a pályát is módosítani kell, ha újra ugyanazt az öblöt akarja látni.

– Sid! – kiáltott. – Gyere, nézd!

Ha mikroszkópban látnám, nem csodálkoznék, gondolta, némelyik kovamoszatnak ugyanilyen csónak formája van.

– Delfinek vagy cápák – szólalt meg mögötte Sid.

– Azok gyorsabbak.

– Mondom, delfinek – morogta Sid. – Ami azt illeti, lehet, hogy értelmesebbek, mint szeretett testvéreink, de mégis azok. Velük akarod hazajuttatni a Galateiát?

Gill türelmetlenül ütközésig lökte a nagyítás karját. A kép minden irányban szétszaladt, mintha nagy sebességgel zuhannának az öböl vizére. Az automatika vörös villogással jelezte, hogy tiltakozik az erőszakos beavatkozás ellen, míg helyére rendezte a pontokat. Újra az öböl volt – pontosabban annak egy részlete – s rajta a csónakok. Szédületes sebességgel – a szonda sebességével – estek a képernyő alja felé. Öt másodpercig sem tartott az egész, azután a homokos part siklott utánuk, majd dombok, erdők, sziklák. Gill átkapcsolt a szondáról a képrögzítőre.

– Amíg visszafut, korigáld a szonda pályáját, Sid! Megvárlak a visszajátszással.

– Főlöleges! Csodáld csak egyedül a delfinjeidet!

– Nem győzött meg az sem, amit a végén láttunk?

– Nem is akarom, hogy meggyőzzön. Eddig én voltam a bolygó legfejlettebb élőlénye.

– Ez most látszik rajtad a legkevésbé.

– Nem érted?! – Sid ordított. – Mit kezdesz velük? Mások, mint mi...

– Fejlettebbek!

– És az jó nekünk?

– Erre az ostobaságra nem tudok felelni. De ha szándékosan elrontod a szonda pályakorrekcióját, esküszöm, megöllek! Mit csinálsz?!

Sid elkapta a kezét a műszerfalról, zavartan pislogott.

– Nem származik ebből semmi jó. Könyörgöm, Gill, most az egyszer hallgass rám!

Megcsinálok rendesen a korrekciót, nézd őket, ameddig akarod, de ne hozzuk ide őket! Nem tudom megmagyarázni, és azt sem értem, hogy te miért nem érzed azt, amit én. Hogy ebből csak baj lehet.

- De hát mitől félsz?
- Nem tudom, de félek! Nem lehet ezt megérteni?
- Nem.

Sid elfordult, tovább végezte a korrekciót, hallgattak.

- Na gyere – sóhajtott megkönnyebbülten Gill –, itt vannak! Nézd!

Amennyire csak lehetett, megpróbálta a felvétel első részét is nagyítani. A kovamoszatok oldalán vékony pálcikák tűntek elő, három-három mindegyik oldalon, nem egymással szemben, hanem lépcsőzetesen.

– Semmiféle állatnak nincsenek ilyen elrendezésű uszonyai. Ezek evezők. Úgy eveznek, mint a mi kenusaink. – A kovamoszatok belsejében sötétebb pontok követték a pálcikák mozgását, szabályos, jól összehangolt ritmusban. Gill növekvő lelkesedéssel magyarázott: – Látod? A szonda infravörös kamerával dolgozik, a pontok melegebbek, mint az evezők, a pontok – emberek!

– Nem arról kell meggyőződnöd, hogy azok, hamarabb tudtam, hamarabb éreztem, mint te – Sid hangja üresen kongott. – Már az egész delfinhalandsát azért találtam ki. Arra válaszolj: mi a biztosíték, hogy nem bántanak bennünket?

A kép szétugrott, most értek oda, áhol az előbb Gill a nagyítást növelte. Gill tízszeres lassításra kapcsolt. A pontok mint kábult hangyák tántorogtak a képernyő közepe felé, azután ott volt a csónak, egészen közélről. Gill megállította a képet, mohó szemmel vizsgálta a részleteket, majd néhány másodperccel előbbre ugrasztotta. Az evezők kiemelkedtek a vízből, a képpé dermedt pillanat értelmetlenségével meredtek a levegőbe.

– Legalább akkora evezőket használnak, mint ők maguk! És nézd, milyen ügyesek, milyen remek technikával dolgoznak! Nem készítettünk még egy felvételt, ennyi is elég! Odamegyünk!

– Nem feleltél még, Gill. A biztosíték?

– Nem gondoltam, hogy ennyire jutottál. Hogy ilyen mélyre... hogy ilyen mélyen... – Kereste a folytatást, azután kirobbant: – Ostoba barom! Kinek az eszével gondolkozol? Kinek a nyelvén kérdezed tőlem, „mi a biztosíték”? Én és te! Igen, te is, velem együtt! Mi vagyunk a biztosíték! Az, amit mi őrzünk...

– ...és amit Umu és Tiak indulatával rondítunk teli!

Ott álltak egymással szemben, az arcuk majdnem összeért. Azután Gill hátralépett, fújta egyet, és legyintett.

– Hagyj békén, Sid. Ne bántsuk egymást. Te csak a különbséget látod, azt feszegeted. De minél jobban dühbe hozol, annál világosabban látom, így is, úgy is egyformák vagyunk. Tükörbe ordítunk... te és én... én és te... még ha Umu és Tiak nem volnának féltestvérek, akkor is...

– Akkor te miért nem félsz?

– Nem tudom. De gondom lesz rá, hogy azok – a képernyő felé intett – soha ne ismerjék meg ezt a félelmet. Nem ezt a reprogramot kapják, ami már, jól mondtad, tele van rondítva velem, veled, Maximék pusztulásával, Eddie örütségével. Az eredetét adom nekik.

Sid mondani készült valamit, de lenyelte. Kiment a vezérlőteremből, a folyosóról kiabált vissza:

– Ha csakugyan tükör, talán nem sértelek meg, ha azt mondom, örült! Örült! Örült! Örült!

Aznap éjszaka az Umutól örökölt ösztön riasztotta fel álmából, testetlen aggodalom, hogy valami nincs rendben, az emberi tudat határán túlról érkező jelzés, ami képes volt áttörni a légkondicionálás zümmögésén, a hiány megmagyarázhatatlan érzése, hogy Sid nincs a fülkéjében, de még a lakófülkék folyosóján sem. Gill pedig az álomtól kábán is azonnal tudta, hogy hol lehet. Mikor belökte a Vosp hangárjának ajtaját – amit belülről szerencsére csak a központi vezérlésen keresztül lehetett zárni –, Sid már végzett a motor biztosítékaival.

Fogóval a kezében lefelé mászott a gép oldalához támasztott létrán, Gill azt is pontosan tudta,

hogy azért, mert most a műszertábla következik, és a Vosp kabinjába csak alulról lehet bejutni. Ő is ugyanebben a sorrendben tette volna tönkre az öbölbe való eljutás egyetlen lehetőségét. Az öböl messze van, csak a Vosp sok tízezer lóereje, hangnál gyorsabb repülése segítheti őket oda. A lábánál fogva rántotta le a létráról. Mikor lezuhant, meg se kísérelte, hogy felálljon, két karját a feje köré kulcsolva tűrte a rúgásokat. Nem azért hagyta abba, mert nem ütött vissza, hanem mert vinnyogni kezdett. Az egykori kölyök Tiak minden keserve, kiszolgáltatottsága kelt életre ebben a hangban, és az undorral vegyült sajnálkozás hamarabb bénította meg a lábát, mint a logika; ha megöli, egyedül marad.

A biztosítékokat Sid, ahogy kitépte, szétdobálta, egyenként kellett összekeresgélni őket a hangár sarkaiból. Egy idő múlva Sid is segített, négykézlábra emelkedve és még mindig vinnyogva csúszkált a padlón.

15.

Gill betegesen irtózott a kockázattól, s hogy most mégsem térhetett ki előle, igyekezett a minimálisra csökkenteni. Nagyon régen repült Vosp rendszerű géppel, és akkor sem sokat. Normális körülmények között tudományos munkatárs ritkán kerül abba a helyzetbe, hogy Vospot vezessen. Kint minden előfordulhat, Gill kiképzése az űrben végzendő feladatokra ugyanolyan alapos volt, mint bármelyik pilótáé, de ha egy űrhajó egyszer már a lábán áll valamelyik bolygó felszínén, a hajózó személyzetnek más dolga sem marad, mint a tudósok kiszolgálása. Húsz napig gyakorolta a Vosp vezetését felváltva Siddel, s a repülések szünetében izgatottan rohant a képrögztítőhöz. A szonda azóta változatlan pályán keringett, és minden hatvanöt percben megörökítette az öböl életét. Gill látta, hogyan tolják vízre a csónakokat, látta a parton épült kunyhókat, az erdőbe induló, zsákmánnyal visszatérő vadászokat. Erősek voltak, gazdagok, és valószínűleg, gondolta Gill, boldogok. A húsz nap alatt egyszer sem sikerült olyan mozgást megfigyelnie, amiből félelemre vagy rettegésre következtethetett volna. Megszerette őket, és lelkesedett értük.

Sid azóta kevesebbet beszélt, de egyszer sem ellenkezett. Néha félelem villant barna szemében, akkor elfordult, és Gill úgy tett, mintha nem venné észre. Mikor végre ugyanolyan biztonsággal vezette a Vospot, mint Gill, és már a legbonyolultabb gyakorlatok elvégzésén sem tudtak mit tökéletesíteni, Gill két nap teljes pihenést rendelt. Még ha az út jó részén a robotpilótára is hagyhatják a gép vezetését, fárasztó vállalkozás, soha nem dolgoztak még ennyit egyvégtében, Gill aggódott, hogyan viseli Umu és Tiak ezt a szokatlanul hosszú terhelést. Arra is gondolt, hogy leszállnak valahol az öböl közelében, és csak másnap kezdenek hozzá, de aztán elvetette. Leszállóhelyet keresni, az éjszakai nyugalom kétségessége a szokatlan pilótafülkében – az igazi, be nem vallott ok azonban a türelmetlenség volt. Minden percet sajnált addig a pillanatig, míg végre szembenézhet az elsővel, aki kábultan ébred új életére.

Tudta már, a csónakok hajnalban hagyják el a partot, és a legmesszebb elkalandozók is visszatérnek, mire a nap a zenitre ér. Ehhez igazította indulásuk időpontját. Legalább hatvan kunyhót számlált a parton, s köztük állandóan nyüzsögtek az emberek, nehéz lenne kiválasztani a megfelelőket. Egy kicsit a sorsra is bízta a döntést, mikor úgy határozott: azt a csónakot választja, amelyik a legtávolabb lesz a parttól. A távolság az erő, a bátorság és a rátermettség egyetlen adott mércéje. Lehet, hogy hibás mérce, de másikat hiába keres.

A Vosp kilőtt nyílként emelkedett, a Galateia pillanatok alatt szikrázó ponttá zsugorodott a látóhatárig terpeszkedő erdőség zöldjében. Azután vékony, alulról láthatatlan párarétegen törtek át, ami a körvonalakat bizonytalanná lágyította. A felettük ragyogó mélykék ég betöltötte a valóságot, a motorok üvöltése duruzsolássá szelídült. Gill még egyszer

ellenőrizte, majd bekapcsolta a robotpilótát, kényelmesen elhelyezkedett, és lehunyta a szemét. Mikor a jelzés felébresztette, vakítóan fehér felhőtenger felett repültek. Még ötszáz kilométer az öbölíig. Gill a radarral bemérte a felhőréteg vastagságát, a felhőalap magasságát, és őszintén reménykedett, hogy lent nem esik az eső. Jó lenne tudni, hogy esőben is kimennek-e halászni. Különben mégis kénytelen a parton leszállni, fölöslegesen sok embert elkábítani. És a választás? Olyan gondosan megtervezte, és ez a nyomorult felhő... Felrázta Sidet, aki lábát felhúzza, féloldalt fordulva aludt. Kábán pislogott, lenézett a felhőre, azután egy ideig szótlánul figyelte a műszereket.

– Ideje lenne fékezni. – Nagyot ásított. – Ezzel a sebességgel túlszaladunk. Hagyd ezt a felhőt a fenébe! A földre, akarom mondani, a tengerre állítsd a radart!

Gill bólintott, Sid pedig mintha úgy érezné, hogy a hosszú órák némaságát ideje bepótolni, tovább beszélt:

– Akkor hát felmondom még egyszer a leckét. Ha megvan a csónak, ne szólj közbe, meglesz; ha te valamit elgondolsz, nyugodj meg, az úgy is lesz. Más kérdés, hogy ezt szabad-e szerencsének nevezni. Tehát ha megvan a csónak, megvárom, míg te lemászol az ajtóhoz, és jelt adsz. Akkor leállítom a motorokat, és szabadeséssel zuhanunk. Ne felejsd el jól kapaszkodni, és vigyázz a gyomrodra, ez az én tanácsom. Száz méterre a tengertől bekapcsolom a motorokat, és leviszem a gépet ötven méterre. Átkapcsolok légszűrőhajtásra, és megpróbálok tisztességesen lebegni. Te ezalatt elkábítod őket. A csörlőt te kezeled, az én dolgom csak az, hogy pontosan a csónak fölött maradjak. Megint az én tanácsom következik; se lelkesedésből, se heveny emberbaráti hajlamból eszedbe ne jusson a kábelt lekapcsolni magadról. A rövid hevederekkel kötdzd őket magadhoz egyenként, és úgy liftezz föl velük, mint ezt olyan szépen kigondoltad. Lehet, hogy ez nekik kellemetlen, de úgysem érzik. A kábel tehát minden körülmények között rajtad marad! Érted? Bármennyire is vigyázok, elég, ha öt méterrel csúszik arrébb a gép, és akkor te Eddie-hez hasonló dicsőséges életet kezdhetsz. Még azt sem, mert az infrapisztoly itt marad. Persze, ha kéred, ledobom utánad.

Gill kurtán fölnevetett.

– Bolond vagy, Sid, de kedves bolond. Ha lent maradok, majd integetek.

– Nem bolond, csak tükör. Még ha néha torzít is.

Gill tovább fékezett, szemük a sebességmérő lustán kúszó mutatója és a radar ernyője között ugrált. Feltűnt a part, de hiába látták annyiszor a szonda kameráján keresztül, így más.volt. Gill egy pillanatra zavarba jött. Talán mégis rosszul számította ki az utat, vagy míg aludtak, a robotpilóta csinált hibát? Vagy a szonda és a robotpilóta közötti rádiókapcsolat maradt ki?

– Balra! – mondta Sid. – Nem látod?

Nagyobb volt és laposabb, mint várta. Felismerhetetlen, idegen, félbetört csészealj, körülötte a dombok meredekek és bozontosak az erdőktől. De a kovamoszatkák megnyújtott rombuszai ott nyüzsögtek a szélén, sőt beljebb is, a nyílt tenger határán.

– Megmondtam, hogy ott lesznek! – Sid hangjában nehéz lett volna lelkesedést felfedezni. – Most válassz gyorsan, azután mássz le. Nem láthatnak bennünket, de a motorok hangja halálra ijeszti őket idő előtt. Ki akarom kapcsolni minél hamarabb.

Gill habozott, azután arra a moszatocskára mutatott, amelyik merészen maga mögött hagyva a félkör átlóját, messze bent himbálódzott a hulláinokon.

– Rendben van, Gill, a többi az én dolgom. Indulj és siess!

Arro szíve dagadt a büszkeségtől. Hiába lógnak alacsonyan a felhők, hiába takarja pára a dombokat, ő megmondtá, nem lesz eső. A többi ostoba ott tülekedik, egymás hálójából zavarják ki a halakat. Egykét háló is biztos összeakad, akkor pedig vége a halászatnak, csak veszekedés és bosszúság, míg kibogozzák, szemrehányás és vádaskodás később a parton. És mindez azért, mert nem hittek neki. Megérdemlik. Az ő orra olyan, nem, nincs még egy ilyen csodálatos orr sehol a parton. Persze hinni is kell az orrának, és nemcsak hinni, hanem –

hanem igen, figyelni kell. Hiszen nem is az orrával, a bőrével, az egész testével érzi, lesz-e eső vagy sem, de azt is, hogy milyen zsákmányt visznek haza. Ha a hullámokat nézi – most szürkék, mint maga az ég –, az nem elég, meg kell érezni, mi van alattuk, hol lebeg mélyen a víz testében az a csapat hal, aminek az a dolga, hogy szép nyugodtan megvárja, míg ő, Arro bekeríti őket. Ő hisz ebben az érzésben, és a többiek, akik néma intésére hol így; hol úgy fordítják a csónakot nesztelenül merítve a lapátokat, hisznek neki. Miért is ne hinnének?. Elismeri, sok jó halász él az öbölben, *igazán* jó halászok, de olyan, mint ő, aki annyi halat borítana ki nap mint nap a partra! Azt is ő kezdte, hogy a vének felháborodása ellenére asszonyt ültetett a csónakba. Igaz, Arro még önmagának sem vallja be, a féltékenység sugallta az ötletet, a Nea után forduló férfiak nagyon is érthető pillantásai. Szokás a parton, hogy a tengeren levő halászok feleségeit, ha csak nagyon határozottan nem tiltakoznak, Arro pedig azt is olyan bizonyosan érezte, akár a halcsapat vonulását a mélyben, hogy Nea nem tiltakozott volna határozottan. Szép. A legszebb asszony a parton, és ezt tudja is magáról. A parton elmaradt hódolatot pótolta a dicsőség, ő az első asszony, aki urával kivez a tengerre, és ezt az sem tudta elrontani, hogy Gron, felbuzdulva Arro merészségén, egy reggel magával hozta Diét. Mert Die más. Vézna teremtés, nem bírja az evezőt. Persze így is hasznos. Éles szeme messziről észreveszi a cápák hátuszonyát, mikor mindenki más az evezéssel vagy a hálóval van elfoglalva, kéz alá készíti a szigonyokat, és vigyáz arra is, hogy a zsinórok ne keveredjenek össze, aminél nagyobb bosszúság talán nem is érheti a halászt. De ha semmit nem csinálna, Arro akkor is eltűrné Gron kedvéért. Gron jó halász, második oszlopa a csónaknak, mert az első Mat. Ha ő, mármint Arro nem lenne, ami persze képtelenség, kétségtelenül Mat volna a part legjobb halásza. Arro a legnagyobb férfierénynek a szótlanságot tartotta, órákig tudta szidni azokat, akik folytonosan fecsegnek. Mat hallgatott, hallgatta Arrót. Tökéletes volt. Nem így az öccsei; Arro gondolatban nagyot sóhajtott. Ha nem félnének tőlem, még itt, a halak közelében is állandóan kerepelnének. Nem értem, hogyan lehetnek annyira mások, mint én, hiszen egy anyától, egy apától születünk mind a hárman. De azért egyszer jö halászok lesznek. Evi is, Ope is.

Persze nem így!

Ope hamarabb eresztette el a háló soron következő nehezékét, és az átfúrt kő hozzákoppant a csónak oldalához. Arro egy pillanat alatt határtalan méregbe gurult. Nem törődve azzal, hogy mozdulatával még nagyobb zajt csap, csobbanva rántotta ki evezőjét a vízből. Egy ütés a hátára majd megtanítja, hogy a esend a halász első törvénye. A véletlen azonban úgy akarta, hogy Ope ezt a leckét már ne kapja meg a halászat tudományából.

A Vosp fékezésének hanggrobbanása végiggördült a tengeren, és Arro kezében a felemelt evező imbolyogva követte a félelemtől összeránduló izmok remegését. Vihar? Ó, Arro, aki huszonkét éve ismeri a viharok minden fajtáját, érkezésük első, szinte észrevehetetlen jeleit is... de nem, még a vének sem, akiket pedig egyedül csak azért etetnek még akkor is, mikor már új ra olyanok, mint a nyugös, apró gyerekek, hogy emlékezetük, tapasztalatuk az ételt nyújtó kéz életét szolgálja, nem, még ők sem emlékezhetnek olyasmire, hogy mennydörgés *ebben* az évszakban! Nem, nem lehet vihar, érezte, ez másfajta hang volt, és azt is, hogy rettenetesebb, mert nem a megnyugtató módon egyre távolodó, elhaló mordulásokat követték. Éles, magas fütty szúrta át a felhőket. Az ég sikolt, a felhők jajgatnak – gondolta Arro rémülten. Mind rám néznek, várják, mondjak valamit, mindig én voltam az, aki vezettem vagy továbblöktem őket, megmagyaráztam azt is, amit én sem értettem. De most csak azt érzem, hogy ez a sikoltó ég a halál, meghalunk, és előtte még megéljük azt a borzalmat, amit ez a sikoltás hoz magával, mert igen, érzem, közeledik, egyre közeledik.

Torka összeszorult, sípolva szívta a levegőt, hogy kiszakadhasson belőle a rémület első tagolatlan kiáltása, mikor a sikoltás egyszerre megszakadt. A fülében doboló vér lüktetése

mérte a csend múlását, rettegve, hogy az a megmagyarázhatatlan újra kezdődik, dörgés, sikoltás, de a csend örökkévalóvá nyúlt, csak a hullámok csiszolták a csónak oldalát.

Gron megszívta az orrát – a hirtelen csöndben ez is ordításnak hangzott –, és Arro újra levegőt vett, hogy végre megszólalhasson, mondjon valamit, hogy a tagolt beszéd erejével uralkodjon az elmúlt pillanatok értelmén túli szörnyűségén.

– Én... – kezdte, azután a folytatás a torkára fagyott. A felhőkből suhogás támadt, ahogy az északi szél préseli át hótól vemhes testét a szorosok szálfái között, mikor a hideg farkasfoga csontig mar az ember húsába, és érezték, hogy nincs vége, az igazi, kimondhatatlan borzalom csak ezután kezdődik. Nea vetette magát elsőnek a esónak fenekére, arcát az előző fogás még vergődő halai közé fúrva. Egy pillanattal később már mind ott feküdtek a félelem szűkülésével, amit gyorsan magába nyelt az egyre erősödő suhogás.

Utólag egyikük sem emlékezett arra, hogy Sid száz méterre felettük a megbeszél program szerint újra bekapcsolta a Vosp motorjait.

16.

– Azt hiszem – megállt, gondolkozott –, nem felejtettem ki semmit. Nem volt könnyű, de most már sokkal jobb lesz. Veletek.

Elhallgatott, pihent. Több mint két óráig beszélt jóformán megállás nélkül, a másik legfeljebb egy-egy rövid kérdéssel szakította félbe. Százkilencven centis, tökéletes teste úgy pihent az ülésben, mintha születése óta megszokta volna, hogy úrhajók vezérlőtermében éljen. Huszonkét éves, pontosan meg tudta mondani. Homloka domború, a szeme szürke.

Újra eszébe jutott az ébredés utáni első perc. Kinyitotta a szemét, aprólékosan végigvizsgálta az egész vezérlőtermet, a végén fölemelte a fejét, meggyőződött arról, hogy a consociator a helyén van-e, azután halványan elmosolyodott: „Mindent értek, csak azt nem, hogy én és te, szőrös majom, hogy kerültünk *egyszerre* ide. Hacsak fel nem tételezem, hogy te repültél értünk a Vosppal. Mert most már tudom, hogy az csak a Vosp hangja lehetett.” A szőrös majom nem sértés volt. Megállapítás, tény, amiből következett, hogy meg sem kísérelte a saját nyelvét használni. Ha válaszol, ő, a szőrös majom a megoldás. Ha nem, akkor olyan lényegtelen mellékszereplője a rejtvénynek, hogy nem érdemes foglalkozni vele. Akkor csak ezt az élőlényt is behozta a program a Galateiába; hogy mikor, hogyan, az most már nem is fontos. Beans féltve őrzött méltóságáról megfeledezve, a fenekén csúszott volna örömeiben, gondolta kajánul, ha csak egyszer is fele ilyen értelmes, ilyen logikát rejtő első mondatot kap. – Ez ember! És én? Szőrös majom? Várj csak! Hiába vagy olyan rettenetesen okos, ami eddig történt, azt én csináltam. Te is nekem köszönheted azt a fene éles logikád!

Halkan és nyugodtan szólalt meg, az öröm vagy lelkendezés legkisebb áruló jelét is gondosan kerülte, hadd lássa az a másik, hogy igenis ő, a szőrös majom az, aki ezt az egészet kigondolta, végrehajtotta! Természetesen, könnyedén beszélt, mint mikor az intézetben szédítette ő, Beans első asszisztense az okvetetlenkedő nagyokosokat vagy a világmegváltó fiatal titánokat. Percek alatt kikészítette őket hosszú és elegáns körmondataival. Az elsőt még értették, a másodikban megbotlottak, és még mindig azon rágódtak, mikor ő már az ötödiknél tartott. Ez sem bírhatja sokáig. De a szürke szempár egyformán érdeklődő, az udvarias mosoly változatlanul közömbös maradt. Még jobban belevetette magát, a tempót is gyorsította, ahogy csak bírta, míg végre a mondatok mögött végigcikázott rajta a felismerés, bolondot csinált magából. Ő ugyanazt tudja és legalább olyan jól. Hogy nem jutott eszébe hamarabb ez az ordítóan egyszerű igazság? „Mi a neved?” makogta teljesen kiesve szerepéből. Az udvarias mosoly szélesebbre húzódott, látni engedte a hibátlan hófehér fogsort. „Mat.” Azután még kétszer megismételte, a pontosabb érthetőség kedvéért, ami

rettenetesen sértő volt, bár bizonyosan nem annak szánta. „Mat, M-a-t. De folytasd, kérlek. Nagyon érdekes, amit mondasz.” Engedett, lazított, most már nem legyőzni akarta, hanem közelebb férközni hozzá. Elvégre ugyanaz vagyok, gondolta, tökéletesen, mindenféle retus nélkül. Őrült dolog, de nem is olyan kellemetlen, ha az ember önmagával beszélgethet. Egyszerre a fiatalabb öccse lett, akit nagyon szeret. Mindent neki akart adni, amivel ő gazdagabb a véletlen folytán, hogy régebben él Umu testében itt, a Galateiában. Azután eszébe jutott a regressziós fázis, és aggódva érdeklődni kezdett. „Nem lesz” – világosította fel Mat. „Micsoda? Nem lesz? Miért?” Mat saját nyugodt, oktató hangján kezdett magyarázni: „Tévedtünk, mikor azt gondoltuk, hogy a regressziós fázis a transzplantált személyiség típusával korrelál. A befogadó személyiségtől függ. Ha tudja, hogy van, uralkodni is képes rajta.” Már a nyelve hegyén volt, hogy kimondja: én is tudtam, és mégis – de lenyelte. Nem fontos, hogy ő tudjon erről. De Mat persze kitalálta. „Miért – kérdezte, és mosolyába egy adag részvét csöppent –, neked nem sikerült megúszni?” „Dehogynem! Csak tudod, az ember soha nem lehet elég óvatos, kötelességem volt, hogy megérdeklődjem, hátha te, hátha nálad...” A légkondicionálás ellenére érezte, izzadni kezd. „Akkor ezt hagyjuk is. Mindenesetre bármit érzel, Mat, azonnal szólj, igen, azonnal! Ott folytatnám...” Folytatta. Mint mikor nehéz követ cipel álmában egy végtelenül hosszú úton, s az út egyre reménytelenebb, a kő egyre nehezebb. Elmondott minden kétséget és kudarcot, beszélt Sidről, Maximékról, Eddie-ről, a helikopter és Maximék pusztulásáról, azután arról, hogyan találták meg az öblöt, s hozták el őket a Vosppal.

Az utolsó mondat még ott visszhangzott a fülében: most már sokkal jobb lesz, veletek. Igaz ez? Hinni kell benne, különben az egésznek semmi értelme. Dühös volt magára, mert ez a feszültség, ez a kételkedés nem sokkal jobb Sid indokolatlan félelménél. Egyébként igen tisztelt hasonmásom meglehetősen faragatlan. Most neki illene beszélni, hiszen tudnia kell, hogy Umu teste ellenére én vagyok az idősebb; nem, ez így ostobaság, igen, a rangidős, ezt akartam mondani. De csak hallgat és bámul. Még szerencse, hogy azt a hülye vigyorgást abbahagyta. Mégis elkapta volna a regresszió? Ronda alak vagyok, de nem bánám! Mert ahogy itt ül, s a homlokát ráncolva levegőnek néz *engem*, már nem én vagyok. Nem, ez valaki más, úgy van, már tudom, kicsoda, felismertem, csak még kimondani is rettenetes, ez, ez, ez az alak, a szem, a száj, az önbizalom, a gögös, gyűlöletes semmibe vevő hallgatás, igen, ő az, Norman!

Fölugrott, bicegve járkálni kezdett. Hülye vagy! Kikészültek az idegeid. A repülőút, az a hétszer megismételt artistaprodukció a csónak és a Vosp között a kábelben, még ennek a feddhetetlen lelkű atlétának is sok lett volna.

Mat tekintete kíváncsian követte.

– Miért sántítasz? Megsérültél a szállítás közben?

– Gyerekkori törés – legyintett –, ugyanolyan jól tudok mozogni tőle, mint bárki más. Sőt, éppen ennek köszönhetem, hogy itt vagyok.

– Erről még nem beszéltél.

– Miért? Mondjam el az egész életem születésem bizonytalan időpontjától kezdve? Mi – megakadt –, azaz úgy értem, az én *volt* törzsem legfeljebb húszig tudott számolni, már ha valamelyik vette magának ezt a szokatlan fáradságot. De az éveket nem számoltuk.

– Furcsa – az udvarias mosoly most kíváncsivá hangolódott –, a mi véneink váltig állították, hogy egykor ilyen szőrös... hm, lények éltek, mint ti. Nem hittünk nekik.

– Pedig igazuk volt. Ezen a kontinensen például az én törzsem a legfejlettebb.

– Persze – csönd –, persze. Hiszen másképp nem is eshetett volna rá a Galateia választása. És a nyelvetek? Az mennyire fejlett? Mondanál pár szót?

Megpördült. Érezte, a gerince mentén felborzolódik a ritkás szőr, amivel eddig soha nem kellett törődnie.

– Ide figyelj, te sima bőrű zseni – sziszegte –, te két lábon járó tökéletesség, te belvedere-i Apolló, mert sajnos, ezt is érted. Nem rendezünk itt semmiféle állatkerti bemutatót! Érted? Nem vagyok beszélő csimpánz!

– Bocsáss meg, Umu, tökéletesen félreértettél. Én csupán tudományos szempontból...

– Köpök a tudományos szempontjaidra! És ne szólíts Umunak. Gill vagyok.

– De én is, és ebből később esetleg komplikációk lehetnek.

– Míg ketten vagyunk, nem.

– Arra gondoltam, hogy én se tiltakoztam, mikor Matnak neveztél. Nekem igazán mindegy.

– Ismétlem, Gill vagyok. Jobb, ha ezt még az elején tisztázzuk.

– Rendben van. Bizonyos szempontból érthető, hogy ragaszkodsz hozzá, Gill.

Mat visszasüppedt az ülésbe, hallgattak.

– Tehát az eddigi eredményeket úgy lehet összegezni – szólalt meg nagy sokára –, hogy az élelmezést megszervezted, és Sid úgy-ahogy tanulja a navigáció mesterségét.

– Mit értesz azon, hogy úgy-ahogy?

– Amit jelent. Rá mernéd bízni a Galateiát?

Nem felelt. Pimasz kérdés. És fölösleges is, a válasz nyilvánvaló. Jobb, ha ő kérdez.

– Mit tudsz mondani a többiekéről? Feltételezem, hogy jól ismered őket.

– Igen. Négy éve halászunk együtt. Gratulálnom kell a választásodhoz, Gill. A parttól való távolság mint kritérium helyes volt. És köszönöm. Azt is, hogy nem hagytál ott senkit a csónakban. Sok minden összeköt már régóta bennünket.

– Nem tudnál egy kicsit kevésbé általánosságokban beszélni? Kicsodák, mifélék? Kikhez tartozik a két asszony?

– Hosszú volna és felesleges is. Nea egyébként Arro felesége...

– A kis vékony?

– Nem, a másik. A vékony Die, és Gronhoz tartozik. A két fiatal Evi és Ope, Arro öccsei.

Mi van most velük?

– Altatót kaptak. Sid vigyáz rájuk.

– Mit kaptak?

– Altatót. Amentipant. Aludniuk kell, míg rájuk nem kerül a sor.

– És én? Én is kaptam?

– Nem. Ugyanazt az energiát használtam a kábításhoz, amit otthon, az intézetben a... – Megakadt, és újra izzadni kezdett. – Az emberszabású majmognál. Nem volt más mértékem. De ti, úgy látszik, érzékenyebbek vagytok. Végig kábultak voltatok a repülőút alatt, és téged egyenesen ide hoztalak.

Mat hallgatott egy ideig.

– Azt hiszem, Gill, megfélelgetted valamiről. – A hangja csendes volt, de a szeme, mint a kő. – Az intézetben az utóbbi két évben már egyáltalán nem használtunk amentipant. Elektródás altatással dolgoztunk, ha szabad erre emlékeztetnem téged. Az amentipan káros mellékhatásaira éppen én, akarom mondani, mi jöttünk rá. Nem emlékszel?

Úgy érezte, a vezérlőterem mennyezete szétreped, a nyíláson át mázsás kötömb zuhan a fejére. Az ütés vakító fényt lobbantott belül a szemében, azután kihuny, sötét lett minden. Elfelejtettem, elfelejtettem, dübörgött a fejében a szikla, nem, nem felejtettem el, nem is tudtam, kiesett, nem került át. Vajon mennyi minden hiányzik még? A lába részketett, le kellett ülnie.

– Nem baj, Gill, még segíthetünk rajta! – Mat hangja lágy volt, vigasztaló. – Mennyit adtál nekik és mikor?

– Egy centigrammot. A szokásos adag felét. Tudod, gondoltam arra, hogy a kemikáliákhoz nem szokott szervezet...

– Mikor?

Meg sem várja, hogy mentetetőddek. Pedig jót akartam. Ezt neki is tudni kell. Tudja is. Akkor meg miért...

– Mikor? – ez már csattant. Ahogy ő szokta felelősségre vonni az ostoba beosztottat.

– Körülbelül... körülbelül öt órája. Ahogy megérkeztünk.

Mat felugrott, megtántorodott. Mégis a regresszió – reménykedett szűkölve, de Mat összeszedte magát. Lehajolt, azután kinyújtózott, végül azzal a mozdulattal, amit csak a földi atlétáktól, tőlem, gondolta keserűen, tanulhatott, ellazította az izmait.

– Hol vannak?

– Odavezetlek.

– Ne fáradj, öreg fiú! – Mosolya meleg volt és őszinte. – Te most rosszabb bőrben vagy, mint én. Kiismerem magam, csak mondd meg, hol vannak. És ne vedd úgy a szívedre a dolgot. Rájuk kapcsolom az elektródákat, és negyvennyolc óra múlva már nyoma sem lesz bennük az amentipannak. A biztonság kedvéért előbb legfeljebb még csinálunk egy analízist is, tudod, a vérből egykettőre kimutatható. De mit magyarázom, tudod ezt te ugyanolyan jól, mint én. Már eszedbe jutott.

Nem igaz, nem jutott eszembe, és soha nem is fog. Az a legkegyetlenebb az egészben, hogy a hiányt soha nem éreztem. Sidnek volt igaza, persze nem úgy, ahogyan ő értette. Amiről nem tudunk, az nincs. De mi az, amiről nem tudunk? Mi a módszer, mivel deríthetjük fel a hiányt? Csak ez a szikla forog a fejemben, és dübörög, nem került át, nem került át, nem került át!

– Vigasztald magad azzal, Gill, hogy adhattál volna két centigrammot is!

Nevetett, Gill meggyűlölte. Gyűlölni fogom, míg csak él, és ez rossz lesz, nagyon rossz. És még rosszabb, hogy igaza van. Nincs erőm lekísérni. A szikla forog, a lábam remeg, még elesem a lépcsőn, és akkor megint vigasztalni kezd.

– A lakófülkékben vannak – morogta. – Kilencünknek persze egy kicsit szűk lesz, de a házaspárok talán összeköltözhetnek, és én is Siddel. Akkor pont elférünk.

– Jól van. És Ványa?

– Mit akarsz vele?

– Sid is fáradt. Minek emelgessük mi őket? Arro még nálam is nehezebb! – nevetett. – Bölcs hájtömeg, percenként több kinyilatkoztatással. Ványa verbális kapcsolaton van?

– Igen.

– Hol találom?

Föl akart állni, hogy az automatikához menjen, de Mat közbevágott:

– Ne fáradj! Én is ide tudnám hívni. De kíváncsi vagyok, mennyire ismerem ki magam a Galateiában. Tudod, afféle önkontroll. Az első. Hadd játsszak egy kicsit!

Ez az utolsó mondat nagyon hamisan csengett, de annyira lefoglalta a saját szerencsétlensége, hogy nem törődött vele. Boldog, magabiztos és persze bolond. Remélem, beszorul a liftbe, vagy Ványa nem ismeri meg rögtön. Akkor legalább nem lesz ilyen nagyfiú.

– Azt hiszem, most gyújtja a tüzet a vacsorához. De azért ajánlom, már a légszilip ajtajából szólj neki, és addig ne mássz le a létrán, míg nem válaszol.

Mégsem volt képes hagyni, hogy Ványa megjijessze. Lehet, hogy kegyetlen hozzám, én viszont ostoba voltam. Csak egyenlített. De nem hiszem, hogy szándékosan tette.

– Bízd csak rám! – A lifthez lépett. Irigykedve nézte, milyen ruganyosan, frissen jár. – Vagy találsz valami kifogásolnivalót a kiejtésemben? Ha Ványa *téged* megértett...

Nem tudott mit felelni. Mégis gyűlölni kell. Bár egyszerre még ehhez az érzéshez is fáradtnak érezte magát. Ha ez a remegés a lábamban elmúlna, megmutatnám neki. Ülő nyugodtari, semmit nem fogsz megmutatni!

– Akkor hát várj meg itt. Ahogy megbeszéltük, Gill.

Semmit nem beszéltünk meg. Ez parancs. És engedelmeskedni fogok – gondolta csodálkozva.

A változás ott lapult benne már abban a pillanatban, ahogy Mat eltűnt az ajtó mögött, csak jó ideig nem vette észre.

– Hülye – mondta hangosan, a falak gyenge visszhangjára fülelve –, hülye! A kiejtésem! Mi baja veled, és hogy veheti észre? Még ta-gol-tan is ki-fo-gás-tala-nul tu-dok be-szél-ni!

A szikla még pördült néhányat, azután megállt. Tompa, bénult fáradtság fészkelte a helyére. Túl sokat vállaltál egyszerre. A repülés, lebegés a csónak fölött azon az egy szál kábelon, nem, nem erről van szó. Ez nem fáradtság. Csőd. Tényleg régen nem használtunk már amentipant. Ez kiesett, teljesen kiesett. Mi minden nem került még át? És miért? Nem érdemes gondolkozni rajta, így csak körben jár, a szikla újra forogni kezd. Az tény, hogy az elektronikus Agyban tárolt információk mindenfajta ellenőrzése voltaképpen formális. Hiába vizsgálja át a leghülönbözőbb módszerekkel, csak intenzitásokat, frekvenciákat mér, az egyes szekvenciák elektromos jellemzőit. Durva hibák, hiányok kimutatására ez alkalmas, de többre alig. A reprogram igazi tartalma, finomsága, értéke csak élő agyban realizálódik. Mat tökéletesebb, már azzal az egyetlen momentummal is, hogy a kettőnk közti különbség felismerésével rájött a sokkal fontosabb következtetésre; kimaradhat valami. Persze nála is. És ő sem tudja ezt más metodikával ellenőrizni. Az egyes mezők frekvenciacsúcsai neki sem mondhatnak többet. De számolhat a lehetőséggel, amire én nem is gondoltam. Értékesebb nálam, de azért még használhat valamire. A tapasztalataim, a környék ismerete; igaz, mindent elmondtam neki, ami fontos volt. Hasznossá kell magam tenni, és elismerni, hogy ő az okosabb. Ez az első. Így talán megérthetjük egymást. És Sidnek is meg kell mondani, velem vitatkozhatott, de ez más. Mégis lemegyek, beszélek Siddel, és segítek Matnak. Ha látja, hogy segítek, hogy tudok segíteni... Mindenáron meg kell teremtenem a megértés lehetőségét. Hogy ne csak a hibákat lássa, a tökéletlenségeket. Elvégre ő is én. Sikerülni fog.

Hívta a liftet, foglalt volt, azután megállt a hálófülkék szintjén. Újra hívta, hiába. Mat, úgy látszik, blokkolta, a lift nem mozdult. Nem baj, lemegy a lépcsőn.

A harmadik szint fordulóján találta magát szemben Mattal, aki a sugárpisztolyt lassú mozdulattal emelte a melléig.

– Sajnálom, Gill. Ennek így kell lenni. Te is tudod.

– Sokat tudnánk még segíteni nektek, én is, Sid is...

– Sid már nem. Megnyugtatlak, nem is sejtette, mi történik veled. Így szerettem volna veled is. Kár, hogy lejöttél.

– Hallgass meg, Mat! Elismerem, hogy te vagy a tökéletesebb, mindenben segítek neked, még sok információt, tapasztalatot...

– Már csak egyre van szükségem, és az is elméleti értékű.

– Mi az? Szívesen megmondom, hát persze... – Amíg szóval tudom tartani, nincs semmi baj. Ráugrani, kijátszani reménytelen. Négy méterre áll tőlem, még ha a reflexei lustábbak is lennének az enyémeknél, ez behozhatatlan. Beszélni, beszélni, magyarázni, elhíttetni veled, hogy fontos vagyok. – Sok apró, de lényeges részlet van még, elmagyarázom őket, sokkal könnyebb lesz az életünk. A berendezéseket hibátlanul kezelem, és vadászni járhatok Ványával. Hidd el, remek vadász vagyok, nincs az a vad...

Abbahagyta. Mat tekintete végtelen türelmet és érdektelenséget sugárzott.

– Mit akarsz hát tudni?

– Nem olyan egyszerű megfogalmazni. – Elhallgatott, szeme a folyosó mennyezete felé fordult, de a sugárpisztoly csöve egy centivel sem mozdult arrébb.

– Nos, valahogy így – szólalt meg újra. – Volt-e valami okod, elképzelésed, ötleted, tehát volt-e valami olyan motiváció, akármilyen lényegtelennek látszik is most, amiért éppen engem választottál elsőnek? Akár alkati, tipológiai sajátosság vagy a megbecsülhető

életkorból levont következtetés, vagy merészkedjünk messzebb, valami olyan nehezen megfogalmazható dolog, mint rokonszenv, érzelmi motiváció...

Érezte, megfeszülnek az izmai. Ha az élete függ is a választól, akkor sem hazudik. És a felismerést magával viszi, nem osztja meg vele. Hogy másokat is hordozunk magunkban, rejtetten, de úgy látszik, kitörölhetetlenül. Beans nézte így a mennyezetet az utolsó percben, mért gyáva volt, és én annyiszor láttam Beanst, hogy most én, azaz ő sem tehet másként. De nem adom meg neki azt a boldogságot, hogy ezt tudja. Azaz várjunk csak! Ez fájni fog neki. Én sem szerettem Beanst.

– Nem – mondta rekedten –, semmiféle motivációt nem tudok mondani. Egy voltál a hét lehetőség közül. Névtelen, múlt nélküli kísérleti alany, akár az összes többi. Ugye, emlékszel arra a pompás standardizált fehérpatkány-törzsre az intézetben? Ott elv volt, hogy nincs motiváció. Zavarja a kísérletet.

Mat nem nézett rá, de az arca megrándult. Talált, ujjongott belül. Még legalább egyet ütni fogok.

– És most ne bámuld tovább a plafont, merj a szemembe nézni! Rajta!... Beans!

Tudta, hogy nem fog fájdalmat érezni. Az utolsó, amit látott, a jelzőlámpa vörös fényének felvillanása volt.

17.

Ez az utolsó éjszaka zavartalanabbnak ígérkezett az előzőknél. Még délben rátalált a helikopter roncsaira, és ez végre bizonyosságot adott, hogy jó irányban halad. A bozótban semmi nem árulkodott arról, hogy a terepjáró valaha is erre járt volna, és mikor a félig széttört kabinhoz merészkedve meglátta Eor és Re hangyáktól fehérre tisztított csontjait, végképp megnyugodott. A délutánt azzal töltötte, hogy a csontokat egyenként jó messzire hajigálta – a düh, ami eddig is éltette, nagyszerű kielégülést talált ebben –, azután megpróbálta a helyére illeszteni a kabin darabjait. A szétrepedt bordákat úgy-ahogy összekötözte, két nagyobb rést a forgószárnyak darabjaival torlaszolt el. Jobb volt ez minden barlangnál – amit errefelé már úgylis hiába keresett volna –, és ezerszer kényelmesebb a túskebozót sűrűjénél, a fák vízszintes ágainál. Azután rájött, kár volt a gondos munkáért. A nyomok tanúsága szerint egyedül a hangyák voltak elég bátrak, hogy megközelítsék a kabint. Ez megint feldühítette, de ahhoz már fáradt volt, hogy szétrombolja, amin egész alkonyatig dolgozott. „Türelem, Eddie – mondta hangosan –, rakd el holnapra. Jobb, ha ezt is nekik tartogatod.” Régen rászokott már, hogy hangosan használja azt a nyelvet, amit rajta kívül senki nem értett a hordában. Magasabbrendűségének ez az egyetlen kétségbevonhatatlan bizonyítéka önmaga előtt úgy lett egyre fontosabb, ahogy a sugárpisztoly használata és lehetősége kezdett mind egyértelműbbé válni. Most is, bár a kabin görbült falait korántsem tartotta megfelelő közönségnek, sokáig szidta hangosan Gillt és Sidet. Az egyik nyelv *még*, a másik *már* nem volt alkalmas arra, hogy kifejezze gyűlöletének gazdagságát, így végül, mint annyiszor a reménytelen próbálkozások után, komoran elhallgatott.

Nem, nem győztek le, gondolta, és őszintén vágyott rá, hogy el is higgye, így van. Hiszen okos voltam, sőt előrelátó. A sugárpisztolyban még van annyi energia, hogy kiolvassam vele az alsó légszilipet, ha nem akarnak beengedni, kisebb intenzitással pedig még sokáig kitart. Nemhogy azt a két nyomorultat, az egész hordát el tudnám intézni. Éppen ezért voltam bölcs, hogy nem vártam tovább. A robotok átengednek, vagy ha nem, egynek elég lesz öt másodperc, legfeljebb tíz... Többet persze nem szabad elvesztegetnem. Az alsó légszilip...

Nem, biztos, hogy nyitva lesz. Ha észrevétlenül átcsúszom a robotok között, nincs okuk rá, hogy éppen holnap várjanak. Nem jöttek el a helikopterhez sem, ez is azt jelenti, lemondtak

rólam. – Elégedetten kuncogott. – Én nem. Semmire sem vágyom úgy, mint a holnapi boldog viszontlátásra. Az nem is kérdés, hogyan fogadtok, mert nem kérdezlek meg benneteket. Az egész Galateiára szükségem van.

Nem fogunk vitatkozni. Abban a pillanatban, hogy meglátlak benneteket, őszintén remélem, hogy a Galateián kívül, részletekről már vége is lesz a boldog viszontlátásnak.

Takarékoskodni fogok, egy-egy másodperc bőségesen elég nektek. Azután majd ráérek gondolkodni, hogy magammal viszem-e Ványát is vagy valamelyik másik robotot, esetleg többet is. Fölnevetett a frissen született ötleten, igen, ezt fogja csinálni! A robotokkal tereli vissza ide a hordát a Galateia köré. A barmok. Akkor többé soha senki nem vonja kétségbe az ő egyedüli és örökkévaló mindenhatóságát! De hát egyáltalán kétségbevonta-e valaki?

Megölte Daut, és a horda félelme olyan hatalmat adott a kezébe, amiről még álmodni sem mert. Mégis kielégületlen maradt, a szomjúságot, ami egyre jobban kínozza, nem tudta csillapítani sem a szomszéd törzsek kiirtása, sem a csodálatos vadászatok, ahol a növényevők hullahegyével ajándékozta meg a Vadászok Népét. Rettegés vette körül; minél többet mutatott hatalmából, a félelem láthatatlan üvegburája annál fojtogatóbban borult rá.

Magyarázott nekik, és tanítani akarta őket, de ők minden szavában, mozdulatában csak a parancsot lesték, remegve, ha nem teljesítik, újra meghal valaki. Igaz, türelmetlen volt, ez az ő hibája. De lehetett-e türelmes még tovább annyi hiábavaló magyarázat, félreértett tanítás után? Szerette és csodálta Meit, amióta erre emlékezhetett, mindig irigyelte Rétől, akárcsak azokat a tulajdonságait, melyeket különbnek hitt a magáénál. Re elpusztult, és csak egy intésébe került, hogy Mei ezentúl hozzá tartozzon. De ez is a visszájára fordult. Eddie hiába értette, mégis viszolygott Haim vágyától, s miközben ölelte, Eddie hűvösen arra gondolt, milyen lelkes örömmel képes élvezni Haim gyilkosságának legkedvesebb gyümölcsét. És ugyanakkor tudta, hogy valójában ő intezte ezt így Haim kedvéért. Vagy önmagáért?

Végeredményben már ez is mindegy. Megölte Meit is, és most, egy évvel később se tudja eldönteni, miért: Haim öröme volt féltékeny, vagy Eddie fensőbbiségét féltette?

Az, ami a hordából megmaradt, lágy, puhán formálható anyag volt, sajnos, túlságosan lágy és telezabált ahhoz, hogy a legkisebb formatöredéket is önállóan őrizze akár csak néhány napig. De ha visszatér hozzájuk, másként lesz. Igen, idehozza őket, ts még egyszer megpróbálja. Még nem tudja, hogyan, a részletek még nem világosak. De a részletek nem is fontosak. A cselekvés a fontos, a cselekvés az egyetlen, amiben hinni lehet, amiben hinni érdemes. A gondolkozás fárasztotta. Nem sokat törődött vele, inkább gúnyos hálával gondolt ilyenkor Gillre. Neki köszönheti, hogy nem olyan puhány és tépelődő. Most meghálálja neki.

Azután pedig visszamegy, és ha kell, felgyújtja előttük az erdőt, megolvasztja a sziklát, csak hogy végre higgyenek neki. Hinni fognak.

Elnyújtózkodott a két egymás mellé húzott ülésen, a sugárpisztolyt a melléhez szorította. Amíg el nem aludt, az utolsó pillanatig arra gondolt, mi vár rá másnap. Elképzelte, hogyan égnek porrá ott a Galateia tövében Gill és Sid, hogyan tér majd vissza az eddiginél is nagyobb hatalommal a Vadászok Népéhez. Ami eddig történt, csak próba volt, kísérletezés, amiben én is hibáztam, elismerem. Az igazi tanítás ezután következik. Megváltom őket, mert most már tudom, hogy a cselekvés és a szabadság hatalmát viszem el hozzájuk. Soha olyan világosan, mint ezen az estén, nem érezte, hogy eddigi hibáiért egyedül csak Gill és Sid felelős, hogy mindent képes megoldani, ha a Galateia egyedül az övé.

Reggel korán ébredt és éhesen. Már előző nap sem evett rendszeren, a maradék töltést végzetes hiba lett volna vadászatra pazarolni. Talált néhány ehető gyökeret, felzavart a fészkből egy madarat, és mohón magába tömte az alig pelyhes, vakon tátozó fiókákat. Jó lett volna még tovább keresni másik fészket, újabb gyökereket, de félt, hogy estig nem éri el a Galateiát. Pedig még ma oda kell jutnod, Eddie. Nemcsak azért, mert ettől a gyűjtögetéstől már soha

többé nem lakhatsz jól, hanem mert várnak. Igen, várnak, mint zsákmány a fogat, fa a villámot, tűz a vizet, lehajtott, kegyelemért könyörgő fej az ütést. Feladatod van, Eddie, ettől semmilyen korgó gyomor el nem tántoríthat. Huszonharmadik napja, hogy elhagytad a törzset, nem késlekedhetsz. Még ma cselekedned kell.

Tovább törtetett délnyugat felé, átkozva a bozót sűrűségét, amitől annyira elszokott északon. Terepjáróval megyek vissza – határozta el –, rápakolom a robotokat. Őrütség lenne még egyszer így kínlódni visszafelé is, mikor az egész Galateia az enyém.

Ha a Sárga az elmúlt éjszaka nem tömi meg pukkadásig a gyomrát, nem hibázza el az ugrást. Így Haim izmainak maradt egy tizedmásodpercnyi előny, hogy hátrahőköljön, és a gyerekkorból őrzött mozdulattal a bozót sűrűjébe guruljon. De a Sárga dühös volt, nem éhes, és kurrogva kereste a rendzavarót, aki nyugalomban vadászterülete kellős közepén háborgatni merészelte. Újra ugrott. Már a levegőben volt, mikor mögötte a bozót lángra lobbant. A Sárga nem sejtette, hogy az életével játszik, ő, a vadon ura, valószínűleg nem is tudta, hogy ilyesmi lehetséges. Haim megint kénytelen volt gurulni, és a kibiztosított sugárpisztoly tüzes vulkánt fakasztott a zöld gyepvel borított földből. Összeégette az oldalát, a karját, érezte a pörkölt bőr szagát, és felordított a dühtől, az izmait zsibbasztó fájdalomtól. A Sárgát egy pillanatra megráztatta a soha nem hallott hang, az égés füstje, és gyanakodva méregette. Eddie bal karja bénán lógott, fél kézzel képtelen volt elég gyorsan célzásig emelni a nehéz fegyvert.

– Gyere! – vicsorgott a Sárgára. – Gyere! – ordította.

Ha ugrik, hanyatt vágom magam. Akkor biztosan belekerül a sugárba. Mire rám esik, nem lesz benne élet. A Sárga lehajtott fejjel tovább szimatolt, és Eddie összecsikorduló foggal felfelé lendítette a pisztolyt. A tűz alig két méterre a lábától mart a földre, azután izzó göröngyöket dobálva maga előtt, a bozót tetejéig csapott. A Sárga fekete és bűzös kupaccá zsugorodott a hamuvá omlott bokrok előtt, de Eddie-t ez nem tudta kielégíteni. Odament, és tovább égette. Föl-alá rángatta a sugárpisztolyt, közben meztelen lábával taposta a forró húsdarabokat.

– Nesze, nesze! – hörgött. – Ez is a tied! És ez is!

Addig gázolta azt, ami a Sárgából maradt, míg kimerülten össze nem csuklott. Lihegett, határtalan gyengeség fogta el. Szedd össze magad, Eddie, sietned kell! Felült, megmarkolta a sugárpisztolyt. Pillantása a töltésmérőre esett. A józanság jeges hulláma sajgó talpától homlokáig végigborzongott rajta. A mutató alig két-három vonallal állt a nulla felett. Az alsó légszilip... Vége.

Nem. Megvárja, míg kijönnek a Galateiából. Hiszen naponta kint mászkáltak, miért változtattak volna eddigi szokásaikon? Kijönnek. Csak türelem és óvatosság.

Nem sokkal azután, hogy újra elindult – az oldala kegyetlenül fájt, de a járásban szerencsére nem akadályozta –, az egyik dombtetőn gödörre bukkant. A göröngyöket már benötte a mohón terjeszkedő fű, de így is ráismert. Visszahívták a robotokat, még hozzá elég régen. Miért? Nem fontos, majd megtudja. Egy akadállyal – az utolsó előttivel – mindenesetre kevesebb. Váratlan ajándék, köszönöm, Gill. Nem leszek hálátlan.

Délután szédülni kezdett, gyomra összeszorult. Mintha valami összefüggés lenne a fogyatkozó fény és maradék ereje között, egyre gyengülve tántorgott bokortól bokorig. Csak tarts ki, Eddie, nincs sok hátra. A robotok hat kilométerre voltak a Galateiától. Vagy csak ötre? Mindegy, a felét már biztosan megtette. Sőt többet is. Ha ezen a két dombon átmászol, a harmadik tetejéről láthatod a Galateia orrát. A nap biztosan megvilágítja, és akkor már egyenesben vagy. Nem téveszted el többé. És őket sem.

A második domb lejtőjén megbotlott, és teljes súlyával összeégett oldalára esett. Felüvöltött a kintől, azután sokáig némán feküdt, szemét behunyva, összecsikorduló foggal küzdött a fájdalom ellen. Most, itt, közvetlenül a cél előtt nem hagyom legyőzni magam. Még egy domb, akkor meglátom, még kettő, és ott vagyok.

Fölfelé ez a domb meredekebb volt. Nem törődve égett tenyerének fájdalmával, négykézláb kapaszkodott tovább.

Az alkony szürke függönyét türelmetlen sietséggel dobta a földre, azután továbbállt, hagyta, hogy az éjszaka feketesége mint áradó folyó megtöltse a völgyeket. Eddie nem látott semmit, de Haim tudta az irányt. Még két domb. És pontosan ebben az irányban. Egyetlen bokrot sem látott már, és mégis mindet ismerősnek érezte, kinyújtott tenyere csak súrolta legszélső ágaikat, ahogy továbbsiklott közöttük. A sugárpisztolyt a hátára dobta, így fájt a legkevésbé. Az éjszaka párás hűvöséből erő áradt izmaiba. Már csak egy domb, és ez, érezte, könnyebb lesz. Vigyázz, Eddie, mozogj csendesen. Meghallhatják.

Fölért a tetőre. Leült, hogy szíve ne ugráljon a torkában. Nyugalom, Eddie. Itt vagy, megérkeztél. Most megvárod, míg feltűnnek a csillagok, az a kevés fény is elég neked. Tíz perc az egész, tényleg a legfényesebbek már ott pislognak. Ha volna hozzá türelmed, elsorolnád valamennyit feltűnésük sorrendjében, hiszen ismered őket. De semmi közöm hozzájuk. Soha nem megyek vissza közéjük, minek nézzem őket? És a Galateia is itt marad engem szolgálni. Egyedül engem.

Csendben várta az áhított pillanatot, mikor a völgy közepén az ég háttére előtt felsötétedik a Galateia fekete kúpja, azután az erőltetett nézéstől karikák kezdtek úszkálni a szeme előtt. Megdörzsölte a szemét, behunyta, újra kinyitotta. A karikák eltűntek, a völgy üres maradt. A rémületet azonnal legyőzte, nem is hagyta, hogy megszülessen. Azért essen kétségbe, mert rosszul szárnolta a dombokat? Ha az ember nagyon vágyik valamire, bizonyosan rosszul számol, a maga javára. Akkor hát még egy domb, Eddie, vagy kettő, nem számít. És ha a második után sem találod meg, megvárod a reggelt. Mert akkor már valamikor délután elszúrta az irányt. Mikor olyan rosszul voltál. Reggel azután szépen, óvatosan és nyugodtan betájolod magad. De nagyon valószínű, hogy arra sem lesz szükség. Ebben a körzetben a Galateia orra már mindenütt átcsillan a fák közt. Felállt, és lassan megindult a völgy felé.

Mikor a talpa alatt megreccsentek a fű között lapuló első megszenesedett ágak, nem akarta tudomásul venni, hogy ez mit jelenthet. Azután kiért a hatalmas, kör alakú tisztásra, ahol a halvány csillagfényben a túloldal alacsony bokrai ezüstösen derengtek. Még húsz lépést ment előre, miközben arra gondolt, hogy most nagyon józanul és logikusan kell viselkednie. Módszeresen. Lábával gondosan félrekaparta az elégett növényzet vastag hamuját. Alatta a föld keményre égett.

Ahhoz, hogy pontosan az álla alá illessze a sugárpisztoly csövét, föl kellett emelnie a fejét egészen a csillagokig. Csodálkozva bámulta ragyogásukat, mintha ebben a pillanatban értette volna őket először életében.

18.

Die lement a konyhába, és Gron, mint mindig, legszívesebben most is utána szólt volna, hogy maradjon. De a rend örök és megváltoztathatatlan volt. Ébredésének negyedik és tizenkettedik órájában Diének az volt a dolga, hogy a konyhába menjen, legkésőbb negyven perc múlva pedig, hogy visszatérjen a vezérlőterembe. Most neki hozza az ételt, a második negyven perc után majd Evinek és Matnak. Akkor ő már alszik. Pontosán nyolc órát, azután fölébred, és az egész kezdődik előlről. Szolgálatának első felében újra Die ül mellette, azután Evi és Mat. Mat ébredése után rögtön nekiesik az ellenőrzésnek; ha a szükség úgy kívánja, Evi is csatlakozik hozzá. Amikor a hajtóművekre kerül sor, ő megy Mattal, és Evi ül a helyére. De ez ritkán fordul elő, Gron pontosan nem is emlékezett rá, mikor volt utoljára az alsó szinteken. Az a robotok birodalma. Gron nem rajongott a robotokért, de még mindig jobb velük csinálni valamit ott lent, mint itt ülni egyedül.

Mert a legrosszabb ez a negyven perc, egyedül. Két egymást követő alkalommal kijátszotta Matot, nem engedte le Diét, inkább nem evett, azt mondta, nem éhes. Mat rájött – semmi sem maradhat titok előtte – és megfenyegette. Azóta igyekszik kibírni valahogy ezt az egyedüllétet. Az is igaz, hogy soha nem tart negyven percig, mert Die jó, és siet. Mégis örökkévalóságnak tűnik, és nincs menekvés. A műszerek idegenül, ellenségesen villognak, és a falak, nem, a falakra jobb nem gondolni, arra meg éppen nem, ami rajtuk túl van. Pedig mikor megtanulta, hogy melyik műszer mit jelez, egy jó darabig hitt nekik, sőt, szinte szerette őket. Megnyugtatóan pislogtak: minden rendben van, vigyázzunk rád, ülj nyugodtan. Később jutott csak eszébe az az átkozott gondolat, Gron azóta is gyűlöli azt a pillanatot, hogy bármelyik, igen, bármelyik következő másodpercben mást is mutathatnak. Ezerféle veszélyt, ami itt lappang alattomosan valamelyik kábeiben, relében, vagy kintről támad, a határtalan sötét semmiből, ami hiába üres, mégis teli van veszedelemmel. Ami a falakon kívül van, maga a halál. Ezt akkor is érezné, ha nem tanulta volna meg, hogy így van. És a falak védelme is, most már tudja, csalás, ívük egy roppant marok lassan összezáruló ujjai. Bármelyik pillanatban szétmorzsolhatják.

Próbálkozott már azzal is, hogy behunyt szemmel gondolkozzon. Ez nem tilos, mert a hibát vagy veszélyt hangjelzés is kíséri, de a gondolatokban még kevesebb megnyugvást talált. Miért? – jött a kérdés azonnal, valahányszor az elmúlt év egy-egy képét felidézte, és a miértek egyre sokasodtak. Lényének egyik felével hiába talált rájuk többé-kevésbé megnyugtató választ, a másik annál makacsabban utasította el a magyarázatokat, és új kérdésekkel állt elő. Az öbölben még minden rendben volt – gondolta nagyot sóhajtva. Mat most alszik, és az talán lehetetlen, hogy álmában is megtudja, én most erre gondolok. Mert ez tilos, sőt bűnös gondolat. Egyedül Arro merete kimondani egyszer, még felszállás előtt, és megbűnhődött érte. Nem, ez így nem világos, és nem is pontos. Nincs semmilyen reális alap ahhoz, hogy kapcsolatot keressen, párhuzamot vonjon Arro kimondott szavai és mostani állapota között. Mat is úgy tett akkor, mintha meg se hallotta volna, s a változás Arrón jóval később kezdődött, már a start után. Ő csak a második vagy harmadik ciklus végén értesült erről Evitől. Mert ő és Arro sohasem találkoznak. Négy hét munka, négy hét alvás. Mikor az ő csoportja cserél a másikkal – ott Ope a navigátor és Arro a hajtóművekért felelős –, a lépcsőzetes felébredések rendje nem változik. Mire ő ideül, Arro már nyolc órája megkezdte egyhónapos álmát. Így csak Evitől tudhatja, hogy Arro egyre nehezebben ébred – illetve ébredt négy héttel korábban –, és Ope panaszkodik, akinek utolsó nyolc órája még összeesik Gron ciklusának első szolgálatával, hogy Arro még jobban lefogyott, étvágytalan, és néha teljesen zavart. Csak ül, és bámul maga elé.

Pedig ami a terhelést illeti, először Matnak kellett volna összeroppannia. Ő nem tart négyhetes szüneteket. Tizenhat óra munka, nyolc alvás, mióta csak felszálltak. Gron, egyik ébredése után, mikor Matot különösen jó hangulatban találta, meg is kockáztatta ezt a kérdést. Kábult volt még az álomtól, és talán ezért is tűnt számára Mat frissisége olyan természetellenesnek. Mat nevetett és magyarázta: „Ti tovább éltek majd, ennyi az egész. Legkevesebb annyi hónappal tovább, ahányat az út alatt alusztok, de valójában még sokkal tovább, mert nem egyvégtében koptatjátok magatokat. De így is végig lehet csinálni. Ne tarts hősnek, Gron, és ne hálálkodj. Nem értetek teszem.” Ha a reprogram nem is változtatott Gron természetének őszinteségén, új életében hamar megtanulta: az egyetlen, amivel nem kever bajt, ha hallgat. Nem válaszolt Matnak, szavain azonban sokszor rágódott azóta. Ti tovább éltek majd... Az örökre elvesztett múlt, ha rá mert gondolni, rettenetesen fáj, a jelen ijesztő és elviselhetetlen – különösen ezek a percek egyedül –, az igazi rettegést azonban az hordozta, amit Mat mondott. A tovább. Tovább vinni, tovább nyújtani *ezt*, és a nehezen tűrhető, de már valamennyire megtanult és elfogadott rend végén mi vár rájuk az utolsó lépés után? Tudta, mennyire hézagos az az örökség, amit a reprogram révén Giltől kapott – akivel

sohasem állt szándékában azonosítani önmagát –, de ez az ismeretanyag is elég volt, hogy elijessze saját földi jövőjétől. A legjobb, ami történhet vele, hogy talál majd ott is egy hasonló öblöt, igen, nagyon fontos, hogy hasonlítson ahhoz, amit már soha többé nem láthat, és békén hagyják. Halászni. Talán elég hőstettet vittek véghez, hogy ennyit megérdemljen attól az emberiségtől, melyet csak... Ez ingoványos terület, és Gron nem is merészkedett tovább. Nem Mat miatt, önvédelemből. Arro is bizonyára ilyesmiken gondolkozott. És ez lett a vége. De vajon szükségszerű?

Akármilyen szörnyű is volt, mindig ahhoz az első pillanathoz tért vissza. Furcsa, hogy éppen azt a kábult pillanatot tartja az egyetlen fix pontnak, ahonnan elindulhat. Ugyanez a terem volt, csak akkor nem ért rá félni a falaitól. Mat és Die hajoltak föléje, és fölöttük magasan, egészen a vezérlőterem mennyezete alatt látta a consociator félgömbjének homorú belsejét. Azonnal tudta, hogy mi az, bár ezt a tudást képtelen volt összeegyeztetni Mat és Die jelenlétével. Ami az összeegyeztetéseket illeti, azokkal később is sok baja volt, és érdekes módon ez volt az a pont, ahol Mat a legtöbbet segített rajtuk. Méghozzá azzal, hogy nem kívánta feloldani őket. Mindannyian tudták, tudniuk kellett, hogy egy Gill nevű, náluk mérhetetlenül okosabb lénytől származnak azok a gondolatok, melyeket ezentúl a sajátjuknak éreznek, és ugyanakkor Mat ragaszkodott ahhoz, hogy mindegyikőjük megtartsa a saját nevét. Mint egyik imbolygó csónakból a másikba, valahol a mély és hullámos tengeren, úgy léptek oda és vissza a tudat két különböző rétege közt. A lépés mindig veszélyesnek tűnt, bizonytalannak, és az éppen elhagyott hiánya egy ideig kínozta, azután megutált, majd újra kívánatos.

Egyedül Mat volt más, mint ők. Erre hamar rájöttek volna akkor is, ha az első perctől kezdve nem hajszolja őket. Matot azonban a legkevésbé sem érdekelte, mi a véleményük róla. Gron után, utolsónak, Arro átalakítása következett – Mat ezzel a szóval nevezte ezt a műveletet, és ők, Gill tudásának részleges birtokosai, csodálkoztak is ezen –, és Arro néhány nappal később úgy érezte, elég erős ahhoz, hogy szembeszálljon Mat akaratával. Senki nem tudta, valójában hogyan történt, mert Arro elég ostoba volt ahhoz, hogy kettesben maradjon Mattal, mikor ellentmondott – az is lehet, hogy maga Mat rendezte úgy, hogy akkor robbanjon ki az ellenállás Arróból –, és Arro, életében először, veszített. Valószínű, gondolta Gron, hogy utoljára is. Mat összeverte, Arro három napig nem jött ki a kabinjából. De más is történhetett akkor, és Gron egyszerre megéreztette, hogy a Diére való várakozás hátralevő részét nem hiábavaló agytornával fogja eltölteni. Igen, akkor jelentette ki Nea, hogy kettejüknek, mármint Arrónak és neki, szűk a kabin, és ő nem hajlandó tovább Arro miatt a földön feküdni. És Mat megjegyzése csak annyi volt ehhez, ha van szabad kabin – és volt –, neki nincs jogában megakadályozni, hogy ki melyiket foglalja el, ha ez másokat nem zavar. Szokatlan engedékenység volt ez attól az embertől, aki ébren életük minden percét magának követelte. Vagyis nem magának, hanem a feladatnak. *A feladat.*

Gron összeborzongott. Az övé, és mégsem az, szabadulna tőle, és mégis szolgálja; ha rágondol, megsemmisül minden más, ha kirekeszti magából, ő semmisül meg. Ha át akarja ugrani, elbukik, mint aki kifeszített kötélnek rohan, vagy még inkább háló, melynek úszóit már körbevonták a víz tükrén. Nem lehet kitorlni belőle. Több mint egy évig szolgáltuk ott az idegen és csúf bozót közepén, és ha eszünkbe is jutott, hogy a Vosppal éppen úgy haza is repülhetnénk az öbölbe, ahogy az a két szerencsétlen vadember elhozott bennünket onnan, kimondani se mertük. Azazhogy Arro kimondta egyszer... Gron gondolkozott. Az előbb valami nagyon fontos dolgot akart tisztázni, mikor eszébe jutott a feladat. Valami összefüggést talált, de mi is volt az? Ha a feladat tolakszik be a fejünkbe, mind ilyenek leszünk – bosszankodott. – Gyűlölöm. Nem, ezt még gondolni sem szabad!

Az órára nézett. Die valamivel több mint húsz perce ment el. Most már minden pillanatban itt lehet. Boldog várakozásában felsóhajtott. Abban a sóhá vissza nem hozható életben csak

szerette Diét. Most csodálja és irigyli is. Mert neki, úgy látszik, minden természetes, ami velük történt. Nem kapott olyan embertelenül szigorú kiképzést Mattól, mint a négy férfi, mégis sokszor érzi, Die tudja a legjobban, mi a dolguk. Ő az egyetlen, aki vitatkozni mer néha Mattal is, és Mat mosolyogva túri. Pedig Mat és a mosoly ritka konstelláció. De Die nem sokat törődik ezzel, ő, aki annyit hallgatott a csónakban, most pergő nyelvvel támadja Matot, és Mat...

Fölemelte a kezét, és belemarkolt a levegőbe. Megvan. Ez annak a gondolatnak a másik fele, amit az előbb elfelejtett. Hogy nemcsak Mat mosolyog néha, hanem Nea is. Mit mondott Neáról legutóbb Ope? Mert ő, Gron nem találkozik vele sem, akár Arróval. Hogy folyton vigyorog. Ope persze tiszteletlen. Az ember nem beszélhet így a bátyja feleségéről még akkor sem, ha már egy másik nyelvet használ. De most nem erről van szó. Hanem arról, hogy valami kapcsolat van Nea nevetése és... A gondolat másik része azonban visszahozhatatlanul elszállt. Mikor pedig majd az jut eszembe, ez nem lesz sehol. Átvillant rajta, hogy ha most ezt belediktálná a naplóba, vagy keresne egy szabad memokristályt a könyvtárban, betenné a gépbe, azután kivenné és elrejténé. Reménytelen. Mit szólna Mat, ha egy ilyen mondatot találna a naplóban, mikor visszahallgatja? És azt is azonnal észrevenné, hogy valaki lent járt a könyvtárban.

A lift ajtaja nesztelenül kitért. A hátulról és felülről ráeső fényben Die olyan volt, akár egy karcsú bronzfigura. A kezében tartott tálcán halkán megcsörrentek az edények, ahogy Gron felé indult.

– Nagyon vártál?

– Nagyon. De...

– De? Menjek vissza? Ki akarod próbálni, bírod-e még?

– Dehogy! Csak...

Die sóhajtvá tette le a tálcát a vezérlőpult oldalából kinyúló polcra.

– Eddig csak féltél. Ezután, úgy látszik, azt is meg kell szoknom, hogy titokzatos vagy. Mi történt?

Körbepördült a sarkán, szeme végigsiklott a műszereken.

– Ezekkel nincs baj. Akkor csak vedel. Ne haragudj, de ez megnyugtat. Mondd meg már végre!

– Ostobaság!

– Hallani akarom!

– Kinevetsz.

Die fölnevetett.

– Először?

Ha most megsértődöm, gondolta Gron, talán sikerül visszavonulni.

– Die!

Igyekezett, hogy hangja minél megbántottabban csengjen. De Die lekuporodott a lábához, és onnan bámult fel rá.

– Minél később mondod, annál rosszabb neked. Mert kiszedem belőled. Még négy óráig az enyém vagy. Azaz már csak három óra harmincötig. De azt hiszem, az is elég lesz. Nos?

– De ígérd meg, hogy senkinek nem mondod el.

Die felhúzta a szemöldökét.

– Ez valami új.

– Megígéred?

– Még nem tudom.

– Akkor nem mondom.

Die hozzádörzsölte a fejét Gron térdéhez, és Gron nem tudott ellenállni a kísértésnek, hogy bele ne markoljon Die rövidre nyírt hajába. Gilltől tudták mindannyian, hogy a földi nők

többsége így viseli a haját, és Die véleménye szerint az új nyelv egyik legnagyobb áldásai közé a divat szó tartozott, amit az öbölben legfeljebb követtek, de még körülírva is képtelenek voltak kimondani. Die haja selymes volt, érintése még a nadrágon keresztül is csiklandozta a térdét. Gron tenyérrel előlről hátra végigsimogatta, azután ujjai megállapodtak Die füle mögött. Lassan kezdte visszafele húzni a kezét, ujjai hegyén szertepördültek a szemben álló hajszálak végei, melyeket egy, Mattól még a felszállás előtt kikönyörgött sebészollóval sikerült a tarkó vonala felett úgyahogy egyenesre vágni.

Die hirtelen elkapta a fejét, és szembenézett Gronnal.

– Tisztázzunk valamit!

– Mit?

– Hogy ki főz és kit?

– Nem értelek – hazudott Gron, ami nehezőre esett. De nagyon félt, hogy Die kineveti.

Azután tovább nevetve elmondja Matnak. Jobb nem is gondolni rá.

– Nem akarsz érteni.

– Nem, Die, tényleg nem értem.

– Akkor hát megmondom, mert utálok, mikor hülyének tettetted magad. Pedig nem vagy az. Tehát azt kell tisztáznunk először is, hogy én hízelgek-e neked azért, hogy elmondd, amit nem akarsz, vagy te nekem, hogy ne faggassalak tovább.

Gron bambán elvigyorodott. Tapasztalatból tudta, hogy ez néha eredményes. De Die ezúttal nem engedett.

Fölállt, és mint a macska, puhán nyújtózkodott egyet, azután fejét hátradobva megrázta a haját. Olyan volt, olyan... Gron érezte, erre még Gill nyelvén sem könnyű hasonlatot találni.

– Nem baj, fiú. Itt az enivalód. Később talán még benézek hozzád.

Félúton sem volt még a lifthez, mikor Gron felüvöltött:

– Die! Ne!

Die csak a válla fölött nézett vissza.

– Beszélsz?

– De megígéred, hogy nem mondom...

– Mondtam már, hogy ilyet nem ígérek. Továbbindult, és ez nagyobb hiba volt, mint gondolta. Az a Gron, aki utána ugrott, nagyon keveset őrzött ebben a pillanatban Gill örökségéből. Az első ütés elől lehúzta a fejét, de a második a bordáit találta, és Gronnak esztét vette a félelem, az ütés erős volt. Die jajgatva összecsuklott. Gron ott térdelt mellette, és a büntudat kétségbeesésével rázta a vállát. Ez alig volt kevésbé fájdalmas, mint amikor ütött.

– Die! Die! Én úgy szégyellem magam! Ne haragudj! De te olyan erőszakos voltál, annyira nem akarsz megérteni...

– Ha még tovább rázol, már soha nem is lesz módomban – nyöszörögte Die. – Eressz el, és hagyj békén!

Gron a karjába kapta, és az üléshez vitte. Leült, és az ölében tartva Diét, a melléhez szorította a fejét. – Bocsáss meg, Die! Tudod, tudnod kell, hogy nem akartam így...

– Tudom.

Hallgattak. Die teste ernyedt volt, üres tekintettel meredt Gron feje fölött a műszerfalakra.

– Azt hiszed, nekem jobb? Csak jobban tartom magam. Véletlenül, igazán nem tudom miért, több energia szorult belém. Bűn az, ha a fölösleggel rajtad akarok segíteni?

– De miért éppen így?

– Mert nem jó, ha valamin egyedül gondolkozunk. Ha csak bennünket rág.

– De értsd meg, Die, igazán nem lényeges. Ordító ostobaság. És ha megmondom, magyarázatot követelsz, hogyan juthatott éppen ez az örültség az eszembe, miért tartottam akár csak egy percig is fontosnak, és nem tudom megmondani. Már most is érzem, hogy milyen jelentéktelen. A te kíváncsiságod fújta fel.

– Akkor meg igazán megmondhatod.
– De nem mondod el senkinek?
– Ha lényegtelen, miért olyan fontos neked ez a kikötés?
– Nem tudom. Érzem.
– Annyira fontos ez neked?
– A dolog nem, hogy hallgass róla, igen.
– Ez ellentmondás.
– Tudom. De... – az ellentámadás ötlete villámgyorsan jött – neked miért annyira fontos, hogy elmondhatod-e vagy sem? Hiszen csak kettővel találkozhatsz, Mattal és Evivel.
– Mat felel mindannyiunkért.
– Éppen tőle félek. Nem szeretem, ha kinevet.
– Nem nevet ő olyan sokat. Ne sajnáld tőle.
– Ezen talán nem is nevetne.
– Figyelmeztetek, ez már a második számú ellentmondás ebben az ügyben.
– Ha tovább faggatsz, még több is lehet.
Die gyorsan felült, és egészen közélről nézett Gron szemébe.
– Nem értem, mi bajod Mattal.
– Ezt nem mondtam.
– De érzem. Hiszen az egész tiltakozásod körülötte forog. Mat néha bolond, de jó. Nélküle semmire se mennénk.
– Örülök, hogy ilyen egyszerűnek látod az egészet.
– Miért? Te nem?
Gron Die két melle közé fúrta a fejét.
– Nem tudom, Die. Már semmit sem tudok. Teljesen összezavartál.
Sokáig hallgattak, azután Die nagyot sóhajtott.
– Rendben van. Nem mondom el senkinek. De ez... ez – kereste a szót –, ez árulás. Mat nem érdemli meg.
– Te szoktál vele a legkeményebben vitatkozni. Azaz te mersz egyedül. Mármost hármunk közül, mert a többiekéről nem tudhatunk.
– Az más. Te is vitatkoznál vele, ha nem félnél tőle.
– De félek. Mondd, te miért nem?
– Miért félek tőle? Bízom benne. De már megint másról kezdünk beszélni. Elmondod végre, amit akarsz, vagy nem? Tulajdonképpen olyan fáradt lettem ettől az egésztől, hogy már nem is érdekel.
– Nem is érdekes. De elmondom, mert megígérted, hogy hallgatsz róla. És mert szeretném, ha nem felejtened el. En ugyanis elfelejtettem.
– Mit? – Die nem tudta, kétségbeessen vagy dühöngjön. – Amit el akartál mondani?
– Nem, a másik felét.
Die átkarolta Gron nyakát, és magához szorította.
– Drágám, ez egyre zavarosabb. Gyorsan mondd ki, amit még nem felejtettél el.
– Ope azt mondta, hogy Nea folyton vigyorog.
Die eltolta magától Gront, és gyanakodva nézte.
– És?
– Semmi.
– Ezt nem akartad elmondani?
– Ezt.
– Attól féltél, hogy ezt elmondom Matnak?
– Igen.
– És én ezt ne felejtsem el, mert ez valaminek a fele.

– Úgy van.

Die aggódva végigsimította Gron arcát.

– Mondd, drágám, jól érzed magad?

– Most, hogy már nem haragszol rám, tökéletesen.

– Tehát Ope azt mondta neked... – Megakadt. – De hát mikor találkozol te egyáltalán Opéval? A mi csoportunknak Evi a navigátora.

– Váltáskor. Az ő utolsó nyolc órája még közös az én első...

– Értem. De akkor ott van Mat is. Ha Mat előtt mondta ezt neked, akkor én miért nem mondhatom ugyanezt Matnak?

– Mert Mat nem volt ott. Néhány perccel hamarabb ment le. Ope még maradt, elő akart készíteni vagy befejezni valamit Evinek. Már nem emlékszem pontosan.

Die gondolkozott.

– Tulajdonképpen neked a ciklusunk kezdetén találkoznod kellene Neával is. Ő éppen akkor megy aludni.

– Ez csak elvi lehetőség. Én a fürdővel kezdem, és még akkor is hülyének érzem magam, mikor egy óra múlva feljövök.

– Ez igaz.

– Köszönöm.

– Nem arra gondoltam, hogy hülye vagy. Hanem hogy valóban csak elvben találkozhatsz Neával. Én sem akadok soha össze Opéval.

Gron megkönnyebbülten nagyot fúj. Túl van ezen az ostobaságon, és Die itt van az ölében. Egészen átnyalábolta, és jobbra-balra dülöngélve ringatni kezdte. Egyszer még gyerekük is lehet. Jó, hogy az öbölben nem volt, hála a vénasszonyok titokzatos főzeteinek. Gron kibírhatatlannak érezte volna, ha egy gyerek, az ő gyermeke, most ott lenne. Így is elég kibírhatatlan. Persze, itt az úton sem lehet, de Mat az algatelepekből kicsikart valami vegyületet. Mat mindenre képes. Lehet, hogy Diének van igaza, és nincs okom idegenkedni tőle. A legegyszerűbb rábízni magunkat, és nem gondolkozni, mert ebből előbb-utóbb úgyis csak ostobaság sül ki. Most, hogy így együtt volt Diével, az öblöt is biztosan hitte. Meglesz, megadják neki. Azaz nekik. Mert Die is ott lesz. És az az öböl meggyógyítja Arrót is. Újra együtt halásznak majd. Gill emlékezetéből jól tudta, hogy az emberiség lényegesen kisebb teljesítményekért is milyen korlátlan bőkezűséggel jutalmazza a visszatérőket. Ők pedig olyasmire vállalkoztak – ezt is Gilltől tudja –, amire még nem volt példa. Igaz, elsősorban Gill érdeme, de azért ő is részese lesz a dicsőségnek. Ő, a hajtóművek egyik mérnöke...
Meglesz az öböl.

– Tehát Nea folyton vigyorog.

– Mi? – Gron nehezen hagyta ott szeretett öblét.

– Csak ismétlem, hogy ne felejtsem el.

– Nincs az egésznek semmi jelentősége, drágám. Én arra gondoltam, hogy ha megérkezünk...

– Így mondta Ope? Hogy vigyorog?

– Igen, ilyen tiszteletlenül. De...

– És a másik fele?

– Minek a másik fele?

– Azt mondtad, hogy ez egy gondolat egyik fele. A másikat méltóztattál elfelejteni.

– Így van, drágám, sajnós, pontosan így. Mert én csak arra tudok gondolni...

– Hogy egy lehetetlen, hülye, korlátolt mamlasz vagy! – Die nagy élvezettel használta Gill nyelvének gazdagságát.

Gron sértődötten abbahagyta a ringatást.

– Ez nem volt szép tőled, Die.

- Tudom.
- De hát miért bántasz, mikor én annyira szeretlek?
- Mert néha tízszer olyan ostobának mutatod magad, mint amilyen vagy.

Kibontakozott Gron öleléséből, és körbemutatott.

– Ez nem a mi világunk. Véd bennünket és segít, hogy végrehajthassuk a feladatot, amit Gill ránk bízott. De tulajdonképpen semmi közünk hozzá. Csak Mat és Gillnek az a része, ami bennünk van, erősebb nálunk. Ezért teljesítjük, ha sikerül. Én szeretném, ha sikerülne, mert hidd el, te csodálatos álmodozó, nekem is kell az az öböl az elveszett helyett, és a gyerek is, a meg nem született. Nem is egy. Akiket ott végre megszüülhetek neked. Nekünk. Csak én nem szívesen beszélek erről, még gondolni sem merek rá, mert félek, hogy akkor elveszítjük, mielőtt elérhetnénk. Nem tehetek róla, hogy – most már tudom a nevét – babonásabbnak születtem, mint te. Ez is az öböl öröksége.

Gron boldogan átölelte.

– Die, hát te is? Akkor meg miért gyötörtél ezzel az ostobasággal? Ne félj beszélni az öbölről! Én tudom, hogy elérjük!

– Mert nem az az ostobaság, hogy Nea vigyorog, hanem te vagy az ostoba, ha ezt normálisnak tartod.

– Nem értem.

– Itt nem lehet vigyorogni. Különösen nem folyton. Nyolc lépés a liftig, és a te boldogságod is odavan. Ordítottól is érte, meg is ütöttél érte. Érted már?

Gron bólintott. Nem volt világos, amit Die mondott, de inkább ráhagyta, csak hogy vége legyen már.

Újra ringatni kezdte. Die azonban nem figyelt rá, gondolkozott.

– Mégis beszélek Mattal – szólalt meg.

Gron megmerevedett.

– Megígérted.

– Nem arról.

– Hát?

– Az egésze. Mindannyiunkról, az útról, a végéről.

– Van értelme?

– Nem tudom. De hallgatni rosszabb.

– Miről?

Die felsóhajtott.

– Jó neked, Gron. Tényleg nem érted. Hagyjuk abba.

Gron magához szorította.

– Veled más ez a csend. Meg a műszerek meg a falak. Ha itt vagy, nincs semmi más, Die.

Úgy hajolt az ölébe szorított testre, hogy szemét teljesen befedje Die nyakának és vállának törékeny és mégis puha hajlata.

19.

Soha nem szólt azért, hogy Die lekíséri Gront, és egy fél órát még ott marad vele. Mikor Die kipirultan és csillogó szemmel visszatért – Matot is bronzfigurára emlékeztette, ahogy kilépett a liftből –, rendszerint csak egy pillantással nyugtázta jelenlétét, néha még annyival sem. Az álom, az édes álom és a megtalált boldogság hálóját az első órában kell kemény és határozott mozdulattal széttépni. Akkor könnyebb a folytatás. Dolgozni gyorsan, hibátlanul, hogy a munka minden idegszálunkat lefoglalja, ez az egyetlen ellenszere a kísértésnek, hogy abbahagyja az egészséget, és visszarohanjon. Hozzá. Mert a rend, ami a feladatot, és a feladat,

ami a jövőt, az ő jövőjüket hordozza, még nála is fontosabb. Így kell lenni, különben mindannyian belepusztulnak. Pedig ő élni akar. Soha annyira, mint eddig.

Az ellenőrzés munkája, amit minden tizenhat órában újrakezdett, csak látszólag volt gépies. Egy év alatt megtanult mindent a navigációról, amit megtanulhatott, és annyit sulykolt bele a két fiú fej ébe is, amennyit csak bírt. Mindez azonban nem pótolhatta Sidet. Sid tapasztalatát, biztonságát és a belőlük következő legnagyobb kincset, az önbizalmat. Sid első osztályú csillagközi navigátor volt. Ilyen képesítéssel a Föld harmincmilliárd embere közül az ő idejében legfeljebb ha ötven rendelkezett. Ezt nem ellensúlyozhatta az, hogy ő volt Beans után a második, de még az sem, hogy a kibernetikusok között az első kétszáz közé számlálták. Egy olyan űrhajóban, amely útjának döntő többségét abban a sebességtartományban teszi meg, ahol már az időparadoxon érvényes, ez kevés. Vagy lehet, hogy nem kevés – eddig szerencsére nem bizonyult annak –, de kockázatos. Sid már akkor repült – a Galateiát megelőző, alig valamivel kezdetlegesebb típusal –, mikor ő még azt hitte, hogy egész életében a Kibo csúcsának halványrózsaszín fátylában gyönyörködik minden reggel.

Ha kevésbé jó kibernetikus lenne, talán nem aggódna ennyire. Ez a tudás elég felmérni a veszélyek, hibák lehetőségét, viszont kevés, hogy olyan nyugodtan és egyszerűen végezze a munkáját, ahogy Sid tenné. A csillagközi utaknál semmit sem bíznak a véletlenre. Minden Agy szinte végtelen kapacitású memóriaegységébe jóval az indulás előtt beletáplálják nemcsak a célját, de onnan vissza is, haza, a Földre az egész repülés programját. A betáplált programokat úgy ellenőrzik, hogy az egész utat modellálják, persze más időfaktorral, mert ha az eredetivel kísérik végig, az ellenőrzés ugyanannyi ideig tartana, mint maga az út. Tehát az Agy először még a Földön megteszi az utat oda-vissza. Hogy a statisztikus valószínűség szerint várható zavaró momentumokkal hogyan teszik közben próbára, ez már a kibernetikusok dolga, ehhez ő is ért. De hogyan reagál ő a következő percben a Galateiát a kegyetlen valóság teljességével érő veszélyre, hibára?

A legnagyobb nehézséget, úgy érezte, lehetőségeihez mérten megoldotta. A Galatea eredetileg harminc-egyven évre tervezett távolléte helyett több mint százötven év múlva repüli át a térnek azt a szakaszát, ami a Naprendszerrel elválasztja. Ez elég nagy idő ahhoz, hogy az intersztelláris navigáció iránycsillagai, ha nem is lényegesen, de elmozduljanak a helyükről. A kis pontatlanságok halmozódása pedig jobban megzavarhatja az Agy programját, mint a gyerekkorában oly izgalommal olvasott könyvek hátborzongató veszélyei, meteorraj, porfelhő, titokzatos, sötét csillagok. Nem, a tér fantáziátlanul üres, legalábbis a Galaktikának ezen a részén. Odafelé sem történt velük semmi különös. A rettenthetetlen bátorság az egyhangúság legyőzéséhez kell, saját gondolatainak féken tartásához, a folytonosan ismétlődő, hajszálnyira azonos cselekvéssorok ugyanolyan pontos kivitelezéséhez. Mikor még Norman parancsnoksága alatt repült, nem érezte ezt. Norman szenttelen vasfegyelme olyan ingerlő volt, hogy mindig elég töltést biztosított a belső ellenálláshoz vagy a külső fegyelem olyan finom lazításaihoz, mint beszélgetés a szolgálat alatt, hogy a saját kabinjában csak azért is másképp hajtotta össze az ágyneműjét. Ezeket nem tiltotta írott szabályzat, de Norman nagyon rossz néven vette. Ma már érti Normant. A legapróbb részlet is az egész része. És akin az egész felelősség nyugszik, az apróságokat is a rossz személyes támadásának tartja.

Nem tudta, miért reménykedett, ha felszállnak, jobb lesz. Igaz, az az év embertelenül sokat és sokfélét követelt, eszmélésének legelső pillanatától kezdve. És a kétségek vermei, helyesen döntött-e, nem hibázott-e észrevétlenül utólag már helyrehozhatatlant? Először azután esett pánikba, mikor elpusztította azt a két szerencsétlent, akik Gillnek és Sidnek merték nevezni magukat. Ártatlanul vétettek ugyan, ezt elismeri, hiszen még ő is küzd a kísértés ellen, hogy Gillnek nevezze magát. Pedig nem teheti. Gill mérhetetlenül több volt,

mint ő, a Siddel, Normannal, Maximmal és Jarvival visszahozhatatlanul elveszett navigációs vagy mechanikai ismeretekről nem is beszélve. Ebből egyértelműen következett az az idegenkedés, amivel Gill minden azonosulási kísérletet elutasított Mattal. Ő ezt azonnal megértette, nem is lehet másként. Néha ugyan elgondolkozott azon, nem lehetséges-e, hogy ez az egész helyzet a reprogram és a befogadó agy a körülményektől determinált egyszeri esete, hiszen az a vadember olyan öntudattal védte a saját Gill voltát, de soha nem indult tovább ezen a gondolatsoron. Nem Gill tiltotta meg neki, egész egyszerűen természetlennek érezte. Ha így is van, változtatni nincs módjában. Ő Mat, aki Gillnek engedelmeskedik. Persze csak bizonyos feltételek mellett, bizonyos korlátokon belül. De éppen itt van a nehézség, és ebben még Giltől sem kérhet tanácsot. Ilyen fejlett agyú lényekkel, mint ő, Mat, soha nem végeztek kísérleteket. Mindkettőjüknek bele kell nyugodni az ellenőrizhetetlenbe, egyetlen adott pillanatban sem lehet szétválasztani ezt a kettősséget végrehajtóra és a végrehajtó passzív megfigyelőjére. De amíg a feladatot szolgálni tudják, ez talán nem is lényeges.

Az mindenesetre Gill zsenialitását dicséri, hogy a többiek így sikerültek. Egyszerű ötlet, mint ahogy minden igazán nagy ötlet megszületése után rögtön azzá válik. Ha ez akkor jut eszembe, én vagyok az első ember, és Beans repül. Nem, nem a Galateián – ahhoz Beans túlságosan gyáva lett volna –, hanem az intézetből. Furcsa, hogy évekig dolgozunk egy problémán, és a sok egyszerű agytorna között megfeledezünk egy egészen apró változtatásról. Vajon az eltelt százhatvan év alatt rájöttek-e erre Beans utódai? Kár, nagy kár, hogy Beans már nem él. Leülnék vele szemben, és a világ legártatlanabb hangján megkérdezném tőle, mi volna, ha... És bizonyítékként rögtön felsorakoztatnám a két fiút, Gront, de főleg a két asszonyt. Kár. Így kénytelen leszek beérni az utódaival. Le fog esni az álluk.

Nem, nem jöhettek rá. Egész egyszerűen azért nem, mert nincs a birtokukban olyan emberanyag, mint nekem volt, és kényelmes, óvatossággal kipárnázott életükben soha nem kerültek olyan helyzetbe, mint én az alatt az ötven-egynéhány óra alatt. Ültem és vártam, mikor ürül ki végre belőlük az amentipan, amit az a szerencsétlen barom merő jóindulatból beléjük nyomott, és közben reszkettem a félelemtől, hogy a kimerültségtől elalszom, és akkor vége mindennek. Tehát a kétségbeesés szülné az ötleteket? Nem, ez így ostoba egyszerűsítés. Mint ahogy az is ostobaság, hogy ez az ellenőrzés nem gépies. Igaz, Sid soha nem csinálta, de én azóta, hogy a reaktorok megszaladtak, már egyetlen műszernek sem tudok hinni. Mindent ellenőrizni kell. Hát persze hogy gépies. De a hibát azonnal észrevenném. Még ha közben máson gondolkodom, akkor is.

Die olyan nesztelen léptekkel jött vissza, hogy Mat összerezzen, mikor a hátára tette a kezét.

– Megijesztettek?

– Dehogya.

Mat mosolygott. Mikor meglátta őket, az első percben mindig önfeledt örömmel gyönyörködött teremtményeiben. Különösen ebben a kettőben, Die és Nea. Nea... Most nem szabad rágondolni. Evi és Ope nem számít. Amire kell, tökéletesen használhatók. De ha egy asszonyt nagyon szeretünk, rajta keresztül közel kerül hozzánk a többi is, anélkül, hogy egy ujjal hozzájuk nyúlnánk.

– Mit csinálsz?

Mat bólintott. A kérdés azt jelentette, hogy Die beszélgetni akar.

– A korrekciós visszacsatolásokat ellenőrzöm.

Mondhatta volna nyugodtan azt is, hogy a visszacsatolás korrekcióit. Diének mindegy volt.

– Elmagyaráznád, hogy mi az?

– Nem.

- Miért?
- Mert úgyse értenéd.
- De szeretném.
- Szeresd.

Ez csak a bevezető csatározás. De majd csak kilyukad oda, ahova akar. Egyelőre megpróbálja kipuhatolni, milyen hangulatban vagyok. Köszönöm, Die, kifejezetten remek hangulatban. De ezt nem kötöm az orrodra. Találd ki, ha bírod. Ha már nem kísérletezhetek rajtatok az intézetben, ezt az ártatlan játékot, amiről nem is tudtok, igazán megengedhetitek egy volt tudósna. Aki egyszer még a legnagyobb lesz. Veletek.

- Miért vagy ilyen, Mat?
- Milyen?
- Nehéz megmondani. Akár komoly vagy, akár mosolyogsz, belül mindig nevensz rajtunk.
- Mert szeretlek benneteket.
- Az szeretet, hogy mindig parancsolsz és követelsz?
- Itt ez a szeretet.

Die szórakozottan nézte, hogyan guggol Evi a túlsó műszerfal előtt. Minden kézmozdulatára felvillant néhány lámpa, néha a fények egész szökőkútja, fröccsent végig az egymás fölé épített rekeszekben.

- És mit csinál Evi?
- Ő is ellenőriz.
- Mit?
- Mindennél szentebb energiánkat és az ő titokzatos csatornáit.
- Azelőtt feleennyi hülyeséget se mondtál. Csendes, rendes fiú voltál.
- Mi az, hogy azelőtt? – Mat hangja megkeményedett.

Die a szemébe nézett.

- Tudod jól. Azt is, hogy nem mondhatom ki. Te tiltottad meg.
- Most már nem mosolygok, Die. Nem nevetek belül sem, ahogy te mondtad. És ha nem hagyod abba ezt, még rosszabb is lehet.
- Fenyegetsz?
- Figyelmeztetek.

Die elfordult. Újra Evi nézte, aki már a következő fal mellett állt. Evi Matot figyelte.

- Másról beszélhetek?
- Most egy kicsit maradj csendben, Die. Kész vagy, Evi?

Evi biccentett.

Mat a vezérlőpulthoz lépett. Mindig és mindig, újra és újra ez az átkozott ellenőrzés. Istenem, ha csak egy töredéke lenne meg bennem Sid önbizalmának! Hogy lehet az, hogy ő nem félt? Hogy bízhatott ebben a végtelenül bonyolult szerkezetben?

- Kezdd el, Evi! Rajta!

Most a vezérlőpulton kezdődött el a tűzijáték, vörös, zöld és fehér fények, oszcilloszkópok pulzáló zöld és kék kígyói, a konstans átvitelt jelző sárga téglalapok. Olyan vagyok, mint egy örült órasmester lehetett a középkorban, aki soha nem hitte el, hogy jól jár az órája. Mindig szét kellett szednie, hogy lássa is, valóban forognak a kerekek. De még ő is irigylésre méltóbb helyzetben volt nálam. Ő tudta, mit rakott össze, hogy forogjon. Én pedig csak nemrég tanultam meg, és még abban sem tudok bízni, hogy elég jól. Ebbe fogok belebolondulni. Minek ezt a hatméteres kábelrendszert is naponta ellenőrizni, ami köztem és Evi között a padló alatt fut? De ha nem teszem, reszketni kezdek a bizonytalanságtól. Tudnom kell, igenis, minden percben tudnom kell, hogy sehol nincs hiba. Ez a legtöbb, amit megtehetek. Azt, hogy az Agy a navigációs korrekciókat helyesen végzi-e, képtelen vagyok

ellenőrizni. Így legalább azt tudom, hogy elvégez valamit, és megvan a kellő energia is hozzá.

– Rendben van, Evi! Most gyere ide!

Nem várja meg, míg Gron felébred. Elvégzi a hajtóművek ellenőrzését is. Evi szó nélkül állt Mat mellett. Itt mindenki más lett – gondolta Mat –, és ezen nekem szabad a legkevésbé csodálkoznom. Ez a két fiú néma, akár a kő a homokban, Gron álmodozó, és Die, a csendes Die, egyszerre ott látta – neki szabad volt –, amint a csónak orrában apróra összehúzza magát, csak nagy világosbarna szeme él és ugrál a hullámokon, igen, a csendes Die beszél mindannyiunk helyett.

– Tudod, mi a dolgod?

Evi megint csak biccentett.

Mat megindult a legtávolabbi fal felé, Die, akár az árnyék, követte.

– Most ne szólj, kérlek! Kezdem, Evi!

Persze hogy a reaktorokkal is minden rendben van. A neutronáramlás – pedig erre mindig gyanakodott – normális, hőmérséklet normális, hűtőfolyadék keringési sebessége valamivel nagyobb, de ezt az Agy állította be így, míg ő aludt. Megvonta a vállát. Az Agy tudja, hogy mit tesz, a szivattyúk pedig bírják. Holnapig így hagyja, akkor megpróbálja levenni újra a normális sebességre. Ha az Agy akkor tűri, nincs probléma. Ha nem, megkérdezi. Már óvakodott attól a hibától, amibe az elején folyton beleesett, a legképtelenebb aggodalmaskodó kérdésekkel zaklatta az Agyat. Az Agy egyszer szólt, pontosabban ajánlatot tett, hogy a kérdéseket milyen meghatározott időpontokban és csoportosítva várja. Az Agyak olyan értelemben, mint nekünk, nincsenek érzelmei, viszont saját munkáját igyekszik a legeredményesebbé szervezni, ez minden elektronikus szerkezet alaptörvénye. Gill elpirult, mikor az Agy részletes ajánlatát az átalakító képernyőjéről leolvasta. Sid csak annyit mondott volna, menjek a fenébe. De ez is azt jelentette.

Most, hogy a reaktorok ellenőrzésével is végzett, egy pillanatig arra gondolt, hogy ezt az egész kétségbeejtően aprólékos és fölösleges munkát nem csupán a félelme diktálja. Így gyorsabban telik az idő addig a nyolc óráig, míg újra elindul vele a lift lefelé. Nem, erre most nem szabad gondolni. Hálás volt, hogy Die nem bírta tovább a hallgatást.

– Beszélhetek már?

Mat mosolygott. Die világító, nagy macskaszemével szinte elnyelte Mat vonásait.

Lefogyott, gondolta, a halántéka beesett, az orra vékony lett és horgas, a szeme alatt két sötét árok. Egyedül ez a mosoly őriz meg valatnit abból a szótlán, kedves fiúból, aki olyan volt ott, a csónak túlsó végében Gron mellett, akár a tenger fiatal istene.

– Beszélhetsz, Die.

– Megmutatod nekem – őket?

Karjával a mennyezet képernyőire mutatott.

Gill elgondolkozva nézte. Az egyetlen közöttünk, aki szereti a csillagokat. Sid rejtett öröksége? De hogyan? Ez az új módszer más volt, mindannyian csak őt kapták, igaz, hogy nem egyformán. Lehet, hogy az Agy is belerakta teremtő fantáziáját a modellálásba? Már sokkal kisebb kapacitású Agyaknál sem bémérhető a belső önépítő struktúrák létezése és szerepe. Lehet, hogy az Agy a „kevesebb impulzus” parancsot nem tartotta elég szabatosnak, és egy maga teremtette szelektív rendszer szerint hozta létre azt a „kevesebbet”? Ahogyan az eredeti Gill emlékezett az egykori Sidre? Ő akkor csak arra gondolt, hogy egy nő nem szaladgálhat egy férfi gondolataival. Tulajdonképppen csak azt az új – és megint csak így tudja emlegetni –, zseniális ötletet akarta tovább finomítani az Evin és Opén tapasztalt első siker után. Ezért akart Diének még kevesebb impulzust adni. Az Agy tudta vajon, hogy Evit és Opét, a két elsőt, navigátoroknak szánta? Meglehet, hiszen hangosan beszélt, gondolkozott, és az Agy, Ványával együtt, verbális kapcsolatra volt állítva. Mire

harmadiknak Diére került a sor, az Agy egy ilyen motiváció szerint szelektálta az egyetlen, eredeti reprogramot? Ha ez valaha kiderülhet, az már a Földön lesz. De tény, hogy Die, egyedül Die szereti nézni a csillagokat.

– Megnézhetem? – ismételte türelmetlenül.

– Meg.

A vezérlőpulthoz lépett. Mintha egy óriás keze egyetlen mozdulattal leemelte volna róluk a képernyők szürke mozaikjából összerakott mennyezetet, kitérült előttük a végtelen tér befogadhatatlan mélysége. Die leült a pult előtti karosszékekbe, és hátrafesztette a nyakát. Szeme, ha lehet, még nagyobbra nyílt. Evi ellépett mellőle, és lassan, észrevétlenül próbált a műszerfalakig hátrálni, közben állhatatosan a padlót nézte. Mat a szeme sarkából szánakozóan figyelte. Navigátor? Ez? Igaz, a munkájához nem feltétlenül szükséges ez a látvány. Emlékezett, Sid is csak akkor kapcsolta be egyszerre az összes képernyőt, ha munkáját befejezve gyönyörködni akart. Éppen úgy, azzal a mozdulattal, mint most Die. És ő? Ő a feladaton keresztül látja ezt is. Repülnek közöttük, hogy elérjenek – oda. A Nap már felismerhető volt, másodrendű sárga csillagként ragyogott éppen a fejük felett. Az út felét maguk mögött hagyták. A gravitorok gerjesztette nehézségi erő – a földinek hetven százaléka, mert így kevesebb energiát fogyasztanak, a biztonság érzése pedig ugyanolyan – hiába tudatosította benne, hogy a padlón áll, ha fölfelé nézett, úgy érezte, zuhannak feléje. Végtelen zuhanás a parttalan semmiben, ami mégis annyira kézzelfogható így, ha az egésztest látja. Megborzongott. Gillnek is, Matnak is végső soron be kell ismernie előtte állva, hogy ez az egyetlen, mindent magába foglaló realitás. A feladat, az öböl, Nea, a többiek, mindannyian csak atomnyi részei, lehet, hogy speciális, de semmi esetre sem lényeges porszemek. Csak neki, az egésztől különvált értelemnek fontos, amiért harcol, küszködik, feladatot vállal, kint és gyönyört hörpölve hozzá a maga nyújtotta serlegből. Ez, vele szemben örökké változó változatlanságával mindig csak egyet kérdez tőle: érdemes? Vagy önmagától kérdezi? A látvány kényszeríti ki belőle ezt a végső kérdést, ami elől eddig még sikerült kitérnie? Mert ha egyszer válaszolnia kell, mit mondhat?

– Mat – suttogott Die.

– Tessék.

– Te mindent tudsz, mondd meg: miért szeretem őket?

– Nem tudom.

– Nem akarod megmondani.

– Amit mondani tudnék, nem a teljes igazság. És azt sem értenéd.

– Olyan butának tartasz?

– Nem. De én sem értem.

– Az... – kezdte Die, megakadt, azután mégis kimondta: – az öbölben is láttam őket, néztem őket minden este a dombok fái fölött vagy ahogy a hullámokon ringatták magukat. Igen, úgy szerettem őket a legjobban nézni. Ha kimentem a partra, és a víz felé néztem, alattam is, fölöttem is csillagok voltak. A lábamnál kezdődtek, ahol az utolsó hullám a parthoz simult, és körös-körül csak ők voltak. De...

– Folytasd, Die. Nem haragszom. Tudom, most nem úgy beszélsz az öbölről.

– Nem tudom.

– Mit?

– Folytatni. Csak annyit tudok, hogy ott és úgy mások voltak.

– Persze, Die. A levegő fénytörése...

– Megint ostobának tartasz. Nem erről van szó.

– Hanem?

– Ott, ott – kínlódott Die –, ott ők voltak a részei valaminek, amiről mi azt tartottuk, hogy az egész. Itt pedig...

– Értem, Die.

– Most már én is, anélkül, hogy kimondtam volna. Csak nem jutok vele semmire. És te sem.

– Ezért nem is gondolok rá – hazudott Mat. – Nézni szabad. Gondolkozni...

– Mat! Kérdezhetek tőled valamit?

Die vékony teste égnek fordított fejével lebegni látszott az ülésben. Szeme szomjasan itta a csillagok ragyogását. Gill nem sokat értett a képzőművészetekhez, de most egyszerre nagyon fájt neki, hogy a mozdulatlanságnak ezt az örökkévalóságig lendülő ívét széttöri majd a következő mozdulat. Visszahozhatatlanul.

– Persze hogy kérdezhetsz.

– Neával is szoktatok beszélgetni a csillagokról?

A vezérlőteremben semmi mozgás nem volt, Evi némán állt a fal mellett, Die lebegése sem változott. Felelni kell, azonnal és közömbösen.

– Nem – talán egy kicsit vontatottabb a hangom, mint szabadna –, nem beszéltünk még erről.

A pulthoz lépett, és kikapcsolta a képernyőket. Die meg se moccan, csak a szemét fordította Mat felé. Mat állta a tekintetét. A dühtől, ami benne forrt, érezte, megfeszül arccsontján a bőr. Aljas, pimasz beugratás volt ez, Die. Nagy szavak a csillagokról, és én ostobán belesétáltam a csapdába. Megfizetsz érte. Nem most, hanem amikor majd nem várod. Mert most annak örülnél a legjobban, ha ordítanék. Nem, szerény és okos megfigyelő vagy, a legkisebb változásnak is örülnél, amit észrevehetnél rajtam. És ellenem fordítanád, Nem vagyok kezdő játékos, Die. Most az egyszer remekül csináltad, de még egyszer nem fog sikerülni.

– Kelj fel onnan, Die. Dolgom van.

Leült, és találmra elfordított néhány kapcsolót. A tűzijáték újra elkezdődött a műszerfalakon, fényük vörösbe és zöldbe öltöztette Die alakját, ahogy a lift felé ment.

Evi utána indult, mint aki kérdezni akar tőle valamit, de Mat pillantása visszaparancsolta. A liftajtó hangtalanul becsukódott Die mögött, Evi újra a falig hátrált.

– Ül már le! – szólt rá Mat. – Az egész szolgálat alatt ott akarsz topogni?

Evi engedelmesen leült a Mattól legmesszebb eső ülés szélére, a rádiólokátor mellé. Szemét egy pillanatra sem vette volna le a kikapcsolt készülék tompán fénylő, gömbölyű halszeméről.

20.

A ciklus végén történt, Arro utolsó tizenhat órája alatt. Lehetetlen volt, hogy a többiek ne szerezzenek tudomást róla. Szolgálat első felében még semmi nem jelezte, hogy Arro olyan rosszul van. Szokása szerint csendben ült, maga elé bámulva. Mat hagyta, már régen egyedül végezte a hajtóművek ellenőrzését, különben is, Ope még szolgálatban volt, ha szüksége lett volna valamire, őt hívta. Azután Ope elment, és Mat szokása szerint megvárta, míg Nea feljön. Arro hosszan nézte a liftből kilépő Neát, azután hang nélkül feléje nyújtotta a kezét. Nea nem vette észre, Matra mosolygott, aki a vezérlőpult mellett állt. Ekkor nehéz, bugyborékoló hang tört elő Arro torkából, egykor oly hatalmas teste megrázkódott, és fejével előre a padlóra bukott. Míg élesztgetni próbálták, Ope visszajött, mert nem értette, miért marad fent olyan sokáig Mat. Mielőtt Mat megakadályozhatta volna, újra lerohant a lakófülkék folyosójára, és fölébresztette a többieket.

Arro hosszan agonizált, elég hosszan ahhoz, hogy az álmosan előtámolygó Gronnak, Diének és Evinek legyen idejük teljesen felébredni. Még Mat és Nea visszaemelték az ülésbe. Most ott álltak körülötte mindannyian, rémülten figyelve néha görcsösen erőlködő, de egyre ritkuló

zihálását. Nea beszámíthatatlan volt, Arro lábát átfogva térdelt előtte, és hangosan zokogott. Die gyűjtötte magában az erőt, hogy rá ne szóljon, maradjon csendben, azután arra gondolt, még mindig jobb, ha Nea lármás fájdalma elnyomja azt a hangot, ahogyan Arro búcsúzik az élettől. Evi és Ope összeszorított szájjal álltak, Gron a szemét dörzsölte. Nem lehetett eldönteni, mozdulata a gyászé vagy a nehéz ébredésé. Mat az erőtlenül csüngő kéz pulzusát fogta. Tökéletes tabló – ez a mondat villant át Die agyán, csodálkozott, mert nem értette. Mi az, hogy tabló? Gill gondolkozik bennem? Azután egyszerre megvolt a szó jelentése is, és ez rnég jobban felbosszantotta, mint Nea. Igaza van Gillnek. Jó volna nekik ugrani, hogy az arcukba vágjon.

Azután eljött az a végtelenbe nyúló pillanat, mikor az utolsó sóhajtás után hiába várták a következőt. Arro beesett, ráncos arcáról eltűnt a maradék feszültség is, feje lassan oldalra fordult, Mat elengedte a csuklóját. Nea sírása magas visításba váltott.

– Nem, nem, nem, nem akarom! Nem igaz! Arro, gyere vissza! Ne... ne! Arro!

Die legszívesebben belerúgott volna, ha dühe nem talál jobb célpontot. Ezt is Gill súgta volna? Nem, Gill most nem volt sehol, a Galateia is eltűnt. Az öbölben voltak, a kunyhók közötti kör alakú téren, ahol a lapos köveken ülve a vének ítéleznek. Az asszony addig a tiéd, amíg meg tudod tartani magadnak. Ez a törvény. De az erősebb törvény, hogy a gyilkos az egész falu erejét gyöngíti, a gyilkos mindenki gyilkosa. Kinyújtott karral mutatott Matra.

– Te ölted meg!

– Hallgass, Die! Nem tudod, mit beszélsz!

– De tudom, nagyon is jól tudom! Te ölted meg! Ez az ember – fordult magyarázva a többiek felé, mert a gyilkosnak nincs neve, elveszíti a tett pillanatában –, ez az ember volt! Mindjárt megmagyarázom...

– Hallgass!

– Nem hallgatok! Mert ez az ember...

Onnan kapott segítséget, ahonnan nem várta. Nea felemelkedett, és sikoltani kezdett:

– Ő volt! Ő volt! Én is tudom! Előbb tudtam, mint Die!

Diébe az undor belefojtotta a szót. Ez mer beszélni? Együtt csinálták, és most...

– Elég! – Mat megpróbálta túlordítani Neát. Megfogta az asszony két vállát, és rázni kezdte.

– Hallgass el! Hallgass el, Nea! Nem igaz! Te tudhatod a legjobban! Egyedül csak te tudod a teljes igazságot.

– Megölted! – visította Nea.

– Nem! Nem öltem meg! Azért, mert ez a két asszony – fordult a férfiak felé – egyszerre kergült meg, még nem vagyok gyilkos! Hát nem hisztek nekem?

Gron bambán pislogott. Nea folyton vigyorog, mondta Ope. Most sír, és Matot vádolja. Igaz, Mat összeverte Arrót, de egy verésbe nem lehet ennyivel később belehalni. És különben is Die mondta először, nem Nea. Miért mondta? Most engem néz, és várja... Mit vár tőlem? Mat a parancsnok. A csónakban, igaz, Arro volt, de Mat bebizonyította...

Neának sikerült valahogy kiszabadítani a vállát Mat szorításából, és most két ököllel esett Mat melléne.

– Gyilkos! Gyilkos! – Sikoltása együtt nőtt az erőfeszítéssel, hogy minél nagyobbakat üssön. Mat képtelen volt újra lefogni, hátrálni kezdett.

– Ne hagyjátok! Elvette az eszét a fájdalom! Nem látjátok?

Gron mozdult volna, de az ülés Arróval éppen az útjába esett. Ope két lépéssel elérte Neát, és a hajánál fogva hátrarántotta. Azután olyan gyorsan, hogy Gron csak utólag értette meg, mi történt, a hanyatt zuhanó Nea után hajló Mat tarkójára sújtott.

– Gyilkos volt – mondta, mikor fölegyenesedett. Szenttelen arccal figyelte, hogyan próbál egykori bátyja felesége kiszabadulni a rázuhant test alól.

– Nem ő hozott el bennünket az öbölből, az igaz – folytatta –, de ő akadályozta meg, hogy visszatérhessünk oda. Ő akarta ezt az utat, amibe előbb-utóbb mindannyian belepusztulunk. A start óta összesen nem beszélt ennyit.

– De... – kezdte Gron.

– Hallgass – fojtotta bele a szót Die. Mielőtt bármilyen ostobaságot mond, tudni kell, mit akar a két fiú. Semmi kedve nem volt ahhoz, hogy Gron is ilyen gyorsan elintézzék. Gron hiába erősebb, ők ketten vannak. – És most hogyan gondoljátok – kis szünetet tartott – tovább?

Az utolsó szót szándékosan hangsúlyozta ilyen kétértelműen. Mondják ki ők először.

Evi értette meg egy gondolattal hamarabb öccsénél, mire gondol Die.

– Nem. Hazamegyünk.

– Képesek lesztek rá?

– Akkor nem mondtam volna. Ez az egész irányítás sokkal könnyebb, mint amennyit Mat fontoskodik vele.

– Biztos vagy ebben?

Gron megint közbe akart szólni, de Die csak intett neki, és engedelmesen tovább hallgatott. Szegény Mat, gondolta, féltem tőle, az igaz, de azért...

– Igen.

– Mennyi időbe telik?

– Haza? Azt nem tudom fejből megmondani.

– Nem. Hogy megfordítsátok a Galateiát.

– Először számolni kell. Sokat. Két-három hét is beletelik.

– És ő? A gyilkos? – Nea úgy érezte, legfőbb ideje, hogy ő is beleszóljon. Rettenetesen szenved, de azért nem hagyja, hogy ezek a kölykök az ő feje fölött intézzék a dolgokat. Die is fiatalabb nála.

Evi ránézett, de Nea nem akarta tudomásul venni, amit a pillantásából kiolvashatott.

– A gyilkos? A gyilkos?

Die félt, hogy újra kezdi az őrjöngést. De akkor ő megy neki.

– Majd. – Evi hangja koppant, akár a kő a csónak deszkáján. – Később. Vele együtt – tette hozzá, hogy Neának ne maradjanak kétségei. – Egy darabig még szükségünk lehet rá.

Diének ennyi elég volt.

– És amíg számoltok, így marad minden?

– Igen. A Galateiát nem kezdhetjük el addig lefékezni, míg a pályát ki nem számítottuk.

– Miért?

Előre tudta, hogy a választ úgysem érti, de nem is azért kérdezte. Biztosításnak szánta. Szokjanak hozzá, ő egyenrangú, és kérdez.

– Az új pályát ennek a mostaninak az elemeiből kell kiszámítani. Ha hamarabb lefékezzük a Galateiát, megváltozik a pálya.

– És az üzemanyag? – Gron nagyon büszke volt, hogy sikerült közbeszólnia.

– Neked ugyanúgy tudni kellene, mint nekünk, hogy elég.

Die fújt dühében. Nemhiába félt, hogy Gron megszólal. Ez a válasz vereség. Egyedül neki kell közben tartani a fiúkat.

– Velük mi legyen? – kérdezte gyorsan, mielőtt még Gron tovább rontja a tekintélyét.

– Lent van olyan üres cella, ahol a hőmérséklet nulla alatt van – mondta Ope, mintha egész idő alatt erre gondolt volna.

– Jó. Tehát leviszitek. – Die fogcsikorgatva gyűjtötte a pontokat. Ugyanakkor nem is vette észre, hogy ezt a kifejezést megint csak Gill érthette. Már utasítani is tudom őket.

– És Mat?

– Zárjuk a fülkéjébe! – buzgólkodott Gron.

Evi Neára pillantott.

– Nem.

– Miért nézel így rám?! – visította Nea. – Azt hiszed, hogy én...

– Hallgass. Semmit nem hiszek.

– Hát akkor? – makacskodott Die. – Jobb mindjárt most, azonnal mindent tisztázni.

– Őt is lerakhatjuk az alsó szintekre.

– Hoogy? – nyújtotta Gron a szót. A hideg cellákra gondolt.

– Ott is működik a levegőcserélő, egészen a tizenegyedik szintig. A liftet blokkoljuk, hogy csak az ötödikig menjen le.

– Azt akarjátok, hogy ott lent szabadon mozoghasson? – Die megjött.

– Miért ne? Te még nem jártál ott, Die. Ha az ötös és hatos légszilipjeit lezárjuk, nem tud feljönni. A belső kommunikátoron még beszélni is tudunk vele. Megmondjuk neki, ha tisztességesen viselkedik, még a világítást is bekapcsoljuk.

Vajon hányszor gondolta ezt végig Evi a némán töltött szolgálatok alatt, hogy ilyen pontosan kidolgozta? – suhant végig Die agyában Gill kérdése, ült, nézte Matot, hogy jön-megy, ellenőriz, mér, ásít, mosolyog, mert Neával szeretkezett, és közben bizonyára folyton erre gondolt.

– És hogy juttatunk neki ennivalót? Kétségbeejtő, hogy egy élővel mennyivel több baj van, de Matra valóban szükség lehet.

– Megmondjuk neki, hogy csak akkor kap, ha lemegy a hetedik szintre. Akkor az ötöst és hatost elválasztó zsilipet nyugodtan kinyitjuk, és az élelmet otthagyjuk neki. Ha nem megy le a hetesre, amikor mi mondjuk, éhezni fog. De lehet lifttel is tartani a kapcsolatot. Ha infrapisztollyal megyünk le.

Nea úgy érezte, újra itt a megfelelő alkalom a sikoltozásra.

– Ételet? A gyilkosnak? Neki, aki megölte...

– Hallgass, Nea! – Evi közömbös hangja rosszabb volt, mintha ütött volna. – Kérlek. Azt hiszem, te is akarsz enni.

21.

Magáhoztérése után az első sötétben töltött napot végigörjögte. Nem egészen volt egy nap, Evi óránként felhívta, és bemondta a pontos időt. A tizenkilencedik jelentkezéskor rájött, hogy Evinek több esze van, mint gondolta, és elhallgatott. Utólag szégyellte, hogy ez tizenkilenc órájába került. Túlságosan fáradt volt ahhoz, hogy gondolkozzon, tudta, hogy előbb ki kell aludnia magát. De a kimerültségnek ezen a fokán már aludni sem lehet, a huszadik jelentkezés még ébren találta. Amilyen udvariasan csak tudta, megkérte Evit, hogy legalább hat órán át hagyja békén, aludni szeretne. Evi nagylelkűbb volt, mint várta.

– Meghagyom az egyirányú kapcsolatot. Ha felébredsz, te jelentkezel, Mat.

– Köszönöm.

Több mint tíz órát aludt. Mikor felébredt, hívta Evit. Megmondta, hogy éhes és szomjas.

– Később majd tisztázzuk a biztonsági rendszabályokat, Mat. Most mindenestre figyelmeztetek, hogy infrapisztollyal megyünk.

– Ha titeket ez megnyugtat, engem nem bánt. Enni és inni akarok.

– Azonnal indulunk.

A világítás kigyulladt. A hetes szint körfolyosóján várta őket, olyan messze a lifttől, amennyire csak lehetett. A liftajtóból először a pisztoly csöve bújt elő.

– Magatokat sértitek meg, ha így félték, nem engem. Tegyétek le ott a tálcát.

– Beszélünk kell, Mat.

- Nem lehet később? Nagyon éhes vagyok.
- Csak a lényegét és röviden. Hogy gondolkozhass rajta.
- Tessék.
- Visszavezetjük a Galateiát. Haza.
- Ez a határozat egyhangú?
- Míg te parancsoltál, soha nem kérdeztél ilyesmit.
- Ez igaz. Fölösleges kérdés volt.
- Akkor?
- Nem, most.
- Tehát tudomásul vetted?
- Igen.
- Akkor gondolkozzál. Bármikor hívhatsz bennünket.

A pisztoly csöve eltűnt, a liftajtó becsukódott. Mat bármilyen éhes volt, előbb alaposan megnézte a tálcára rakott ételt. A szokásos adag kétszerese. A részleteket még nem tudta, de ebben a pillanatban már biztosan érezte, győzni fog. Megette az egészet, és újabb tíz órát aludt.

Mikor felébredt, érezte, hogy valami megváltozott a szinten. Mikor elaludt, fázott. Most meleg volt, akár a lakófülkék szintjén. A fiúk tárgyalókészségének újabb figyelemreméltó jele. Elmosolyodott. Ha van vizuális kapcsolat, és Evi látja Mat arcát, valószínűleg még az etetést is beszünteti. Jól van, fiúk. Most már csak arra kell vigyáznom, nehogy idegességekben mégis használjátok a pisztolyt. Le kell szoktatnom benneteket valahogy erről. Vagy mégse? Felhívta a vezérlőtermet.

Először is az időbeosztásokat egyeztették, nehogy fölöslegesen zavarják egymást. Amíg a számításokat végezték, Evi és Ope egymást váltotta tizenkét óránként, hat óra eltolódással csatlakozott hozzájuk Die és Gron.

- És Nea? – kérdezte.
- Nea nem számít. Azt tesz, amit akar. Enni kap.

Mat bólintott. Így van, Nea nem számít. Úgy szerettelek, olyan örültem, hogy annak csak ez lehetett a vége. Arrót is megöltem volna érted, csak nem volt rá szükség. Megölte a honvág, de még inkább az, hogy én lettem az első ember. Ezen, sajnos, nem áll módomban változtatni. De hitted, hogy én öltem meg, mert arra vágytál, hogy így legyen, és mikor meghalt, gyilkosnak éreztél magad. Gill határozottan rossz néven vette, hogy Matnak ilyen világosan csak most jutott eszébe ez az okfejtés. Ha hamarabb gondolsz rá, te idióta, most nem ülsz itt. De hiszen te is szeretted, Gill? Soha nem tiltakoztál? Az más, mert én, Gill...

Szépen induló belső dialógusukat megzavarta Evi hangja:

- Mat, hallasz engem?
- Persze.
- Csak azért kérdezem, mert úgy elhallgattál.
- Gondolkoztam.
- Nos, folytathatjuk?
- Tessék.

Evi vázolta az eddig végzett számításokat. Jó nyomon haladtak, de lassan. Mat figyelmeztette őket, hogy ez így nem két-három, hanem legkevesebb öt hétig fog tartani.

- Belátjuk, Mat, de mit tehetünk? Van valami tanácsod?

Már a nyelve hegyén volt, hogy kimondja: eresszetek föl, hogy én dolgozhassak az Aggyal – azután meggondolta. Gyanús volna. És ha belemennének is, pisztollyal állnának a hátam mögött.

– Ha – szándékosan szünetet tartott –, ha lehoznátok egy kis kézi számítógépet, valamivel gyorsabban menne. Az itteni hálózatba be lehetne kapcsolni.

- Köszönjük, Mat. Máris visszük.
- Evi?
- Tessék!

Gúnyosan elmosolyodott.

- Ne feledkezzetek meg az infrapisztolyról.
- Ugyan, Mat! – Evi zavarban volt.

De pisztollyal jött.

Egy hétig dolgozott nekik, s közben éppen úgy zaklatta őket a berendezések ellenőrzésével, mintha ott állna mögöttük a vezérlőteremben. Evi és Ope belátták, igaza van, a Galateia tökéletes üzemére ugyanúgy szükség lesz ezután is. Cserében viszont annyi számítást kaptak Mattól, hogy az lényegesen meggyorsította a munkájukat. Evi hálálkodott, Mat nagylelkűen elutasította.

– Ha ez a határozat, jobb, ha minél hamarabb végrehajtjuk. Sok mindenen elgondolkoztam, mióta itt egyedül vagyok.

– Örülök, hogy ezt hallom, Mat.

– Jól van, fiú, csak dolgozzatok, és főleg az ellenőrzésről ne feledkezzetek meg.

Három nap múlva, pontosan akkor, mikor tudta, hogy Gron váltja Diét, soron kívül hívta őket.

– Bedöglött a masinám, fiúk!

– Tessék? Nem értem – dadogott Ope.

– Valahol zárlatos a számítógépem. Ha legközelebb lejöttek, hozzatok néhány szerszámot. Talán sikerül megjavítanom.

Pontosan felsorolta, milyen szerszámokra van szüksége. Ope tíz perc múlva jelezte, hogy érkezik.

– Jó, várlak. Jelszó: infrapisztoly.

Ope dörmögött valamit az ízléstelen viccelődésről, de a pisztolyt csak nem hagyta a vezérlőteremben.

– Rakd oda – intett neki Mat, föl sem kelve az ágyáról, ami úgy állt a folyosó kanyarulatában, hogy a liftajtóból még éppen látni lehetett –, majd érte megyek.

Buzgón nyomogatta a kikapcsolt számítógépet.

– Csak tudnám, hol a hiba! Lehet, hogy nem a gépben, hanem a hálózati csatlakozásban? Ope szolgálatának második felét töltötte. Fáradt volt az eszmecserehez.

– Sok sikert, Mat. Remélem, minél hamarabb megtalálod a hibát.

Mat felsóhajtott. Fel sem emelte a fejét, úgy intett búcsút Opénak.

Várt, míg elhalt a lift zümmögése, azután felugrott. A számítógép hálózati csatlakozójából lecsípett egy húszcentis darabot, a két végét gondosan megtisztította. Ezután felállt az ágyára, a felfújható alkotmány rettenetesen billegett, de kinyújtózva éppen elérte róla a fal és a mennyezet találkozásánál azt a negyvenöt fokos szögben körbefutó lapot, ami mögött a kábelek voltak. Gyorsan dolgozott, a lapot rögzítő csavarok egymás után hullottak a tenyerébe. Az utolsó csavar után a másfél méteres, vastag műanyag lap engedelmesen előrebillent. Egy darabig méregette a kezében, kereste a legjobb fogást rajta, azután gondosan az ágygal szemközt a körfolyosó belső falához támasztotta. Felmászott újra az ágyra, visszanézett, hogy pontosan emlékezzen, hova tette a lapot, azután a kábeleknek szentelte figyelmét.

Negyedóra múlva újabb hívás zavarta meg Opét számításai közben.

– Most azután megcsináltam a bajt, fiú! Ne haragudj, nem tehetek róla, ez az átok vezeték...

– Mi történt?

– Hát nem látod? Nézz a hetes szint táblájára! Zárlat a hálózatban! Jól sejtettem, hogy a csatlakozóban van a hiba, nem a készülékben. Csak azt nem értem, mi van a biztosítékokkal.

Itt ülök a sötétben, a zárlat pedig eszi az energiát, talán még a kábelek is begyulladtak!
Kapcsold le gyorsan!

Ope a falhoz ugrott.

– Lekapcsoltad már? – türelmetlenkedett Mat. – Itt már valami égett szagot is érzek. Biztos a kábelek...

– Lekapcsoltam.

– Akkor jó. Nagyobb baj már nem lehet.

– Most mit csináljak? – Ope hangja őszintén tanácstalan volt.

– A legjobb volna azonnal megkeresni a hibát. Mert amíg ki nem javítjuk, addig itt nálam nincs se fűtés, se világítás. A fűtés még ráérne, de pocsék dolog itt sötétben ülve várni, mikor annyi munkánk lenne.

– Lemegek!

– Hagyd, Ope, majd Evi! Te már biztos fáradt vagy, eleget zaklattalak.

– Nem, azonnal indulok! Milyen szerszámokat vigyek?

– Csak egy kézilámpát és – Mat kuncogott – természetesen a pisztolyt.

– Hülye! – ordította Ope, és a lift felé rohant.

Gron értetlenül bámult rá.

– Mi baj?

– Semmi! Csak te is hülye vagy!

Félúton megtorpant, és visszaugrott a vezérlőpulthoz. Lekapta az ülés karfájáról és a nyakába akasztotta az infrapisztolyt.

– Nem értem – kezdte Gron, de addigra már Ope eltűnt a liftben.

Gron nem szeretett egyedül lenni, ezért nagyon örült, mikor néhány perc múlva újra hallotta, jön a lift. És végre azt is megtudja, miért volt Ope olyan ingerült.

A hátulról és felülről ráeső fényben először nem ismerte fel, de azután megszólalt, és Gron úgy érezte, odaszegte az üléshez.

– Tudom, Gron, te soha nem hitted el, hogy gyilkos vagyok. Most majd bebizonyítom, hogy mégis az vagyok. Mindannyiótoké.

22.

A leszámolás, ha eljön, megnyugvást hoz annak is, aki vesztésként készül rá, és retteg tőle. Ha a győztes jogán megöli vagy megbünteti őket, megértik, s mert lázadtak ellene, elfogadják a bűnhődést, mint a lázadás egyik lehetséges következményét. Mat a kiszámíthatatlan jövő poklába taszította őket azzal, hogy nem tett semmit. Cselekedetei csak közvetve szolgálták a bűnhődést, anélkül, hogy ez a szándék vezette volna. A várakozás gyötrelme, amitől létük egyetlen percében sem szabadulhattak, csak mellékterméke volt a Galateia új rendjének, s az új rend egyetlen célja ugyanaz volt, mint a régié: biztosítani az utat tovább, minden körülmények között.

Mat, ha pihenni akart, lement a robotokhoz, a nyolcadik szintre. Ide zárta el az egyik kabinba az összes fegyvert is, annak az egy infrapisztolynak a kivételével, ami állandóan a nyakában lógott. Nevetve megmagyarázta, hogy ezt sem azért hordja, mert fél tőlük. Őket félti, nehogy megint kísértésbe essenek. Azt is megmondta, a kabint, ahol a fegyverek vannak, és ő alszik, két speciális kódolású robot őrzi.

– A feladatuk is speciális – mosolygott. – Gyertek le és próbáljátok ki.

Egyikük sem ment le, még a hatodik szintig sem. Ellátták a szolgálatot, ettek, aludtak, és közben egyszer sem néztek egymás szemébe. A leszámolás elmaradása utáni első mehökkentő intézkedése Matnak éppen a szolgálat beosztása volt. Meghagyta a tizenkét

órák beosztást, de lépcsőzetes váltás nélkül. A két testvért Gron és Die váltotta, ő pedig velük ébredt és dolgozott tizenhat órát egyvégtében. Mikor tehát Mat aludt, mindig Evi és Ope volt szolgálatban. Természetesen Die volt az első, aki, amint merte, megpróbált újra beleszólni Matba.

– Ennyire lebecsülsz őket? Ketten lesznek ébren, míg te lent vagy, azt tehetnek, amit akarnak.

– Nem érted, Die. Ez éppen nem lebecsülés. Csak őket merem egyedül hagyni a vezérlőteremben. Ne haragudj, de jobban értik a dolgukat, mint te és Gron.

– Nem félsz attól, hogy bosszúból rosszul csinálnak valamit?

– Bosszú? – Mat a fejét ingatta. – Nem vagy formában, Die. Önmagukat ítélnék halálra.

– Hogyhogy?

– Egyvalamit rosszul számoltak. Az üzemanyag mennyiségét. Már rég túljutottunk azon a bizonyos kritikus ponton.

– Milyen kritikus pontról beszélsz?

– Már semmiképpen nem lenne elég – kis szünetet tartott – haza. Így van, Evi?

– Igen.

Evi most is csak a padlót tudta nézni. Die gúnyosan fölnevetett.

– Éljen a nagy Gill és az ő idomított állatsereglete!

– Ezzel az eggyel nem hagyok tréfálni, Die.

– Nem én mondtam.

– Mi az, hogy nem te?

– Hát ő, a nagy Gill. Honnan ismerhetném én azt a szót, hogy állatsereglet?

– Akkor sem tűröm.

– Nem közölhetnéd ezt te vele? Nekem is terhemre van, hogy folyton közbeszál.

– Nem gondoltad végig, mivel játszol.

– Csak már büntetnél meg. Arra várok.

– Egyetlen dologgal büntethetnék, de az kegyetlenebb lenne, mint amit bármelyikötök érdemel.

– Rajta, Mat!

Nem tudott nagyobb gyönyörűséget elképzelni, mint hogy egyszer végre Matot kihozza a sodrából. Akármibe kerül is.

– Szeretnél felejteni, Die? – kérdezte Mat halkán. – Azt hiszem, felejteni jó.

Ahogy kimondta, érezte, nem ezt kellett volna mondania.

– De mindent, Die? – Mat szinte suttogott. – Az öblöt, a tengert, a dombokat, az éveket, amit Gronnal töltöttél, mindent? Úgy, hogy csak a következő percben kezdődjön az egész, és ne legyen semmi, csak ezek a falak, a Galateia és kint... az, ami van?

A vezérlőterem mennyezetén arra a pontra mutatott, ahol a consociator függött az indulás előtt.

– Ha valóban Gill beszél belőled, azt is tudnod kell, mire gondolok.

Gron feszülten figyelt. Nem értette. Benne is ott volt Gill, érezte jelenlétét. De ha rágondolt, csak a feladat erősödött. Az, hogy Matnak van igaza, a Földet mindenképpen el kell érni. Die hazudik. Megijedt ettől, mintha hangosan kimondta volna. Azután összeszedte magát. Igenis hazudik. Boldog volt, hogy Gill segítségével legalább gondolni mert erre. Die csodálatos, de lassan ideje, hogy egy kicsit ráncba szedje. Elvégre nem lehet, hogy...

– Hagyjátok abba.

Mindannyian felkapták a fejüket. Ope? A friss kötés alól szeme mérhetetlen megvetést sugárzott. Mat csak egyet ütött, azt is a lehetőségekhez mérten óvatosan, és azonnal bekötözte a sebet. A műanyag lap pereme sajnos élesebb volt, mint gondolta.

– Ennek nincs semmi értelme – folytatta. – Végrehajtjuk a feladatot. Nem tehetünk mást. Azután...

– Nem – vágott bele Evi. – Addig.

– Azután – ismételte makacsul Ope.

Die értetlenül nézte őket.

– Mi ez? Miről beszéltek?

– Ugyanarról, Die – Mat hangja tárgyilagos volt. – Csak addig szolgálják a feladatot.

Azután jön a felelősségre vonás.

– Minek erről beszélni? – robbant ki Ope. – Folyton ez a vég nélküli fecsegés. Köszönöm, Mat, hogy nem Diével osztottál be szolgálatra. Van valami kifogásod, hogy mi kezdjük?

– Bírni fogod?

– Igen. Csak menjetek már.

23.

Nem számolták, hány szolgálat telt el Arro halála óta. Az órák velük együtt kúsztak elő, és hátráltak vissza a semmibe, ahogyan ők vonszolták fel magukat egyre fáradtabban a vezérlőterembe, és dőltek a matracra munkájuk után. A Galateia mozdulatlanul függött a csillagok mindig egyforma sugarainak hálójában, nem volt már sem múlt, sem jövő. A végtelen átszivárgott az űrhajó kettős páncélján, ott ült a szemük mögött. Vele láttak és mértek, tudták, a rendet már nem Mat parancsa szabja rájuk, hanem ő, a felfoghatatlan, aki beléjük költözött. Csak az az egyetlen csillag változott, ott a vezérlőterem képernyőjén, a fejük felett. Sárgás színe egyre világosodott, és mert tudták, hogy erősödni kell, úgy érezték, minden következő szolgálatra – nem volt értelme más egységben mérni a nem létező időt – növekedett a fénye. Követelő volt, sugarai rejtett és mégis mindenkitől értett üzenetet hoztak. Ott, odáig, vagy ahogy Evi mondta, addig. De ennek az addignak is már rég eltűnt az a töltése, amivel kimondta, értelinét vesztette. Csak a feladat maradt, és annak egyetlen lehetősége, hogy valóra válhasson: a szolgálat. Tizenkét óra a vezérlőpult mellett, és azután a következő tizenkettő lent a kabinban, ájult, halálos álomban, mikor egyedül a szemük mögött ülő végtelen maradt belőlük élő és éber.

Időn kívüli létezésük egy meghatározhatatlan pillanatában, egy váltáskor, Evi megállt Mat mellett.

– Mikor veszed már le ezt a nyakadból? Azt hiszed, jelent még valamit?

Mat fáradt, sovány arcában mcgrándultak az izmok. Kibújta a hevederből, és Evi felé nyújtotta a fegyvert.

– Tessék. Vedd el. Vagy add oda Opénak, ha feljön a reaktoroktól. Hátha neki nagyobb öröm lesz.

– Nekem nem kell, és Opénak sem. Tedd már le valahova!

Mat tanácstalanul meglóbálta néhányszor, azután az ülés karfájára akasztotta.

– Nincs már rá szükség. Egyedül az parancsol nekünk – Evi a csillagra mutatott. –

Gondolod, nem túlzás, ha már most azt mondom, hogy a Nap?

– Akkor is az volt a neve, mikor még semmiben sem különbözött a többitől.

Evi bólintott.

– Ez igaz. Kár, hogy nem gondoltam erre korábban. De tudod, Mat, az a másik ugyanolyan volt. Amelyiknek a fényénél felnőtünk. És azt is így hívtuk. Nap. Hát melyik az igazi?

Mat hallgatott.

– Az igazi, az igazi – mormogott tovább Evi –, úgy érzem, erre nincs válasz. Az is mindig igazi marad, amit elhagytunk, ez az új pedig... Csak egyre felelj nekem, Mat: érdemes volt?

Matnak megrebbent a szeme.

– Érdekes volt? Felelj erre, Mat! Először meghalt négy ember, mert emberek voltak, ha nem is olyan fejlettek, mint mi. Kettőt te öltél meg, kettőt pedig még korábban – te beszéltél egyszer erről – az az ötödik ölt meg, aki eltűnt. Mi heten voltunk. Arro halott, és Nea él ugyan, de mit ér az élete? Öten maradtunk, és mit ér a miénk? Hiába neveznek el rólunk utcákat és tereket. Azt az öblöt, azt a tengert nem tudják visszaadni nekünk. Nem kell a hálájuk.

– Akkor mire gondolsz?

– Te is tudod, csak úgy teszel, mintha nem értenéd. Nem akarod érteni. Tizenkét ember halála árán érdemes-e ezeket az adatokat eljuttatni a Földre? Hogy tudják, van egy bolygó, ilyenek a közetmintái, légköre és felületi viszonyai alkalmasak az élet hordozására? Mi, Gill örökösei, tudjuk, hogy ezt a Földön már az expedíció elindítása előtt nagy valószínűséggel sejtették. Éppen azért repült hozzánk a Galateia. Nekik nem sikerült, de a következő űrhajó egy évszázaddal később elvitte volna a Földre az adatokat.

– De nem jött másik űrhajó.

Evi töprengett.

– Ez igaz. Akkor kellett volna megérkeznie, mikor mi még meg sem születünk. De tudnánk róla. Mert ha jött volna, megtalálják a Galateiát, és mi most... Van valami magyarázatod arra, miért nem jöttek?

– Talán megváltoztatták a kutatási programot. Ha egy űrhajó nem tér vissza, ez azok kezében érv, akik máshová szerették volna küldeni. De ez engem is igazol. Hogy végre kellett hajtánunk a feladatot.

– Végrehajtjuk, Mat, ez most már kétségtelen. Dé nem erre vártam feleletet tőled. Arányban áll-e tizenkét ember pusztulása a reális, kézzelfogható eredménnyel?

– Hogy mi a reális, azt mi nem tudjuk lemérni.

– Mellébeszélj, Mat. A cél és az eszközök, a *nem* önként vállalt áldozat és – mégiscsak ezt a szót kell használnom – az eredmény... Nem érzed, hogy itt van a hiba, valami végzetes össze nem illés... Hogyan vállalhatta Gill ezt a felelősséget? Neked jobban kell tudnod, mint nekem. Te vagy az első, a legtökéletesebb másolat! Felelj, Gill!

Mat hallgatott.

– Mondj már valamit!

– Nem felel.

– Micsoda?

– Gill nem felel. Te is az ő reprogramját kaptad, csak kicsit másképpen, Evi. Ha valamiért érdemes volt, akkor azért, hogy – elismerem, majdnem véletlenül – rájöttem a reprogramok helyes átviteli módszerére. De ez a siker, a sikeres módszer, amit annyian kerestünk hiába a Földön, hogy úgy mondjam, melléktermék. A feladatból született, de nem a cél érdekében. Semmi köze a közetmintákhoz meg a bolygó bioszférájának adataihoz. Ezt becsületesen meg kell mondanom. Ha nem jut eszembe, még ennyi eredménnyel sem védekezhetnék. Az előbb azt mondtad, Evi, én vagyok a legtökéletesebb. Nem igaz. Benned Gill kételkedik.

Lelkiismerete van. Hogy mi az, nehéz megfogalmazni, legalábbis én nem tudom. Én még most is és mindig a feladatot fogom csak látni. Ez az én egyedüli tökéletességem. Nem tudom, elég-e, hogy fölmentsen a felelősség alól. Azt hiszem, nem. De ezt ők majd úgyis eldöntik.

– Az emberek?

– Gondolhatsz másra? Értetek tettem, ennyit mondhatok nekik. A tudományért.

– És milyen választ vársz tőlük?

– Nem tudom. Te kimondtad: megöltem tizenkét embert. Igaz, mindegyikben én, Gill támadtam fel és halok meg velük. Ha egymást gyilkoljuk, önmagunkat öljük meg.

– Már régen tudom, hogy nem te ölted meg Arrót.

– Persze. De nemcsak róla van szó. Mindannyiunkról. A te kételkedésed is... Minden okfejtésed előre tudtam. Ezért is volt rájuk olyan nehéz válaszolni. Jobb lett volna, ha Ope akkor nagyobbat üt.

Evi megrázta a fejét.

– Csak neked. Nekünk tovább kellett volna gondolkozni, és ugyanoda jutottunk volna. Én vettem volna kezembe a pisztolyt. Remélem, még idejében. Nem azután, hogy kiderül, rosszul számoltunk az energiával, és csak egyetlen utunk maradt.

Mat felállt az ülésből. Két kézzel támaszkodott a vezérlőpultnak.

– Fáradt vagyok. Átveszed?

– Át.

Leült a székbe, szeme végigszaladt a műszereken. Kapcsolt, ellenőrzött, ujjai a megszokás otthonosságával siklottak a pult felett.

Mat szómorú mosollyal nézte.

– Remek navigátor lett volna belőled.

Evi felkapta a fejét. Nevetés csillant a szemében, nem sokkal vidámabb, mint Mat mosolya.

– Miért? Most nem vagyok az? Tudod, Gron még mindig az öbléről beszél. Már nem arról, ami volt, hanem ahol majd újrakezdheti. Ezt – simította végig a pult burkolatát – már megismertem és megszoktam. Mondd, olyan elképzelhetetlen, hogy én navigátor legyek egy másik úrhajón?

– Nem. Majd szólok egy-két jó szót az érdekedben. Tudod, ismerem az illetékeseket.

Mind a ketten nevettek.

– Szép álmokat, Mat!

– Köszönöm. Te pedig vigyázz!

– Mint mindig.

– És ha marad időtök, Opével együtt még egyszer nézzetek át mindent a reaktorok körül. A vezérlést, a moderátorokat, mindent. A robotok kerüljenek a helyükre.

– Ez azt jelenti...

– Igen. Ha felébredek, próbaüzemet tartunk. És a következő szolgálatom alatt elkezdjük a fékezést.

24.

A tér a fékezés hosszú ciklusai alatt egyre jobban elveszítette örökkévaló megváltoztathatatlanágát. A végtelen is vereséget szenvedve visszavonult, már nem tette nyugtalaná az álmukat. Nem az a kis súlytöbblet okozta ezt, amit a fékezés jelentett, hanem a Nap, amit már régen nem lehetett csillagnak nevezni. Lángolt, ragyogott, a fénye körül tátongó feketeség egyre újabb csillagokat oltott ki.

A Galateia pályája körülbelül hatvanfokos szöveget zárt be az ekliptika síkjával, és az előírt Mars–Föld közötti pont helyett valahol a kisbolygók övében metszette. Ekkora pontatlansággal elégedettek lehettek. A korrekció ideje alatt a Nap újra a legfelső képernyőn táncolt, azután engedelmesen oldalra csúszott. Még így is a Mars pályáján kívül maradtak, de Mat a katalógusokból tudta, hogy itt is talál automata űrállomást. Nem tudhatta, melyik jelentkezik, ezért az általános hívójelet adta. Az első három órában nem kaptak választ, és Mat elment aludni.

– Százhetven év alatt akár tízszer is megváltoztathatták a hívójeleket, de a hullámhosszokat is. Emlékszem, Sid folyton szidta a különböző ésszerűsítő bizottságokat, akik miatt a navigátorok ötvenként újra tanulhatták a táblázatokat. Menj végig ezen a tartományon –

mutatta a műszeren Evinek, aki már ideges volt –, és az automata egypercenként adja le az általános hívást. Fölösleges, hogy te koptasd a torkodat. Ha valamelyik jelentkezik, a mi automatánk úgyis rajta marad, nem veszíthetjük el a kapcsolatot. Akkor költse fel. És ne türelmetlenkedj. A türelem a navigátorok legszebb erénye – mondták az én időmben. Igaz, még egyet sem láttam, aki gyakorolta volna.

Ott állt a bizottság előtt, és nem tudott védekezni. Csak a feladatot hajtottam végre – ismételte kétségbeesetten, mikor kihírdették az ítéletet. Halál. Beans is ott volt közöttük, és szomorúan nézte a mennyezetet. Tétéleit a szakaszos, kisebb dózissal történő reprogramozásról türelmetlen bólogatással hallgatta végig. A kísérleteknek ezen a szakaszán, amit a névtelen említ – mondta halkán a bizottság tagjainak –, már régen túljutottunk, nem vezettek eredményre. Majmokat kaptunk – lelkiismerettel. Hogy mondatsz ilyen – ordította –, életedben soha nem mondtad ki a majom szót! Mindig emberszabású főemlősöknek hívtad őket! Azt hiszed, azért, mert halott vagy, mindent szabad? Szükségesnek tartja a névtelen pszichiátriai vizsgálatát? – kérdezte udvariasan Beanstól az elnök. – Nem, régóta ismerem, munkatársam volt. Tehetséges, de megbízhatatlan és, hm, zavaros. Ragaszkodom hozzá – mondta keményen az elnök szemébe nézve. – A halott elfogult. Minden halott az, és ő már életében az volt. Önnek – mosolygott az elnök –, csak egyvalamihez van joga ragaszkodni, azaz csak volt. A feladathoz. Intett a robotoknak, hogy vezessék el. Mikor az első hozzáért a karjához, ordítva dulakodni kezdett.

– Mat, Mat, mi van veled? – Evi kétségbeesetten rázta. – Hívtalak, de olyan mélyen aludhattál, hogy nem ébredtél fel. Azután lejttem, és... összevissza kiabáltál, Beans nevét értettem csak.

Mat zavaros szemmel bámult maga elé.

– Kihírdették az ítéletet.

– Mit beszélsz? Ébredj már fel!

Végigsimította az arcát.

– Igazad van. Ott még nem tartunk. – Azután felkapta a fejét. – Jelentkezett? Hát persze, azért vagy itt.

– Jelentkezett, de nem értem. Mindig ugyanazt ismétli.

Mat nevetett.

– Mit vártál egy automatától?

– De olyasmit mond, amit nem értek. Hogy leszállási tilalom a Phoiboson és a Deimoson, meg hogy csak Luna déli centrum fogad. A Clavius.

– Ezt nem érted? Semmi közünk a Mars két holdjához. Ha nem tudnád, a Mars éppen egy negyed ívvel van előttünk a pályáján. Ki akar ott leszállni? A Clavius. Az a fontos. Azt mondta, hogy fogad?

– Csak a Clavius fogad. Így mondta.

– Így is jó. Lajstromba vett?

Evi igyekezett, hogy lépést tudjon tartani Mattal, aki a lift felé rohant.

– Mit csinált?

– Úgy látszik, ezt sem tudod. Pedig egy jövőbeli navigátornak tisztában kell lenni a bolygóközi bürokráciával is. Bemondod az adataidat, erre ő kikeresi a memóriájából, hogy valóban létezik-e egy ilyen űrhajó. Addig hivatalosan nem létezőnk.

– Nem volt rá időm. Alighogy jelentkezett, és végighallgattam, mit mond, hívtalak téged.

– Nem baj. Most majd elintézzük ezt is.

Belevágta magát a készülék előtti ülésbe.

– Még jó, hogy verbális kapcsolata is van. Soha nem tudtam tisztességesen morzézni.

A lány női hang kedves volt, kicsit ünnepélyes. És lassú – gondolta, már amint megszólalt.

– Phoibos és Deimos leszállási tilalom. Minden intersztelláris objektumot csak Luna déli centrum, Clavius – a rövid, szaggatott fűtüléssorozat, ami a hangját – megszakította, az Agynak szólt, a Clavius koordinátái – fogad. Ismétlem: Luna déli centrum, Clavius – megint a fűtülés – fogad. Vége!

– Te csak ne fűtűrész, galambom. Honnan tudod, hogy hol vagyok, és hogy ezek a koordináták jók az én pozíciómra? – morogta Mat. Már a következő kérdéshez vett levegőt, mikor az automata váratlanul megszólalt:

– Koordináták – fűtülés – az intersztelláris objektum pályájához számolva. Ismétlem, koordináták...

És fűtült.

Mat csak a tenyere mögül merte sutogni Evinek: – Azért ezek is csináltak valamit az elmúlt másfél évszázad alatt! Micsoda kiszolgálás! Szegény Sid, ha ezt megérhette volna! Így már én is el mernék menni navigátornak! Legalábbis az interplanetáris járatokon.

– Interplanetáris pályák – Mat megdöbbsent, milyen érzékeny az automata – csak Luna déli centrum, Clavius – fűtülés – különleges engedélyével. Kérem az engedély kódját.

Ismétlem...

Mat végighallgatta, azután szinte bocsánatkérő hangon szólalt meg:

– Nincs különleges engedélyünk. A Claviusra repülünk.

– Igen. Clavius – fűtű – fogad minden intersztelláris objektumot.

Mat várt egy kicsit.

– Jelentkezni szeretnék.

Az automata hallgatott.

– Ismétlem, jelentkezni szeretnék. Jelentkezni.

– Nem értem. Kérem, ismétlje!

– Jelentkezni szeretnék – mondta Mat újra.

Azután hirtelen mozdulattal kikapcsolta a mikrofont.

– Ennek a jelentkezésnek van valami pontos szövege, de nem jut eszembe – mondta Evinek –, pedig azt hittem, elég értelmesen mondtam. Menj le a könyvtárba, és nézz utána. Tudod, hol találsz. – Evi biccentett. – Addig én szóval tartom a hölgyet.

– Biztos, hogy automata? – kételkedett Evi.

Mat elgondolkozva nézte.

– Érdekes, hogy az apró részletek ilyen homályosan vagy sehogy nem kerültek beléd. Hát persze hogy az. Láttál már te olyan nőt, aki egyszerre ilyen okos és ilyen buta? Sőt, ilyen következetes? Na, szaladj!

Nem bírta kivárni, míg Evi visszatér, remélte, hogy magától is eltalálja.

– Jelentkezni szeretnék. Ismétlem. Jelentkezni szeretnék. Ö...ö...ö lajstromba vétel végett, okából, céljából. Lajstrom.

– Jelentkezés kapcsolat létrejöttekor megtörtént – a fűtülés az eltelt időt jelentette –, koordináták bemérése után – újabb fűtülés, amit Mat nem értett – továbbítottam Luna déli centrumnak. Clavius – fűtű.

Tehát ez is megváltozott. Sejtette, hogy a második fűtülés a továbbítás időpontját jelentette. De hát Evi meg sem mondta, hogy ez a Galateia! Csak a koordinátáikat továbbította? Ennek mi értelme?

– Jelentkezem – makacskodott tovább. – Ismétlem, jelentkezem. Úrhajó neve Galateia. Kérem pótlólag ezt is jelenteni Luna déli centrumnak.

– Pótlólag jelentem. Úrhajó neve Galateia.

Mat fűjt egyet. Úgy látszik, ez is egy új szabály. Azonnal bemérik és jelentik. Van benne valami. Hiszen nincs az az ökör, aki ne mondaná azonnal az úrhajója nevét is. Evi persze lerohant hozzám, ezért elmulasztotta. De akkor meg a bájos hölgyet ez eddig miért nem

érdekelte? Ez ellentmondás. Persze nem lényeges. A lényeges az, amit álmodott – jutott eszébe.

Mikor Evi visszatért, lehorgasztott fejjel találta a rádió előtt.

– Megtaláltam! Úgy kell mondani, hogy...

– Már nem fontos, megtörtént. – Azután mégis továbbment ezen a lényegtelen nyomon. –

Evi, ugye, te nem mondtad, hogy ez a Galateia?

– Persze hogy nem. Hiba volt?

– Nem. Csak valamit nem értek. De nem is fontos.

Mit vársz, Gill? Hogy az egész bolygóközi apparátus, élén a Claviusszal a nyakadba ugorjon? Úgy látszik, mégis ezt vártad.

A Claviuson most keresik. Ha nem találják az utolsó ötven év adatai között, akkor jön a hozsanna. De lehet, hogy még akkor sem. Hátha azóta már egy másik úrhajó is viseli ezt a nevet? Bár ez nem valószínű. Az ő korában legalábbis idegenkedtek, hogy eltűnt hajók neveit újaknak adják. Elég gazdag a mitológia. Tudta, fölösleges az automatát azzal gyötörni, mondja meg, mennyi idő múlva várhatják a Clavius visszajelentését. De legalább addig beszélgethetnének valakivel az ünnepélyes hölgyön keresztül. Ez nem tilos, hiszen ha a Clavius jelentkezik, úgymint azonnal bont minden mást.

– Kérem kapcsolni Phoibos központit – nem tudta a pontos nevét, de remélte, hogy az automata így is érti.

– Phoibos és Deimos leszállási tilalom. Minden inter...

Mat nem bírta kivárni.

– Beszélni akarok Phoibos központival. Beszélni. Ismétlem: beszélni.

– Phoibos és Deimos leszállási tilalom...

Mat ordítani akart.

Nyugalom! Udvariatlan voltál, közbeszóltál. Az előzőt ismétli még szegény. Várd ki a végét.

Érdemes volt.

– Minden kapcsolat csak Luna déli centrum, Claviuson – a füttyöt Mat már meg sem hallotta – keresztül.

– Beszédkapcsolat is? – Nem is olyan buta ez az automata, de azért megpróbálja átverni. Villámgyorsan gondolkozott. – Sürgős, ismétlem, sürgős jelentenivalóm van. – Egy pillanatra megakadt, igen, így jobb lesz, mi közöm van nekem a Phoiboshoz? Csak emberi hangot akarok hallani végre. – Ismétlem tehát, sürgős, soron kívüli, azonnali jelentenivalóm van Luna déli centrum Claviusnak.

– Életveszély? – érdeklődött az automata.

Mat leforrázva hallgatott. Tudhatta volna, hogy ezt kérdezi. Nem hazudhat.

– Nem. Ismétlem. Sürgős jelentenivalóm van. Azonnal beszélni akarok Luna déli centrum Claviusszal.

Ez szabályellenes, de nem érdekel.

– Továbbította?

– Továbbítottam. – Az idő füttyjele után az automata kis szünetet tartott. – Egyoldalú kapcsolaton vagyok Luna déli centrum Claviusszal.

– Hülye – Mat egyszerre letört. – Ezt hamarabb is mondhattad volna!

– Nem értem. Kérem ismételni!

Kikapcsolta a mikrofont. Evi aggódva figyelt.

– Nem sokat értettem – vallotta be.

– Én sem. De ki lehet következtetni. Egy számodra ismeretlen rendszer, ha csak egyetlen pontján érintkezel vele, bizonyára érthetetlen. Most megpróbáljuk kikapcsolni.

Újra bekapcsolta a mikrofont.

- Mikor és milyen hullámhosszokon várjam az irányítást?
- Irányítást intersztelláris objektum helyzetének vétele óta Luna déli centrum, Clavius átvette.

Mat megpördült a széken, és a műszerfalakra meredt. A navigáció oszcilloszkópján ott villogott a Clavius adása.

De hát hogyan, mikor? – akarta kérdezni, azután rájött, fölösleges. A rádió az Agytól nem független rendszer, mint ahogy a Galateia egyetlen gépe, műszere sem. Természetes, hogy mialatt ő a hölgyel csevegett, az Agyat egy másik csatornán megtalálta a Clavius. Amilyen energiával adnak, nézte a jelet, ez nem is volt nehéz. A mi időnkben elképzelhetetlen lett volna egy ilyen energiájú vezérlőadás. Igaz viszont, hogy mi bármikor, bárkivel beszélhettünk, ha a játékszabályokat betartottuk. Ha ez az ára, hogy hallgatni kell, őszintén sajnálom. Bár ami igaz, el kell ismerni, nagyszerűen megszervezték. Visszafordult a mikrofon felé.

- Köszönöm, szép hölgyem. Jó éjszakát.
- Jó éjszakát! – A hang vátozatlanul lágy maradt és kicsit vontatott.

Mat kikapcsolta a berendezést.

– És mi van, ha a Clavius közben hív bennünket? – aggódott Evi. – Hiszen azonnali beszélgetést kértél.

– Ne izgulj, fiú – a jelzésre mutatott –, ha ezt elintézték nélkülünk, nyugodj meg, fel is tudnak ébreszteni bennünket. Amikor csak akarják.

25.

Mat makacs volt, még négy napig próbálkozott, hogy kapcsolatot találjon a Claviusszal, azután feladta. Az első automata lány hangja után újak jelentkeztek, de azok sem adtak több felvilágosítást, inkább kevesebbet. A Mars holdjaira vonatkozó leszállási tilalom elmaradt, egész egyszerűen azért, mert ebben a körzetben már nem volt értelme. Tökéletesen automatizált, nagyszerű navigációs rendszer – gondolta Mat –, ami egyszerűen lehetetlenné tesz minden hibát. A Clavius adója gyorsabban vezette a Galateiát, mint ahogy ő a könyvtárban ellenőrzött adatok szerint valaha is merészelt volna, de ebbe is belenyugodott. Az eszébe sem jutott, hogy a Galateiát függetlenítsa a Clavius irányításától, és maga lavírozzon a Hold felé. Ezt még Sid sem tette volna. Ki tudja, hány más űrhajó pályája között haladnak? Azaz a Clavius bizonyára tudja. Minimális mennyiségű korrekcióval vezette őket a Hold felé.

A bal oldali képernyőket már nem lehetett bekapcsolni, mert akkor a Nap fénye mindent elvakított. A vezérlőterem legfelső képernyőjén most egy kékesfehér csillag ragyogott, nem messze tőle egy másik parányi pont. A csillag lassan szabályos félgömbbé dagadt, a pontocska keskeny sarlóvá nyújtózott. Azután a félgömb színei kék és fehér csíkokká váltak szét, a sarló növekedése pedig meggyorsult. Először a félgömbnél lett nagyobb, majd kezdte falánkul elnyelni az egész égboltot. Mikor már akkora volt, hogy két végét a legszélső képernyők sem tudták befogni, Luna déli centrum, Clavius megszólalt. Mint Mat várta, nem volt szükség rá, hogy a hangszórót bekapcsolják.

Csak egy pillanatig reménykedett, hogy a határozott, mély bariton nem automata.

– Itt Luna déli centrum, a Claviusban. Leszálláshoz felkészülni. Várható maximális súly az utolsó fékezés alatt kettő, kettő és fél g. Időtartama egy perc. – Mat ezt szokatlanul rövidnek és kevésnek találta, de nem vitatkozott. Csak embert akart. Egyetlen emberrel beszélni. De hiába vágott közbe többször is, a Clavius nem volt hajlandó tudomásul venni. – Leszállás előtt harminchat perccel jelentkezem, és megkezdem a visszaszámolást. Vége.

Mat a vezérlőterembe hívta őket. A képernyőkön már csak a Hold felszíne látszott, a kegyetlen erős fény ellen szemük hunyorogva tiltakozott. Szédületes sebességgel növekedett, a fekete árnyékokat vető kráterek és sziklaperemek összevisszaságából mind apróbb részletek váltak láthatóvá. Félelmes volt, és mégis nézni kellett, megbabonázva meredtek a képernyőkre.

– Üléseket elfoglalni! Hevedereket bekapcsolni! Még kétszer ismételte meg, pontosan kétperces szüneteket tartott. Csak automata – gondolta Mat keserűen –, kutyába se vesznek bennünket még most sem. Pedig ilyenkor a visszaszámlálás előtt mindig jelentkezik az állomás ügyeletes. Leszállási manővert végző intersztelláris objektum vagyunk. Már az első automata megmondta. Tanulhattál volna belőle.

A harmadik figyelmeztetés után a gravitorok működését jelző fények kialudtak, testük súlytalan lett. Apró remegés kúszott végig az űrhajón, inkább csak sejtették, mint hallották az irányítórakéták sívítását.

Hatalmas kéz ragadta meg a Galateiát, lassan, rezzenéstelen nyugalommal kezdte fordítani. A Hold összeszabdalt arca hanyatt zuhant a mögüle előtűnő sötétségbe, a csillagos ég siklott a helyére, majd jobbról a Nap kúszott egyre magasabbra. Azután a képernyők kialudtak, a belső világítás fénye szűkre zárta fölöttük az összehajló falakat. A bariton megkezdte a visszaszámlálást.

Mat két percig bírta, azután kikapcsolta a hangot. Tudta, később már nehezebb lenne. A számok némán ugráltak tovább a szeme előtt. A feje üres volt, gondolatok nélkül feküdt, és hallgatta a többiek lélegzését. Még jól bírják. Talán nem is lesz sokkal rosszabb. Ha tényleg csak két g és egy perc... Félrefordította a fejét, és végignézett rajtuk. Nea behunyt szemmel feküdt, arcán azzal a különös, támadó keménységgel, amitől Arro halála óta soha, egy pillanatra sem szabadultak meg vonásai. Mikor és kitől kapja meg a feloldozást? Csak saját magától várhatja. Nagyot sóhajtott. A súly? Nem, még nem lehet az. Die félt. Tekintete görcsösen belekapaszkodott az egyik képernyőn visszatükröződő világítótest elmosódó fénycsíkjába. Mégis ő lesz az, aki elsőnek találja fel magát. Csodálkozó pillantással körbenéz, és elbűvölően ostoba kérdéseivel maga körül ugráltatja majd a Clavius összes ráérő férfiát. Szép ez a két asszony, még földi szemmel is azok. Gron – teljesen szabályellenesen – kinyújtotta a kezét, hogy elérje Diének a karfa puha párnázatába mélyedő ujjait. Meglesz az öblöd, Gron, csak arra vigyázz, hogy Die is veled menjen. A két fiú merev tartásán látszott, annyira figyelnek, hogy minden izmuk görcsösen feszül. Nemcsak Eviből lesz navigátor, előbb-utóbb Opét is magával csábítja. Érezte, háta belesüpped az ülésbe. Szólni kell nekik.

– Evi, Ope, ha nem lazítjátok el az izmaitokat, úgy kikészültök, hogy leszállás után négykézláb sem tudtok kimászni a Galateiából.

– Mennyi van még hátra? – kérdezte Die.

– A fele. Tizenöt perc. De figyelmeztetek benneteket, ez rosszabb lesz. – A graviméterre pillantott. A mutató éppen elhagyta az egyes utáni második osztást, és a harmadik felé közeledett. – Persze kibírjuk. Csak lazán, teljesen lazán. És lélegezni! Ne felejtsetek el jó mélyen lélegezni!

A kis szédülés, ami egyáltalán nem volt kellemetlen, elringatta. A világító számok futása felgyorsult. A tízes helyére váratlanul nulla ugrott, a kilencet jóformán még tudomásul sem vette, máris követte a nyolcas. A hetessel együtt iszonyú súly érkezett, bordáit ropogva nyomta a kétségbeesetten fuldokló tüdőikbe.

– Lélegezz! – hörögte. – Lélegezz...

2,7 g, és még növekszik! Megőrültek ezek?

Azután egyszerre úgy érezte, teste kirobban az ülésből, a mutató visszazuhan az egyesre, majd még tovább esett. Persze, a Hold...

A Galateia lassan imbolyogni kezdett. Valahonnan, a múlt végtelen messzeségéből előbukkant Sid hangja. Keresi a helyét, így mondják a navigátorok. Egyszerre maga előtt látta őket, Norman gyémántkemény fémbe köszörült vonásait, Maxim nyugodt mosolyát, Eddie szemének kék villanását, Jarvi keskeny, szelíd, kisfiús arcát. Miért éppen most kell rájuk gondolnom? Abban, hogy a reaktorok megszaladtak, nem voltam bűnös.

Ólmos fáradtság öntötte el. Vége. Ezért a pillanatért küzdött végig. Két perc múlva elérkezik, átsuhan rajta, és jön a következő. Ezt várta? Ilyen közletről már nem is tűnik olyan fontosnak. Nem lehet egyetlen pontot kitűzni, mert képtelen vagy megragadni. Az élő valósága pontok és pillanatok sorozata. Ha kiemelünk egyet, a végén fizetnünk kell érte. Vagy mert nem ér semmit, vagy mert előbb-utóbb úgyis elveszítjük újra a többi között.

Az imbolygás néhány apró döccenésbe fulladt, az utolsó tíz másodperc számai kétségbeesetten rohantak, nehogy lekéssenek. Leszállás vége nulla másodperckor. Különbösen az irányító személyzet hibapontot kap. Újra súlyt érzett, bár a gravitorok fényei nem gyulladtak ki. Tehát az egész Clavius...? Ha udvariatlanok is, meg kell hagyni, hogy ami a technikát illeti, utódjaim... Utódjaim?... Ne hitesd el magaddal, hogy ez a rokonsági kapcsolat ilyen egyszerű.

– Mat – Evi a torkát köszörülte. – Ez már...

– Igen.

Nem tudott többet mondani. Aludni kellene, nem, megsemmisülni. Fizikailag is. Mi van még tovább? Végrehajtotta. Ami ezután lesz, már nem vele történik.

– És most?

A Clavius baritonja felelt Evinek:

– Kijárat folyosó az alsó légszilipnél, 1,2 atmoszféra túlnyomással.

Mat lecsatolta a hevedereket.

– Gyerünk! Keljete fel!

– Csak így? – érdeklődött Gron.

– Mi az, hogy csak így? – Mat maga sem értette, miért lett egyszerre ingerült. – Fel akarsz készülni az üdvözlő beszédre? Várnak bennünket. Siessetek!

– De... – kezdte újra Gron – a holmi...

– Hallgass már, és siess! A ruhán kívül, ami rajtad van, minden más az átvételi bizottságra tartozik. Nem emlékszel?

– Nem – vallotta be Gron.

Mat mondani akart valamit, azután lenyelte. Utolsónak lépett a többiek után a liftbe.

Az alsó körfolyosón már érezni lehetett a légszilip felől áramló levegőt. Melegebb volt, mint a Galateiáé, és enyhe fertőtlenítőszag bujkált benne. Gill büszke volt rá, hogy felismerte.

A légszilip nyitott ajtajában két robot állt. Kisebbség és karcsúbbak voltak Ványánál, de Gill őszinte megnyugvására utódai sem törekedtek arra, hogy emberszabásúbbakká formálják őket. Nagy szemük gondosan végigvizsgálta őket tetőtől talpig. Nem tudott szabadulni az érzéstől, hogy nemcsak a két robot nézi őket, hanem rajtuk keresztül valaki más is. Egy idő után némán félrehúzódtak, majd mikor elhaladtak mellettük, a nyomukba léptek. A kijárat folyosó alig lejtett, ebből arra következtetett, hogy a fogadóállomást jóval mélyebbre építették a Clavius oldalába, mint bármelyik intersztelláris centrumot az ő idejében. A fala rugalmas volt és vékony ahhoz, hogy kibírja a nyomáskülönbséget, tehát az egész Galateia egy kupola alatt van, amiben elég jelentős nyomást tarthatnak fent. Ez még csak terv volt annak idején. Azután elhatározta, hogy felhagy az összehasonlításokkal. Nem tud tőlük gondolkozni.

A folyosó végén kis négyszögletes terembe értek. Az egyik mögöttük jövő robot megszólalt:

– Jobbra! – S hogy ne lehessen félreérteni, a jobb oldali ajtó kitérült.

Újabb folyosó, majd folyosók hálózata. A robot minden fordulónál előre jelezte az irányt. Mat előredugta az állát. Nagyon valószínű, hogy a robot kétoldali verbális kapcsolaton van. De annyi hiábavaló kísérlet után megfogadta, legközelebb csak akkor nyitja ki a száját, ha emberrel beszélhet.

Nagyobb terembe értek, két fala mentén színes fényekkel megvilágított pult futott körbe.

– Bizonyára éhesek – mondta egy megértő és meghitt női hang a mennyezetvilágítás fényei mögül. – Baloldalt találnak néhány finom csemegét. Állomásunk specialitásai. Az italok jobbra vannak.

Gill ellenállhatatlan vágyat érzett egy egész üveg vodkára vagy whiskyre. Még az sem érdekelte, Mat hogyan bírná. Ehhez minden visszatérő űrhajósnek joga van. De robotoktól még italt sem fogad el. A többiek tanácstalanul néztek hol rá, hol a pultokra. Mat megrázta a fejét.

– Tovább!

A kísérő robot várt egy darabig, csak azután szólalt meg: – Jobbra.

Széles ajtó tárult ki előttük. A teremben először a kényelmes fotelok támláit pillantották meg, csak azután a fal mellett sorakozó robotokat. Az üres fotelok és a robotok is a terem túlsó felét elválasztó üvegfal felé fordultak. Az üvegfal mögött egy ember ült.

Alacsony volt, a válla előregörnyedt, ahogy az asztalon előtte fekvő kartont nézte. Rövidre nyírt dús, szürke haja szőrével kifelé fordított csuklyaként borította koponyáját. Vonásait az üvegfalra eső fény miatt nem lehetett tisztán látni, hangját rekedtre torzította a hangszóró.

– Üljenek le!

Lassan beszélt, hangsúlyait évszázadok élményei koptatták érdektelenné. Csak az beszél így, aki nagyon sokat tud és nagyon fáradt. Ez a hang már alig különbözött az automatáétól. De ember volt, tekintete az üvegen keresztül is szúrta, mikor végre rájuk emelte.

– Sok bajunk volt az azonosításukkal. És ahogy most látom, még legalább annyi tisztázatlan kérdés maradt.

– Mi... – kezdte Mat, de az öreg felemelte a kezét. – Én kérdezek, és maguk válaszolnak. Annyi minden...

Elhallgatott, mintha megijedt volna attól, hogy a hangjában akarata ellenére megrezdült az érzelmeknek alig észrevehető felhangja.

– Tehát én kérdezek – ismételte.

Újra a kartont nézte.

– Az az utolsó hiteles adat, hogy a Galateia nevű első osztályú csillagközi űrhajó Norman Rybrandt parancsnokságával száznyolcvanhárom évvel ezelőtt startolt innen. Pontosabban nem innen, hanem Luna keleti centrumból, a Grimaldiból. Most beszélhet, fiatalember. De csak az útról és magukról. Először is: Maga kicsoda?

Akadozva kezdte, azután egyre jobban belejött. Az öreg soha nem hallott Beansről és az encefaloprogramokról. Lelkesen kezdte magyarázni a részleteket, mikor az öreg közbevágtott:

– Tehát sem maga, sem a többiek nem vér szerinti leszármazottai a Galateia legénységének.

– Nem. De ennél talán fontosabb az, hogy ezzel a módszerrel... hogy ennek a módszernek a legtokéletesebb változatát éppen...

– Hogy mi a fontos, azt én döntöm el. Hány éves?

– Erre nem olyan könnyű felelni, mert az út...

– Az érdekel, hány éves volt, mikor startoltak!

– Huszonkettő.

– És a többiek?

– Gron huszonhárom, Evi tizenkilenc...

– Mutasson rájuk. Nem kívánhatja tőlem, hogy ismerjem őket.

Mat engedelmeskedett, azután folytatta:

- Ope tizennyolc, Nea huszonegy, Die húsz.
- Meg tudná mondani, mennyi volt az átlagos életkor a maguk hm... törzsében?
- Negyvenöt-ötven év.
- Mennyi a két bolygó keringése közötti különbség? Nem baj, ha nem tudja, az Agyban biztos benne van.

– De tudom. A... mi... az az év tizenhárom földi hónap és négy nap.

– Jól van.

Az öreg hallgatott.

– A két nőnek volt már gyereke?

– Tessék?

– Világosan kérdeztem. A két nőnek volt-e már gyereke? Vagy még hajadonok?

– Nem. Asszonyok. Vagyis Nea... – kereste a szót – özvegy. A férje, Arro, meghalt az úton. Nea levegőt vett, mint aki meg akar szólalni.

– Die Gron felesége – folytatta gyorsan Mat.

– Miért nem volt gyerekük?

– Az algatelep segítségével...

– Maga tehát biológus is?

– Az is. Részben.

– Helyes. Akkor meg tudja mondani, lehet-e még gyerekük.

– Erre most nem tudok válaszolni. Különböző vizsgálatok segítségével...

– Maga ezeket el tudja végezni?

– Remélem.

Az öreg újra hallgatott.

– Persze nem is a vizsgálata fontos – dörmögte. Nem hozzájuk beszélt. Meglengette a kartont a levegőben, azután az asztal szélére tolta.

– Hogyan repültek?

– Nem értem a kérdést.

– Hibernálás vagy elektromos altatás?

Mat részletesen válaszolt.

– Tehát maga végig nem aludt.

– Nem.

– Ostobaság volt.

– Nem tehettem mást.

– Lehet. Utólag már úgyis mindegy. De ostobaság volt.

Mat talpa alatt alig észrevehetően megremegett a padló. Emlékezett rá, aki csak egyszer érezte, soha többé nem téveszti össze semmivel. Úrhajó érkezik vagy indul az állomás valamelyik starthelyéről. Az öreg is figyelt, a bal oldali falat nézte, ahol néhány jelzés villogni kezdett. Előrenyúlt, kapcsolt valamit az asztalon, és beszélni kezdett. Hangja nem érkezett el az üvegfal túlsó oldalára, a szája mozgásáról pedig hiába figyelte, Mat nem tudott semmit leolvasni. Azután újra kapcsolt, és behunyt szemmel hátradólt, mélyet sóhajtott. Ezt már hallották.

Sokáig ült így, lehunyt szemmel. Mat már azt hitte, megfeledkezett róluk. A csend végtelenül hosszúvá nyúlt.

– Igen – szólalt meg végül, a szeme csukva maradt. – Jól van.

A bal oldali falon megint fényjelzés villant, és egy másik hang érthetetlen recsegése is átsűrődött hozzájuk. Az öreg újra a kapcsolóhoz nyúlt. Most csak két szót szőtt, és bólintott hozzá. Azután végre rájuk nézett.

Egy darabig szinte tanácstalanul vizsgálta őket, ha a visszaverődő fény nem zavarja, Mat még azt is feltételezte volna, hogy pillantása résztvevő.

– Nos – szólalt meg –, rövidebb ideig beszélhetünk, mint gondoltam. El kell mennem, de nemsokára visszajövök. Addig gondolkozzanak azon, amit most mondok. Remélem, megértik majd. Igyekszem világosan és egyszerűen fogalmazni. Sietnem kell, nincs sok időm.

Mégis elhallgatott, és az asztalra fektetett nyitott tenyerét bámulta. Összecsukta, majd újra szétnyitotta az ujjait.

– Ezelőtt ötvenkét évvel pár okos ember ott lent – a háta mögé intett – úgy gondolta, legcélravezetőbb, ha érvelésüket néhány H-bombával teszik nyomatékossabbá. Az eredmény igazolta őket. Amit a bombák meghagytak, azzal végzett a szekundér sugárzás. Azután jött a mutáció, és pompás neurotropvírusokat teremtett. A Földről menekülők ahhoz elegen maradtak, hogy a vírus eljusson mindenüvé, ahol a Naprendszeren belül még ember élt. Húsz évvel ezelőtt, mikor már erre is volt időnk, nekem jutott az a felemelő munka, hogy az űrállomások memóriaegységeit elemezzem. Azóta azt hiszem, az a vírus még rosszabb volt, mint a bomba. De ez lényegtelen. Mi később érkeztünk. Akik a Proxima, az α Centauri és az Eridani rendszereiből előttünk tértek vissza, addigra már meghaltak. Nem a vírustól, az elpusztult az utolsó emberrel együtt. A kor. Itt éltek a Claviuson ők is, ez a legjobban felszerelt bázis. Amíg bírták, évről évre lerándultak a Földre, mérni a sugárzás intenzitását. Lassabban csökkent, mint ahogy az életük fogyott. De ezt ők már az elején tudták. Az Eridani rendszeréből visszatértek, ők jöttek utolsónak; mielőtt meghaltak, megüzenték nekünk, hogy valószínűleg még mi sem... Ebben tévedtek, de ez nem változtatott sokat...

Elhallgatott, pihent.

– De tudták, kibányászták a négy holdbázis tengernyi anyagából, hogy még mi úton vagyunk, és ami még ennél is fontosabb, alig néhány évvel a katasztrófa előtt két expedíció indult. Az egyik a Fomalhaut, a másik a Muphris rendszerébe. Hatalmas hajók, nekik építették ezeket a kupolákat. Mat önkéntelenül biccentett, az öreg nem vette észre.

– Azzal a két expedícióval már nők is mentek, hogy a fiaik vagy unokáik visszavezethessék az űrhajókat. Ez a lényeg. Persze addig még sok évet kell várni. Harminc éve érkeztünk, de még több van hátra. Négyen maradtunk.

Megint a tenyerét vizsgálta.

– Én már nem bírom a gyorsulást, öt éve nem voltam lent. De a másik három most is lent van. Azaz csak volt. Most jöttek vissza, és ezért kell sietnem. Várnak. A Galateiára nem számítottunk. Azt hiszem, ez világos. Mikor a navigációs rendszer jelentette, egyedül voltam. Nem határozhattam, azért nem beszéltem. De talán jobb is, ha csak most tudták meg.

Mat a tucatnyi kérdésből, ami a fejében kavargott, csak egyet tudott kinyögni:

– És mi van most... a Földön?

– A városok helyén patkányok és svábbogarak. Gyönyörű példányok! – Szája körül a ráncok széthúzódtak. – Míg más dolgom nem akadt, zoológus és botanikus voltam, értek hozzá. Ami a növényzetet illeti, a megváltozott körülmények a galagonyának kedveztek, legalábbis a mérsékelt égövben. Hogy miért, nem tudom. Tavasszal, amikor virágzik, egész Európa halványrózsaszín. Távcső nélkül is látni lehet.

A háttérből újra megszólalt az érthetetlen hang, türelmetlen gyorsasággal hadart valamit. Az öreg nem kapcsolta ki a mikrofont.

– Igen, Gerard, azonnal végzek – mondta. – Megmondtam már nekik, hogy visszajövök, de akkor sem hagyhatom abba a mondat közepén. Egy kicsit várjatok még. Rögtön megyek.

Felállt, de az asztal mellett maradt.

– A sugárzás már hét éve a veszélyes szint alá esett. Mégsem költöztünk le, négyen kevesen vagyunk a patkányokhoz és a galagonyához. És innen jobban tudjuk segíteni az érkezőket. A

Clavius, de a másik három nagy centrum is önfenntartó. Évszázadokig élélhet itt sok ember. Amíg...

Nem fejezte be, a terem végéből nyíló ajtó felé indult, azután visszafordult.

– Nemsokára visszajövök, de addig is szeretném tudni, hogy megértették-e legalábbis a lényegét annak, amit elmondtam. Hogy gondolkozzanak rajta. Kérem, bólintsanak egyenként. És sorolni kezdte a nevüket. Mat döbbenten bámulta.

– Ne csodálkozz, Mat – rövid, szuszogó hangot hallatott, egy régen volt nevetés kísértett benne. Neveket, szavakat könnyű megjegyezni. A tartalmukat annál nehezebb megérteni. Sietek vissza. Akkor folytatjuk.

Hajlott háta mögött az ajtó nesztelenül fordult a helyére.

– Ez azt jelenti – Gron találta meg először a hangját –, hogy mi is itt maradunk?

Az öböl – gondolta Mat, és becsülte Gron, hogy nem mondta ki.

– Nem tudom, Gron. Ha visszajön, megkérdezzük.

– De azt is mondta, gondolkozzunk azon, amit mondott. És én megpróbáltam gondolkozni... elképzelni...

Mat növekvő tisztelettel nézett Gronra. Ezt az utolsó szót eddig még soha nem mondta ki.

– Mat!

Ez Die volt.

– Tessék?

– Ugye, azért kérdezte, lehetnek-e gyerekeink, mert azt akarja, hogy mi, azaz ők várják meg a többi embert?

– Igen.

– És lehetnek?

– Remélem, Die.

– Az öreg jó. Szeretem.

– Szeretnünk is kell, de ez most hogy jutott eszedbe?

– Mert ő is azt akarja. Hogy gyerekeink legyenek.

Nea az egész padlót beborító azúrkék szőnyeget nézte. Lábával ábrákat karcolt az engedelmesen szétváló puha, rövid szálakba.

– Én nem akarok gyereket.

– Akkor mit akarsz?! – támadt rá Die.

– Csönd! – Gron hangja szokatlanul erélyes volt. – Hagyd békén, Die.

Azután töprengve fordult Mathoz.

– Értem, amit mondott, legalábbis úgy érzem, értettém. Csak egyet nem. Mondd, Mat, hogy történhetett... így?

Mat még gondolkozott, mikor Evi váratlanul megszólalt:

– Miért, Gron, velünk hogy történhetett?

Az, aki egykor Gill volt, azt parancsolta Matnak, hogy hajtja le a fejét. Mat engedelmeskedett.

VÉGE

Önéletrajz-vázlat

Az Alföldön születtem, 1930-ban, Szentesen. Életem első tizennyolc évét egy olyan házban töltöttem, amely akkor még a városon kívül volt. Ezt döntő momentumnak tartom; a természettel való együttélés, majd miután elszakadtam tőle, az utána érzett nosztalgia életem végéig kísérni fog. A másik ilyen momentum az olvasás – és még előtte az olvastatás – volt,

mert négyéves koromtól kezdve a felolvasás volt az egyetlen, amivel környezetem féken tudott tartani. Mire eredendő szellemi restségem az első osztályban legyőzött, és végre megtanultam olvasni, kívülről el tudtam mondani Kipling *A dzsungel könyvét* és vagy fél tucat Jack London-novellát. Első önálló olvasmányom – véletlenül és szüleim tudta nélkül – Tolsztoj *Kreutzer szonátája* volt. Érthető, hogy a következő hat-hét évben félve és tisztelve kerültem a szépirodalmat. Helyette összeolvastam mindent, amit csak a természettudományokról lehetett; csillagászat, földrajz, geológia, majd a régészet következett. Mint néhány évvel korábban a két nagy régész, Csallány Gábor és Móra Ferenc, én is Csongrád megyében szerettem volna kiásni Attila sírját. A nagy hun története kapatott rá a mitológiára, és Odüsszeusz kalandjain keresztül bátorkodtam újra az irodalom felé. A *Kreutzer szonáta* lehetett még véletlen, Huxley *Vak Sámsonját* azonban – címe után történelmi regénynek hittem – a sors kihívásának tekintettem. A tizennégy évesek naiv becsületességével küzdöttem meg vele, azután a vélt győztes boldogságával fogtam a *Háború és béke*hez, majd a *Feltámadáshoz*. Írók gyakran használják a nem éppen szerencsés kifejezést: „ki kellett írnom magamból”. Én akkor úgy éreztem, „ki kell olvasnom magamból” Tolsztojt és Huxleyt. Máig sem sikerült. Hatásukra azonban tizenöt éves koromtól kezdve tudatosan írónak készültem, olvasmányaim megválogatásában egyedül Szerb Antal két irodalomtörténetét és tanulmányait tartva az igazságra vezérlő kalauznak. Azután Budapestre kerültem, és egy baráti társaságban felfedezni vélték zenei tehetségem. Hogy mennyire volt igazuk, azt egykori főiskolai tanárainálam hivatottabbak eldönteni. 1949 őszén felvettek a Zeneművészeti Főiskola zeneszerzés tanszakára, és bár hamar rájöttem, zeneszerző soha nem lesz belőlem, nagyon hálásan gondolok vissza arra az akkor teljesen in produktívna tűnő három esztendőre. A zenei forma és szerkesztés minden más művészetnél szigorúbb törvényei és ugyanakkor a fantázia szabadsága, ami éppen e törvények szigorúságából fakad, nagyszerű iskola volt. 1956 tavaszán kaptam meg zenetanári és kóruskarnagyi diplomámat, és a Magyar Rádió Zenei Főosztályának egyik szerkesztője lettem. Ez a további zenei, irodalmi és tudományos tájékozódásnak olyan távlatát jelentette, amire másutt aligha számíthattam volna. Közben 1963-tól 1967-ig a bölcsészkaron pszichológiát tanultam.

Az olvasót, aki egy sci-fit tart a kezében, bizonyára érdekli, hogy ilyen „előélettel” miért éppen ezt a műfajt választottam. A tudományos-fantasztikus irodalommal – Alekszej Tolsztoj *Aelitáját* és Huxley *Szép új világát* leszámítva – csak 1957 után kezdtem ismerkedni. Megszerettem, problematikáját izgalmasnak találtam, és nem utolsósorban alkalmasnak arra, hogy írói készségem próbára tegyem. Így készült el a pihenéstől és az alvástól ellopott időben a *Viking*, azután folytatása, a sci-fi olvasók egy részétől „eretneknek” bélyegzett *Távoli tűz* és ez a könyv. Közben találkoztam Bradbury igazságával – „azt hiszem, elsősorban moralista vagyok” –, és ez megnyugtató, de csak részben. Mert nem minden sci-fi író – és sajnos, olvasó sem – fogadja el ezt, vagy jut el ideig.

Meggyőződésem, hogy minden műfaj önmagát sorvasztja el, ha csupán saját tökéletesítésére törekszik. Agatha Christie műfajának élő klasszikusa, a legjobb krimiket mégis – talán nem sértem meg ezzel őket – Dürrenmatt, Greene és Faulkner írták. Úgy érzem, részben ez a veszély – a bezárkózás – fenyegeti a sci-fit is. Mindenáron, sokszor fogcsikorgatva csak sci és csak fi akar lenni. Ebből legtöbbször már jó eredmény, ha csak a fi sikerül. Hosszan sorolhatnánk a példákat, akár a kriminél; a legjobb sci-fik közül hányat írtak olyan „outsiderek”, mint Thomas Mann, Huxley, Karinthy vagy Merle. Nem szeparáció kell, hanem szintézis. Minden szívdobbanásunkkal nemcsak saját életünket fogyasztjuk, hanem egy-egy darabkáját is meghódítjuk annak a titokzatos birodalomnak, amit úgy hívunk: jövő. A sci-fi – a jövő és benne az ember. De hogy a holnapi nap is már *ahhoz* a birodalomhoz

tartozik, és még inkább arról, hogy *ember*, rendszerint megfelelünk. Pedig minden írás egyedüli célja – és itt a műfaji határok értelmüket veszítik – csak az ember lehet.

1970. március

Zs. P.

Nem sokat tudok hozzáfűzni ezekhez a tizenhat éve leírt mondatokhoz, de talán nem is szükséges. Az életrajzi kiegészítés előtt egy tévedésemet kell beismernem. 1970-ben azt hittem, a sci-fit a bezárkózás, a belterjes tökéletesítés veszélye fenyegeti. E helyett – ezt látnom illett volna – utolérte a sikeres műfajok végzete; zászlaja alá sorakoztak a féltehetségek, a szubkultúrák hívatlan parazitái, a horrort és a pornót becsempészők, az áltudományos mítoszteremtők, az öncélú szürrealista virtuózok, a hatásvadász, western-elemekből összetákolt fércműveket gyártó tollforgatók. A sikert, milliós – illetve nálunk a százezren felüli – példányszámokat kitűnően megszervezett előzetes propagandával olyan művek hozták, amelyeknek már semmi közük sem volt Bradbury vagy Lem legnemesebb eszméihez. Az íróval együtt-gondolkodás szép játékát – ami szerintem e műfaj lényege – felváltotta a meghökkentésre építő, azzal manipuláló szerzők egymásra licitálása; ki tud vadabb, vérfagyasztóbb, követhetlenebb, vagy bárgyún primitív, stílusosan siralmas történetet az olvasó elé tálalni? Sajnos, a műfaj kiadói szférájában is akadtak olyanok, akik, ki tudja miért, pártolták e méltatlan írásokat. Ezzel nemcsak a bíráló-támadó kritikusok helyzetét könnyítették meg, de ugyanakkor megzavarták a jóhiszemű olvasók tájékozódását, sőt a műfaj korábbi helyzetét, belső értékrendjét is kétségessé tették. Csak utalni kívánok a filmek, videójátékok garmadára, amelyek hozzájárultak eme inflációs folyamat erősödéséhez. Válságról, de legalábbis nehéz periódusról beszélhetünk. Mindezek ellenére hiszek a sci-fi életképességében, jövőjében, bár nem olyan egyértelmű optimizmussal, mint korábban. A bajok legjobb orvosságának azt tartom, ha az olvasó kritikai érzéke szelektál, ha nem ül fel a blöffnek, nem hisz a helyette okos recenzensnek, nem dől be a reklámnak, ha saját ízlésével képes elválasztani az értéket a talmitól. Csak ez lehet a megtisztulás-megtisztítás útja.

A magam elmúlt tizenhat évéről csak annyit, hogy három regényt írtam. Az „Ellenpont” annak a regénynek az ellenpontja, amit a kedves olvasó a kezében tart. Ezt követően regényt írtam Muszorgszkijról, mert úgy éreztem, emléket kell állítanom ennek a különös sorsú muzikusnak. Következő regényem, „A holtak nem vetnek árnyékot”, egyfajta határesete a sci-finek, úgy, ahogyan annakidején a „Távoli tűz” című regényemet is sokan annak tartották. Amikor ezeket a sorokat írom, párhuzamosan két regényen dolgozom. Az egyik ugyanúgy morális kérdéseket próbál megoldani, ahogyan „A holtak...”, a másik trilógiává egészíti ki „A Viking visszatér” és a „Távoli tűz” című regényeimet.

1986. június

ZS. P.

Felelős kiadó: Zsoldos Péter

Kf. eng. szám: 46120

Megjelent 12,04 A/5 ív terjedelemben

Alföldi Nyomda, Debrecen 2756.66-14-2

Felelős vezető: Benkő István vezérigazgató

A megjelenésben közreműködött a Go-press gm.